

การพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6
โดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน: การวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา

นางสาวมะลิวัลย์ ปัทมะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF ATTITUDE TOWARDS AND ABILITIES OF THAI CLASSICAL
DANCE OF SIXTH GRADE STUDENTS USING MIXING MODEL
TECHNIQUES: A TIME SERIES EXPERIMENTAL DESIGN

Miss Maliwan Pattama

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education
Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย
ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคแม่แบบ
ผสมผสาน: การวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา

โดย

นางสาวมะลิวัลย์ ปัทมะ

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลวรรณ ตังธนกันนท์

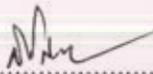
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

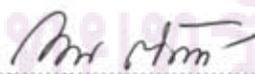
(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลวรรณ ตังธนกันนท์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร. ศิริชัยชาญ พักจำรูญ)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มะลิวัลย์ ปีทมะ: การพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน: การวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา. (DEVELOPMENT OF ATTITUDE TOWARDS AND ABILITIES OF THAI CLASSICAL DANCE OF SIXTH GRADE STUDENTS USING MIXING MODEL TECHNIQUES: A TIME SERIES EXPERIMENTAL DESIGN)
 อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. กมลวรรณ ตั้งธนาภรณ์, 157 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย 2) เปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและการใช้เทคนิคปกติ 3) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบศึกษาของกลุ่มวัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 82 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน แบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย แบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย เป็นเทคนิคการสอนนาฏศิลป์ที่มีการนำเสนอแม่แบบเพื่อใช้สอนนาฏศิลป์ทั้งแม่แบบที่มีชีวิตและแม่แบบสัญลักษณ์ผสมผสานกันซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นการสอนแม่แบบขั้นปฏิบัติตามแบบ และขั้นสรุปและประเมินผล

2. เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.05 นักเรียนกลุ่มควบคุมมีเจตคติก่อนและหลังทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจากการวัด 6 ครั้งของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. เจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนทดลอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จากการวัดครั้งที่ 5 และครั้งที่ 6

ภาควิชา วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

สาขาวิชา วิจัยการศึกษา

ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อ นิสิต

ลายมือชื่อ อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

5083843827: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD: ATTITUDE AND ABILITIES OF THAI CLASSICAL DANCE/ MIXING MODEL TECHNIQUES.

MALIWAN PATTAMA: DEVELOPMENT OF ATTITUDE TOWARDS AND ABILITIES OF THAI CLASSICAL DANCE OF SIXTH GRADE STUDENTS USING MIXING MODEL TECHNIQUES: A TIME SERIES EXPERIMENTAL DESIGN. THESIS PRINCIPAL ADVISOR: ASST.PROF.KAMONWAN TANGDHANAKANOND, Ph. D., 157 pp.

The proposes of this research were 1) to development mixing model techniques for development of attitude towards and abilities of Thai classical dance, 2) to compare attitude towards and abilities of Thai classical dance of the experimental and control groups of students before and after using mixing model techniques and normal techniques, and 3) to compare attitude towards and abilities of Thai classical dance between the experimental and control groups of students. The time series quasi-experimental research methodology with control – group pretest-posttest time series design was employed in this study. Sample consisted of 82 sixth grade students. The research instruments were lesson plans using mixing model techniques, attitude test, evaluation form of Thai classical dance abilities, observation form, and non structure interview schedule. Data were analyzed by using the one-way repeated measure ANOVA and t-test.

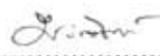
The results were summarized as follows:

1. The mixing model techniques for the development of attitude towards and abilities of Thai classical dance consisted of 4 steps : 1) attention attraction 2) model offering 3) action following the model 4) conclusion and evaluation.

2. Attitude towards Thai classical dance between pretest and posttest of the experimental group were statistically significantly different ($p < .05$), whereas that of the control group were not statistically significantly different ($p > .05$). Abilities of Thai classical dance of experimental and control groups were statistically significantly different among 6 times of the measurement ($p < .05$).

3. The pretest attitude towards and abilities of Thai classical dance students in the experimental and control groups were not statistically significantly different ($p > .05$), whereas the posttest attitude towards and abilities of Thai classical dance of those groups were statistically significantly different ($p < .05$). Additionally, the posttest (time 5 and time 6) Thai classical dance abilities of students were statistically significantly different ($p < .05$).

Department: Educational Research and Psychology

Student's signature

Field of study: Educational Research

Advisor's signature

Academic year: 2008

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถอย่างสูง จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ. ดร. กมลวรรณ ตังธนากานนท์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ดูแลเอาใจใส่และคอยติดตามความก้าวหน้าของผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาการทำวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคุณอาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งปวงให้แก่ผู้วิจัย อันเป็นประโยชน์อย่างสูงในการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่เสียสละเวลาอันมีค่ามาสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำใน การปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียนวัดธรรมมงคล (หลวงพ่อวิริยงค์อุปถัมภ์) นางสาวนภาพร ล้อธรรมจักร ที่มีความเมตตาและกรุณาให้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้เครื่องมือ และ เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบคุณคุณครูโรงเรียนวัดธรรมมงคล (หลวงพ่อวิริยงค์อุปถัมภ์) ทุกท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณครูยอติธิดา ประพัฒน์โพธิ์ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด ตลอดจนขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่น่ารักทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ วิจัยการศึกษา (นอกเวลาราชการ) ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและคอยกระตุ้นในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่ออุทัย คุณแม่วันนา ปัทมะ ที่ให้กำเนิด อบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ให้โอกาสในการศึกษา คอยเป็นกำลังใจและแรงบันดาลใจสำคัญยิ่ง ที่ทำให้ผู้วิจัยผ่านพ้นอุปสรรคและประสบความสำเร็จในทุกวันนี้ และขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน ที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	6
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ	11
ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์	21
ตอนที่ 3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์	28
ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางนาฏศิลป์	41
ตอนที่ 5 การวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา	45
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	57
แบบแผนการทดลอง	57

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาเทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติ และความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย.....	73
ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย และคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย.....	76
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน กลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน กลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ.....	79
ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ	81
ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน กลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสอนด้วยเทคนิคแม่แบบผสมผสาน และผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของ นักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ.....	87
ตอนที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ	95
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
สรุปผลการวิจัย	100
อภิปรายผลการวิจัย	104
ข้อเสนอแนะ	108
รายการอ้างอิง	110

ภาคผนวก	116
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือวิจัย	117
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	120
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม ของภาษาของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย.....	143
ภาคผนวก ง ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม ของภาษาของแบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย.....	148
ภาคผนวก จ ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการสอนโดยใช้เทคนิค แม่แบบผสมผสาน	151
ภาคผนวก ฉ แผนการดำเนินการทดลอง	153
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	157

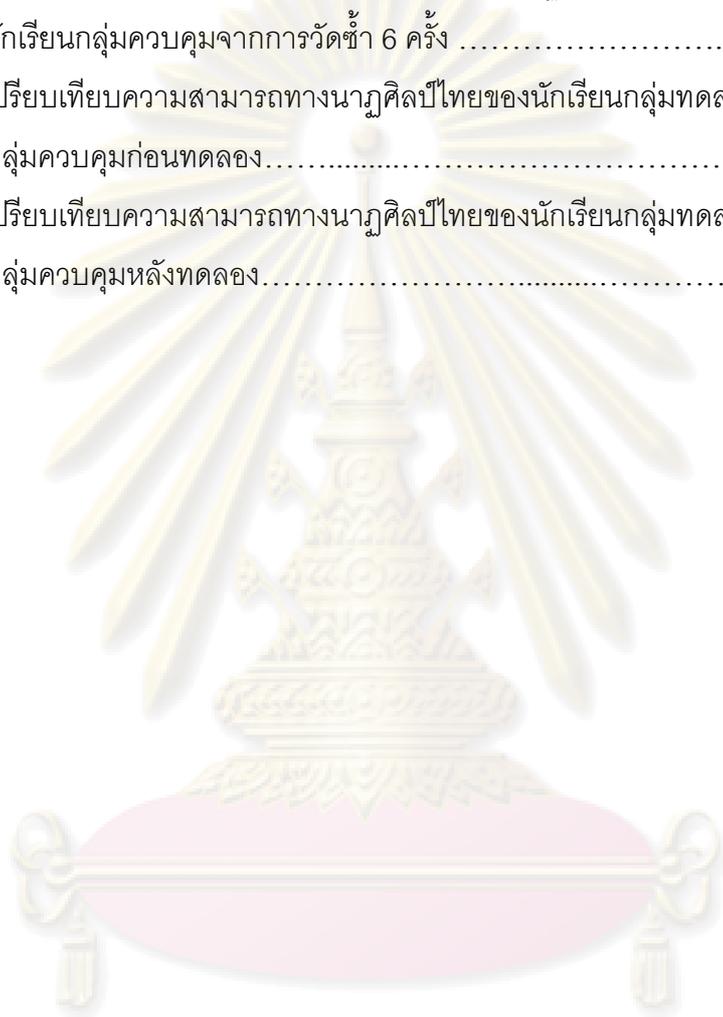

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 โครงสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย	60
3.2 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อ.....	62
3.3 เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย	63
3.4 กิจกรรมในการดำเนินการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	67
3.5 การเปรียบเทียบการสอนโดยเทคนิคแม่แบบผสมผสานและการสอนโดย เทคนิคปกติ.....	69
4.1 ขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน.....	73
4.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการวัด 2 ครั้ง	77
4.3 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากการวัด 6 ครั้ง	79
4.4 การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน กลุ่มทดลอง	80
4.5 การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน กลุ่มควบคุม.....	81
4.6 ผลการ เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยก่อนการทดลอง ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	82
4.7 ผลการ เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยหลังการทดลอง ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	83
4.8 ผลการทดสอบเงื่อนไขSphericity ของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถ ทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง	87
4.9 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถ ทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง	88
4.10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยรายคู่ ของนักเรียนกลุ่มทดลองจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง	88
4.11 ผลการทดสอบเงื่อนไขSphericity ของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถ ทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง	91

ตาราง	หน้า
4.12 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ของนักเรียนกลุ่มควบคุมจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง	92
4.13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยรายคู่ ของนักเรียนกลุ่มควบคุมจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง	92
4.14 การเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนทดลอง.....	95
4.15 การเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังทดลอง.....	96

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

แผนภาพ	หน้า
2.1 แสดงกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกตตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม	20
2.2 แบบศึกษากลุ่มเดี่ยววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา.....	45
2.3 แบบศึกษาสองกลุ่มวัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา.....	46
2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	55
3.1 แบบแผนการทดลองการพัฒนาศิลปะทางนาฏศิลป์ไทย.....	57
3.2 แบบแผนการทดลองการพัฒนาศิลปะการเรียนนาฏศิลป์ไทย.....	58
3.3 ขั้นตอนการพัฒนาแผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน	59
4.1 คะแนนเฉลี่ยความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง จากการวัด 6 ครั้ง	90
4.2 คะแนนเฉลี่ยความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุม จากการวัด 6 ครั้ง	94

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีความเป็นเอกกรามาช้านาน มีศิลปวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติจนเป็นที่ชื่นชอบของนานาประเทศที่ได้พบเห็นความงดงามในศิลปวัฒนธรรมไทย ถึงแม้ว่าในสังคมไทยปัจจุบันกำลังได้รับอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมจากต่างชาติอันหลากหลายที่กำลังหลั่งไหลเข้ามา มีบทบาทในสังคมไทยก็ตาม แต่สิ่งที่คนไทยยังสามารถอนุรักษ์และสืบทอดได้มาอยู่จนทุกวันนี้ก็คือ “นาฏศิลป์” อันเป็นศิลปะประจำชาติที่คนไทยทุกคนควรช่วยกันรักษาและให้การสนับสนุน เพื่อให้ศิลปะนี้คงอยู่สืบไปในอนาคต

จากการศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์แบบดั้งเดิมของครู พบว่า การสอนนาฏศิลป์จะเน้นการเลียนแบบเป็นหลัก ครูผู้สอนจึงเป็นเสมือนแม่แบบของผู้เรียนโดยตรง ครูผู้สอนจะใช้เทคนิคการจับท่ารำของผู้เรียนให้ได้ท่าทางที่สวยงามถูกต้อง เพราะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้แก้ไขข้อบกพร่องในการรำที่นักเรียนไม่รู้ วิธีการจับท่ารำเป็นเทคนิคเฉพาะของครูแต่ละคนซึ่งจะแตกต่างกันไป เช่นใช้เล็บที่แหลมคมจิกลงไปที่ตัวนักเรียนแทนการใช้มืออย่างนุ่มนวลหรือเวลาฝึกหัดท่าใดท่าหนึ่งครูจะให้ทำทำนั้นนาน ๆ จนกว่าครูจะเดินจับท่าให้ถูกต้องได้ครบทุกคน (อาคม สายาคม, 2525 อ้างถึงในวิภาวดี โพธิ์งาม, 2539) สอดคล้องกับงานวิจัยของอุษา สบฤทธิ์ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ พบว่า วิธีการสอนนาฏศิลป์ในหลักสูตรมี 2 ลักษณะ คือ การสอนภาคทฤษฎี และการสอนภาคปฏิบัติ ซึ่งมีวิธีการสอนที่แตกต่างกัน คือ การสอนทฤษฎีจะใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก โดยใช้สื่อประกอบ นอกจากนั้นยังมีการสอนแบบสาธิต การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีการลงมือปฏิบัติบ้าง ส่วนการสอนภาคปฏิบัติ ยังคงใช้วิธีสอนแบบเก่าที่ได้รับแบบอย่างสืบทอดกันมา คือ ใช้วิธีสอนโดยการให้ปฏิบัติเลียนแบบครูเป็นหลัก โดยครูทำให้ดู ผู้เรียนจะต้องสังเกตและใช้ความจำในขณะที่ปฏิบัติตามครูแล้วใช้เทคนิคการกระทำซ้ำบ่อย ๆ จึงจะสามารถจดจำท่ารำได้ขึ้นใจ และสามารถปฏิบัติเองได้ มีการอธิบายท่ารำในขณะที่ปฏิบัติ โดยการบอกท่ารำล่วงหน้าก่อนจะถึงจังหวะเพลงของท่ารำนั้นจนกว่าผู้เรียนจะสามารถจดจำท่ารำได้ และใช้วิธีการจับท่ารำ เพื่อให้รำได้ถูกต้องสวยงามตามความต้องการของครู นอกจากนี้ อุดม อังศุธร (2526) ได้กล่าวถึงเทคนิคการจับท่ารำว่า ครูสามารถใช้ทุกส่วนของร่างกายแก้ไขข้อบกพร่องในการรำของผู้เรียน เช่น ใช้นิ้วมือ หัวเข่า ข้อศอก กดไปตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

ผู้เรียน ดังนั้นในการถ่ายทอดความรู้ด้านนาฏศิลป์ ครูผู้สอนจะต้องมีลักษณะการสอนเฉพาะ 3 อย่าง คือ คือ 1) การสอนให้รู้ 2) การทำให้ดู และ 3) การอยู่ให้เห็น การสอนให้รู้ คือ การสอนที่จะต้องเข้มงวดและเอาใจใส่ต่อการสอนไม่เช่นนั้นผู้เรียนจะไม่สามารถปฏิบัติได้ดี การสอนให้รู้ จึงต้องเน้นการปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่ต้องเน้นความถูกต้องและความชำนาญ การทำให้ดู คือ การปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตาม และ การอยู่ให้เห็น คือ เมื่อครูอบรมสั่งสอนให้ศิษย์ทำได้ถูกต้องแล้ว ครูควรคอยดูแลให้ความเอาใจใส่และให้กำลังใจ พร้อมทั้งติชมและแก้ไขข้อบกพร่อง ต่างๆ ของศิษย์ในระหว่างที่ศิษย์ฝึกซ้อมและแสดงจริง การสอนนาฏศิลป์ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา ได้แก่การเลียนแบบเป็นหลัก โดยถือว่าเป็นหลักการสอนที่ดีที่สุด (อุษา สบฤกษ์, 2536)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดวิชานาฏศิลป์อยู่ในสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งประกอบด้วย 3 สาระด้วยกัน คือ สาระที่ 1 ทศนศิลป์ สาระที่ 2 ดนตรี และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ โดยกำหนดคุณภาพของผู้เรียนไว้ว่า เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะแล้ว ผู้เรียนจะต้องมีจิตใจงดงามมีสุนทรียภาพ รักความสวยงาม ความเป็นระเบียบ รับผิดชอบต่องานพิถีพิถัน เห็นคุณค่าและความสำคัญของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของคนในชาติ สามารถค้นพบศักยภาพความสนใจของตนเอง อันเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพทางศิลปะ มีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นพัฒนาตนเองได้ และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มีสมาธิ ในการทำงาน มีระเบียบวินัยความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การที่นักเรียนจะมีคุณภาพเพียงใดนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญก็คือครู เพราะครูเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ ชี้นำและเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียน ดังนั้นการสอนเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพนั้นครูผู้สอนจะต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ คือ นอกจากจะต้องมีความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับวิชาที่สอนแล้วครูผู้สอนจะต้องรู้เทคนิควิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย ซึ่งการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 7 กล่าวไว้ว่ากระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของชาติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ในการจัดการเรียนรู้อาจต้องจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศรวมทั้งแหล่ง

เรียนรู้ต่าง ๆ ให้หลากหลาย เพื่อเชื่อมต่อความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งวิชานาฏศิลป์ จึงจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งทำให้วิธีการสอนนาฏศิลป์แบบดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติมาเปลี่ยนแปลงไปด้วย

นฤมล ชันสัมฤทธิ์ (2542) ที่กล่าวถึงลักษณะอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ในปัจจุบันว่า ยังคงยึดหลักการสอนแบบเดิมที่เคยสอนมา คือ การสอนแบบอธิบายและสาธิต ซึ่งบางครั้งการเรียนการสอนมีความเข้มงวดเป็นระเบียบ และมีการฝึกปฏิบัติอย่างหนัก จนทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียดในการเรียนวิชานาฏศิลป์ จากการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนในวิชานาฏศิลป์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เห็นได้จากการประเมินผลสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จน้อยที่สุด คือไม่มีสำนักงานเขตใดที่ประสบผลสำเร็จ (กรมวิชาการ, 2536) น้ำอ้อย แสงกระจ่าง (2540) ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาดนตรีนาฏศิลป์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสุวรรณาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อวิชาดนตรี นาฏศิลป์ ไปในทางลบ คือ คิดว่าเป็นวิชาที่ไม่มีประโยชน์ ไม่ทันสมัย รู้สึกไม่ชอบ น่าเบื่อ มีวิธีการยุ่งยากเหนื่อยต่อการทำท่าทางต่าง ๆ ไม่สนใจเวลาครูสอน หยอกล้อเล่นกับเพื่อน เช่นเดียวกับ มรกต ศรียาสวิน (2545) ได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผลการสัมภาษณ์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาทางการเรียน ได้แก่ 'ไม่ตั้งใจเรียนเวลาครูสอน ขาดสมาธิในการเรียน เช่น พูดคุยกับเพื่อน หยอกล้อเพื่อน ไม่รับผิดชอบด้านการเรียน เช่น ลืมอุปกรณ์การเรียน ขาดการฝึกซ้อมงานที่ครูมอบหมาย และไม่เห็นความสำคัญของการเรียน มองว่าเป็นวิชาที่ไม่สำคัญ และได้สำรวจความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียน วิชาดนตรี นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 103 คน พบว่า นักเรียนรู้สึกว่วิชาดนตรี นาฏศิลป์ เป็นวิชาที่น่าเบื่อ ยาก ท้อแท้ต่อการเรียน เป็นวิชาที่มีเนื้อหาไม่น่าสนใจ และไม่สำคัญ และจากประสบการณ์การสอนนาฏศิลป์ของผู้วิจัย เป็นเวลา 8 ปี พบว่า นักเรียนให้ความสนใจในวิชานาฏศิลป์น้อยมาก เห็นได้จากพฤติกรรมในขณะที่เรียนวิชานาฏศิลป์ นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน พูดคุยหยอกล้อกับเพื่อน ขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

ไม่สามารถปฏิบัติทำตามที่ครูสอนได้เท่าที่ควรส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากข้อมูลที่กล่าวมาในเบื้องต้น ล้วนเป็นปัญหาเกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ ดังที่ Thurstone (1967) กล่าวว่า เจตคติเป็นความโน้มเอียงทางด้านจิตใจภายในที่แสดงออกให้เห็นเป็นพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ เจตคดียังเป็นเรื่องความชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนนาฏศิลป์แล้ว ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนานักเรียนให้มีสุนทรียภาพ และเห็นคุณค่าต่อศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของไทย ดังนั้นการพัฒนาเจตคติจึงเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

วิชานาฏศิลป์นอกจากจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ รักความสวยงาม มีใจรักในศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติแล้ว ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของวิชานาฏศิลป์ก็คือ เป็นวิชาที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี การปฏิบัติในทางนาฏศิลป์ไทย ได้แก่ การร้อง การรำ และการแสดงละคร โดยเฉพาะการรำ ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการเรียนนาฏศิลป์ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถปฏิบัติทำประกอบเพลงที่กำหนดได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญพา ประทีปทอง (2542) ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน และสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพิชัยญาติ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนไม่สนใจเรียน ไม่ชอบเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ โดยให้เหตุผลว่า วิชาดนตรี นาฏศิลป์เป็นวิชาที่ไม่สำคัญ มีลีลาเชื่องช้า จดจำทำได้ยาก ส่งผลให้ผู้เรียนไม่อยากเรียนในวิชานี้ ดังนั้นในการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์นอกจากจะส่งเสริมเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์แล้ว การส่งเสริมความสามารถทางนาฏศิลป์ก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรส่งเสริมและพัฒนาควบคู่กันไป เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยด้วย

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) ของ Bandura (1977) ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้โดยการให้แม่แบบ (model) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากแม่แบบและการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ของการเลียนแบบมี 4 กระบวนการ คือ กระบวนการให้ความสนใจ (attentional process) กระบวนการเก็บจำ (retentional process) กระบวนการแสดงออก (motor productional process) และกระบวนการจูงใจ (motivational process) แม่แบบมี 2 ชนิด คือแม่แบบที่มีชีวิต (live model) และแม่แบบสัญลักษณ์ (symbolic model) แม่แบบ

ที่มีชีวิต คือ แม่แบบที่เป็นบุคคลจริง ที่ผู้สังเกตได้มีโอกาสสังเกตและมีปฏิสัมพันธ์ได้โดยตรง และได้เห็นแม่แบบในสภาพจริง การนำเสนอแม่แบบวิธีนี้มีข้อดีคือ แม่แบบสามารถเพิ่มเติม หรือปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อให้การแสดงผลพฤติกรรมชัดเจนหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากยิ่งขึ้น สามารถช่วยให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจในแม่แบบและลอกเลียนแบบพฤติกรรมได้ดีกว่าการเสนอแบบวิธีอื่น (Bandura, 1977) แม่แบบสัญลักษณ์ คือ แม่แบบที่เสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เทปบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง สไลด์ หนังสือ หุ่นกระบอก หรือการ์ตูน ฯลฯ การนำเสนอแม่แบบนี้จะต้องเตรียมเรื่องราวแม่แบบไว้เรียบร้อยแล้ว ทำให้มีผลดีในการที่จะเน้นจุดสำคัญของการแสดง และสามารถควบคุมพฤติกรรมและผลกระทบของแม่แบบได้ ทั้งยังเก็บไว้ใช้ในการให้แม่แบบครั้งต่อไปและใช้ได้ทั้งบุคคลเดี่ยวหรือกลุ่มบุคคลได้ แม่แบบเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เลียนแบบเกิดความสนใจที่จะเลียนแบบ และมีแรงจูงใจที่จะยอมรับแม่แบบได้ ผลจากการสังเกตแม่แบบ จะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวเองหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่ประสงค์ หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคนิคแม่แบบมาใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียน พบว่ามีการนำเทคนิคแม่แบบมาใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างแพร่หลาย เช่น พัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ประหยัด พัฒนาวินัยในตนเอง พัฒนาพฤติกรรม และทัศนคติในการเรียน พัฒนาคำเชื่อมั่นในตนเอง พัฒนาสุขนิสัยของนักเรียน พัฒนาพฤติกรรมการร้องเพลง และพัฒนาความสามารถในการเป่าขลุ่ย เป็นต้น โดยแม่แบบที่ใช้เป็นแม่แบบที่มีชีวิต หรือแม่แบบสัญลักษณ์ ผลการวิจัยพบว่าการนำเทคนิคแม่แบบมาใช้สามารถพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนได้

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงนำเอาแม่แบบทั้ง 2 ชนิด ได้แก่ แม่แบบสัญลักษณ์ และแม่แบบที่มีชีวิตมาผสมผสานกัน ซึ่งแม่แบบทั้ง 2 ชนิด มีข้อดีที่ต่างกัน แม่แบบสัญลักษณ์เป็นแม่แบบที่จัดหาได้ง่ายเนื่องจากปัจจุบันมีการผลิตสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น สื่อวีดิทัศน์ วิดีโอ ซีดี เกี่ยวกับนาฏศิลป์มากขึ้น สื่อเหล่านี้จะเป็นแม่แบบให้นักเรียนเกิดความสนใจ ส่วนแม่แบบที่มีชีวิต เป็นนักเรียนในชั้นเรียนเดียวกัน เพื่อต้องการให้นักเรียนรู้สึกเป็นกันเองในขณะปฏิบัติกิจกรรม และเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบการศึกษาสองกลุ่มวัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (control-group pretest-posttest time series design) ซึ่งจะมีการเก็บข้อมูลหลายครั้งในช่วงเวลาต่างกันทั้งก่อนและหลังการทดลอง จะทำให้ทราบพัฒนาการของตัวแปรที่ศึกษาในช่วงเวลาต่างกัน ทั้งก่อนและหลังการทดลอง และยังสามารถเปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงกับกลุ่มควบคุมได้อีกด้วย (วรณี แกมเกตุ, 2549)

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะนำเทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มาใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นวัยที่มีพัฒนาการสำคัญมาก เป็นวัยที่มีความพร้อมมากขึ้น เริ่มเรียนรู้อย่างมีระบบและสนใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ต้องการอยากรวมกลุ่มกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจะมีการประสานกันดีกว่าวันเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ดังนั้นการให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มและมีเพื่อนเป็นแบบอย่าง จึงเป็นการสนองความต้องการของนักเรียนในวัยนี้ (สมพร สุทัศน์ีย์, 2544) ผลการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทางนาฏศิลป์ไทยต่อไป

คำถามวิจัย

1. เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ที่สามารถพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีรูปแบบอย่างไร
2. การใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และเทคนิคปกติจะทำให้นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร
3. การใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน จะทำให้นักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6 มีเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยแตกต่างจากการใช้เทคนิคปกติหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเทคนิคแม่แบบผสมผสาน ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และการใช้เทคนิคปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคปกติ

สมมติฐานการวิจัย

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) ของ Bandura ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้โดยการให้แม่แบบ โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากแม่แบบ และการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ แม่แบบมี 2 ชนิด

คือ แม่แบบที่มีชีวิต และแม่แบบสัญลักษณ์ ซึ่งการสังเกตแม่แบบจะประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการให้ความสนใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการแสดงออก และ กระบวนการจูงใจ ผลจากการสังเกตแม่แบบ จะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่ประสงค์ หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ (Bandura, 1977) การเสนอแม่แบบสามารถเสนอได้หลายวิธี และการเสนอแม่แบบหลาย ๆ อย่างจะช่วยให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ผู้สังเกตมีความยืดหยุ่นในการแสดงออกในหลาย ๆ สภาพการณ์ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2536) จากทฤษฎีดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. การใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน น่าจะทำให้นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีเจตคติ และความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงขึ้น
2. การใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน น่าจะทำให้นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีเจตคติ และความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงกว่าการใช้เทคนิคปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ด้วยการออกแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบ อนุกรมเวลา ซึ่งมีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
2. การใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานในครั้งนี้เป็นการผสมผสานกันระหว่างแม่แบบ ที่มีชีวิต และแม่แบบสัญลักษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มี 4 ชั้น คือ 1) ชั้นสร้างความสนใจ 2) ชั้นการเสนอแม่แบบ 3) ชั้นปฏิบัติตามแบบ และ 4) ชั้นสรุปและประเมินผล
3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เนื้อหาวิชานาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตาม หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดธรรมมงคล (หลวงพ่อวิริยงค์อุปถัมภ์) เรื่อง การรำประกอบ เพลงนกขมิ้น และการรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ จำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง
4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เทคนิคการพัฒนาเจตคติและความสามารถทาง นาฏศิลป์ไทย ซึ่งมี 2 รูปแบบ ได้แก่ เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และเทคนิคปกติ
 - 4.2 ตัวแปรตาม มี 2 ตัว ได้แก่ เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย และ ความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

4.3 ตัวแปรควบคุม ได้แก่ ครูผู้สอน เนื้อหาที่ใช้สอน เวลาที่ใช้สอน และ ระยะเวลาที่ใช้สอน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แม่แบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงท่ารำเป็นแบบอย่าง หรือเป็นต้นแบบเพื่อให้นักเรียนสังเกต และได้ปฏิบัติตามแบบ มี 2 ลักษณะ ได้แก่ แม่แบบที่มีชีวิต และแม่แบบสัญลักษณ์

แม่แบบที่มีชีวิต หมายถึง นักเรียนที่ได้รับคัดเลือกจากครูและเพื่อนให้แสดงท่ารำเป็นแบบอย่างในการรำประกอบเพลงในแต่ละครั้ง โดยนักเรียนที่จะได้รับคัดเลือกจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทางนาฏศิลป์ มีผลงานทางด้านนาฏศิลป์จนเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนและครู ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกแม่แบบดังนี้

1. เป็นนักเรียนที่อยู่ในห้องเรียนเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง
2. เป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ และจากแฟ้มสะสมผลงานทางนาฏศิลป์
3. เป็นนักเรียนที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนในห้อง

แม่แบบสัญลักษณ์ หมายถึง แม่แบบจากสื่อวีดิทัศน์ หรือวีดิโอ ซีดี ที่มีการนำเสนอการแสดงเต็มรูปแบบ ประกอบด้วยสีหน้าท่าทางของผู้แสดง เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ในการแสดง ตลอดจนกระบวนการแปรแถว

แม่แบบผสมผสาน หมายถึง การนำแม่แบบที่มีชีวิตและแม่แบบสัญลักษณ์มาใช้ร่วมกันเพื่อใช้เป็นแม่แบบในการรำประกอบเพลงในแต่ละเพลง

เทคนิคแม่แบบผสมผสาน หมายถึง กลวิธีการสอนนาฏศิลป์ที่มีการนำเสนอแม่แบบทั้งแม่แบบที่มีชีวิตและแม่แบบสัญลักษณ์ผสมผสานกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นการเสนอแม่แบบ ขั้นปฏิบัติตามแบบ และขั้นสรุปและประเมินผล โดยเสนอแม่แบบสัญลักษณ์ (วีดิทัศน์หรือวีดิโอ ซีดี) ในขั้นสร้างความสนใจ และเสนอแม่แบบที่มีชีวิต (นักเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นแบบ) ในขั้นเสนอแม่แบบและขั้นปฏิบัติตามแบบ เพื่อให้ผู้สังเกตได้สังเกตและเลียนแบบอย่างท่ารำของแม่แบบ และมีการนำเสนอแม่แบบควบคู่กับการฝึกปฏิบัติตามแบบ โดยจำนวนแม่แบบที่ใช้เท่ากับจำนวนกลุ่มของนักเรียน ส่วนขั้นสรุปและประเมินผล จะไม่มีการเสนอแม่แบบแต่จะให้ผู้สังเกตออกมาแสดงท่ารำที่ได้ปฏิบัติตามแม่แบบหน้าชั้น แล้วให้ครูและเพื่อน ๆ ช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการแสดงท่ารำ โดยครูเป็นผู้กำหนดประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติของตนเองและจะได้นำไปปรับปรุงในครั้งต่อไป

เทคนิคปกติ หมายถึง กลวิธีการสอนนาฏศิลป์ ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอน และชั้นสรุปและประเมินผล ชั้นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการเสนอสื่อวิดีโอ ซีดี แล้วครูเป็นผู้สรุปอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สังเกต ชั้นสอนเป็นการสอนทำท่าโดยครูผู้สอน แล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่มให้ไปฝึกทำท่ากันเอง โดยที่ครูไม่ได้แสดงท่าท่าเป็นแบบให้แก่ นักเรียน เพียงให้คำแนะนำในบางท่าที่นักเรียนไม่เข้าใจและปฏิบัติไม่ได้เท่านั้น ส่วนชั้นสรุปและประเมินผลแต่ละกลุ่มแสดงท่าท่าหน้าชั้นเรียน โดยให้เพื่อนและครูช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์การแสดงท่าท่าของแต่ละกลุ่มและรายบุคคลโดยครูเป็นผู้กำหนดประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์

เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยวัดคุณลักษณะของนักเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชานาฏศิลป์ ตลอดจนการเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนนาฏศิลป์
2. ด้านอารมณ์และความรู้สึก หมายถึง ความชื่นชอบ และความพึงพอใจต่อการเรียนนาฏศิลป์
3. ด้านพฤติกรรม หมายถึง อากาและท่าที่ที่แสดงออกในขณะที่เรียนวิชานาฏศิลป์ เช่นการตั้งใจเรียน ซักถามเมื่อเกิดความสงสัย ปฏิบัติงานตามที่ครูกำหนด สนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์และการเข้าร่วมกิจกรรมทางนาฏศิลป์

ความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ซึ่งเป็นแบบประเมินที่มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ โดยวัดองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องของท่าท่า ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ ความสวยงามของท่าท่า และการถ่ายทอดอารมณ์ในการท่า ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความถูกต้องของท่าท่า หมายถึง ความสามารถในการแสดงท่าท่าได้ตามแบบ
2. ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ หมายถึง การแสดงท่าท่าแต่ละท่าได้ตรงจังหวะไม่ช้าหรือเร็วกว่าจังหวะ
3. ความสวยงามของท่าท่า หมายถึง การเคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะ และลำตัวได้อ่อนช้อยงดงามตามหลักนาฏศิลป์ไทย

4. การถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ หมายถึง การแสดงออกทางสีหน้าด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใสสอดคล้องกับอารมณ์เพลง

การวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา หมายถึง การทดลองที่มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการวัดซ้ำหลายครั้งในช่วงเวลาที่ต่างกันทั้งก่อนและหลังการทดลอง ก่อนทดลองทำการวัด 3 ครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน ส่วนหลังการทดลองจะทำการวัด 3 ครั้งเช่นเดียวกัน แต่จะมีการจัดกระทำทุกครั้งก่อนทำการวัด โดยการวัดแต่ละช่วงห่างกัน 2 สัปดาห์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการสอนนาฏศิลป์ที่ใช้พัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อ ครูผู้สอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาสาระการเรียนรู้ศิลปะ

2. การออกแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา จะทำให้ได้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางนาฏศิลป์ของนักเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปพิจารณาในการออกแบบการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน โดยการออกแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบ อนุกรมเวลา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอแบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์

ตอนที่ 3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์

ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางนาฏศิลป์

ตอนที่ 5 การวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

1.1 ความหมายของแม่แบบ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546) ระบุไว้ว่า แบบ หมายถึง สิ่งที่กำหนดให้ถือเป็นหลักหรือเป็นแนวดำเนิน ตัวอย่าง เช่น ลอกแบบ เลียนแบบ และแม่แบบ ใช้เรียกสิ่งที่เป็นประธานของสิ่งต่าง ๆ ในพวกเดียวกัน

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536) กล่าวว่า แม่แบบหรือตัวแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดีถือเป็นบรรทัดฐาน เป็นแบบหรือตัวอย่างที่นำมาให้เห็นเพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบ และเพื่อเป็นแบบอย่างในการเลียนแบบ

Maratt (1975) ได้ให้ความหมายของแม่แบบไว้ว่า แม่แบบ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตในพฤติกรรมของผู้อื่นที่เป็นลักษณะของแต่ละคนหรือของกลุ่มก็ได้ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มาเร้าหรือชี้แนะทัศนคติ หรือพฤติกรรมของตนได้

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า แม่แบบ หมายถึง สิ่งที่กำหนดให้เป็นแบบอย่างหรือเป็นตัวอย่างในการเลียนแบบ อาจเป็นลักษณะของแต่ละคน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มาเร้าหรือชี้แนะทัศนคติ หรือพฤติกรรม

1.2 ความหมายของเทคนิคแม่แบบ

Bandura (1968) กล่าวว่า เทคนิคแม่แบบ หมายถึง กลวิธีในการสร้าง หรือสอน พฤติกรรมใหม่ โดยผู้สังเกตหรือประสงค์จะเลียนแบบ สังเกตพฤติกรรมจากแม่แบบที่ผู้สังเกต หรือผู้ที่ประสงค์จะเลียนแบบสนใจ

Miller (Miller, 1967 อ้างถึงใน สwana พรพัฒน์กุล, 2525) ได้ให้ความหมายเทคนิค แม่แบบไว้ว่าเป็นการเลียนแบบ เป็นขบวนการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปแสดงพฤติกรรมที่ คล้ายคลึงกัน สามารถเข้ากันได้โดยใช้สื่อหรือเครื่องมือที่เหมาะสม การเลียนแบบจะเกิดขึ้นจาก ความพอใจในการเรียนรู้ ผลจากการเรียนรู้ที่น่าพอใจนี้เองทำให้เกิดแรงขับในการเลียนแบบขึ้น

Patterson (1980) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้แม่แบบนั้นแม่แบบจะทำหน้าที่เป็นสิ่งเร้า และเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียน ได้สังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมายซึ่งแนวการเรียนรู้โดย การสังเกตเป็นวิธีการเรียนรู้แบบพื้นฐานที่เป็นประโยชน์คือ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้มโนภาพที่ซับซ้อน หรือยาก ๆ ได้ดีและรวดเร็ว

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2528) กล่าวว่า การใช้เทคนิคแม่แบบว่าเป็นกระบวนการที่ บุคคลที่สังเกต ฟัง หรือ อ่าน เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือสัญลักษณ์แทนบุคคลแล้วประมวล เป็นข้อมูลในการแสดงพฤติกรรมของตนต่อไป

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เทคนิคแม่แบบ หมายถึง การสร้าง หรือ สอนพฤติกรรมใหม่ โดยวิธีการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบ ซึ่งแม่แบบอาจจะ เป็นบุคคลหรือสัญลักษณ์ก็ได้

1.3 ประเภทของแม่แบบ

Bandura (1977) ได้แบ่งแม่แบบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. **แม่แบบที่มีชีวิตจริง (live model)** คือ แม่แบบที่ผู้สังเกตได้มีโอกาสสังเกต และมี ปฏิสัมพันธ์โดยตรงไม่ต้องผ่านสื่อหรือสัญลักษณ์อื่นใด การนำเสนอแม่แบบวิธีนี้เป็น การให้ผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบในสภาพจริง ซึ่งมีข้อดีคือ แม่แบบสามารถเพิ่มเติม หรือปรับปรุงพฤติกรรม เพื่อให้การแสดงพฤติกรรมชัดเจน หรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากยิ่งขึ้น สามารถช่วยให้ผู้ สังเกตเกิดความสนใจในแม่แบบและลอกเลียนแบบพฤติกรรมได้ดีกว่าการเสนอแบบวิธีอื่น แต่การ เสนอแม่แบบด้วยวิธีนี้ต้องระมัดระวัง เรื่องการควบคุมผลที่เกิดขึ้นจากการให้แม่แบบ เพราะอาจมี เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น ทำให้การให้แม่แบบไม่ได้ผลที่พึงพอใจตามที่ได้รับ

2. **แม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ (symbolic model)** คือ แม่แบบที่เสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เทปบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง สไลด์ หนังสือ หุ่นประกอบ

หรือ การ์ตูน ฯลฯ การนำเสนอแม่แบบนี้จะต้องเตรียมเรื่องราวแม่แบบไว้เรียบร้อยแล้ว ทำให้มีผลดีในการที่จะเน้นจุดสำคัญของการแสดงและสามารถควบคุมพฤติกรรมและผลกระทบของแม่แบบได้ ทั้งยังเก็บไว้ใช้ในการให้แม่แบบครั้งต่อไปและใช้ได้ทั้งบุคคลเดี่ยวหรือกลุ่มบุคคลได้

1.4 บทบาทของแม่แบบ

สมโภชน์ เขียมสุภาษิต (2536) สรุปว่า แม่แบบมีหน้าที่ 3 ประการ คือ

1. ทำหน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่ สำหรับผู้สังเกตที่ยังไม่เคยเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวมาก่อน เช่นการเปล่งเสียงพูดของเด็กหรือทักษะในการช่วยตนเองต่างๆ
2. ทำหน้าที่เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น สำหรับผู้สังเกตที่เคยเรียนรู้พฤติกรรมมาบ้างแล้วตัวแบบจะเป็นแรงจูงใจส่งเสริมให้ผู้สังเกตพัฒนาทักษะของตนให้ดีขึ้น
3. ทำหน้าที่ยับยั้งการเกิดพฤติกรรม กรณีที่ผู้สังเกตมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ หรือยังไม่เคยมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มาก่อน ตัวแบบจะช่วยให้พฤติกรรมดังกล่าวลดลงหรือไม่เกิดขึ้น เช่น พบเห็นคนลักขโมยของในห้างสรรพสินค้า แล้วถูกจับได้มีอากรหน้าซีด ถูกใส่กุญแจมือ อับอายขายหน้า ก็จะยับยั้งไม่ให้กระทำตาม เป็นต้น

1.5 วิธีการให้แม่แบบ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536) ได้กล่าวถึงวิธีการให้แม่แบบว่า เป็นวิธีการให้แม่แบบโดยเสนอแม่แบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้สังเกตได้สังเกตพฤติกรรมตลอดทั้งกิจกรรมต่างๆ ของแม่แบบ ผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบหรือเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ เพื่อให้วิธีการให้แม่แบบมีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้

1. การคัดเลือกตัวแบบ

1.1 แม่แบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ น่าสนใจ และเป็นแม่แบบที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่าเป็นตัวอย่างที่ดี เหมาะสม และคล้อยกับเป้าประสงค์ ซึ่งทำให้ผู้เลียนแบบมั่นใจที่เลียนแบบนั้นมากยิ่งขึ้น

1.2 แม่แบบและผู้เลียนแบบควรจะมี ความคล้ายคลึงกัน หรือมีลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน เช่น อยู่ในวัยเดียวกัน เพศเดียวกัน เป็นเพื่อนกัน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนใจของผู้สนใจของผู้สังเกต และจะทำให้ผู้สังเกตมั่นใจว่าสามารถแสดงพฤติกรรมที่สังเกตนั้นได้ เพราะแม่แบบมีลักษณะคล้ายคลึงกับตน จะช่วยให้การเลียนแบบมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.3 ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบควรจะเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยพฤติกรรมที่ไม่สลับซับซ้อน เพราะจะทำให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และดึงดูดความสนใจของผู้เลียนแบบและจะทำให้เกิดการเลียนแบบได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536) ได้กล่าวถึงการคัดเลือกแม่แบบว่า ควรคัดเลือกแม่แบบที่มีลักษณะเป็นกันเองและอบอุ่น มีระดับความสามารถใกล้เคียงกับผู้สังเกต เพราะถ้าใช้แม่แบบที่มีความสามารถสูงมาก จะทำให้ผู้สังเกตคิดว่าเขาไม่น่าจะทำตามแบบได้และการใช้แม่แบบที่มีชื่อเสียง ถ้ามีชื่อเสียงมากเกินไปก็จะทำให้ผู้สังเกตคิดว่าสิ่งที่แม่แบบกระทำนั้น เป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเป็นจริงสำหรับเขาได้

2. การเสนอแม่แบบ ในการเสนอตัวแบบเพื่อให้ผู้สังเกตได้เลียนแบบพฤติกรรมนั้น Rimm และ Masters (1979) ได้แบ่งวิธีการเสนอตัวแบบไว้ 9 วิธี ดังต่อไปนี้

1. การเสนอตัวแบบเป็นขั้นตอน (graduate modeling) คือการเสนอตัวแบบที่ผู้ให้สังเกตพฤติกรรมของตัวแบบที่เปลี่ยนแปลงไปที่ละขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ เช่น การเสนอตัวแบบเพื่อลดความกลัวสุนัขตามลำดับขั้น คือ ขั้นแรกตัวแบบแสดงท่าทางกลัวสุนัขที่อยู่ในกรง ขั้นที่สองให้ตัวแบบเดินไปใกล้ๆ กรงสุนัข และหยุดดู ขั้นที่สามตัวแบบยื่นอาหารให้สุนัขในกรง ขั้นที่สี่ตัวแบบเปิดกรงและลูบหัวสุนัข และขั้นที่ห้าตัวแบบเล่นกับสุนัข

2. การเสนอตัวแบบเป็นขั้นตอนร่วมกับการชี้แนะ (guided modeling) คือ การเสนอตัวแบบที่ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมของตัวแบบที่เปลี่ยนแปลงไปที่ละขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ พร้อมทั้งชี้แนะให้กระทำพฤติกรรมนั้นด้วย เช่น การเสนอตัวแบบเพื่อลดความกลัวสุนัขดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อเสนอตัวแบบให้ผู้สังเกตดูเป็นขั้นตอนจนจบแล้ว ผู้ดำเนินการหรือตัวแบบใช้คำพูดหรือท่าทางชี้แนะให้ผู้สังเกตกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบ

3. การเสนอตัวแบบเป็นขั้นตอนร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรง (guided modeling with reinforcement) คือการเสนอตัวแบบในลักษณะเช่นเดียวกับการเสนอตัวแบบเป็นขั้นตอนร่วมกับการชี้แนะดังกล่าวแล้วในข้อ 2 แต่เพิ่มกระบวนการในการเสริมแรงแก่ผู้สังเกตเข้าไป เมื่อผู้สังเกตกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบ

4. การเสนอตัวแบบร่วมกับแนววิธีการปฏิบัติ (modeling with quided performance) คือ การเสนอตัวแบบที่ให้ผู้สังเกตดูตัวแบบกระทำพฤติกรรมและแนววิธีการปฏิบัติไปด้วย เช่น การลดความกลัวการข้ามถนนของบุคคล ตัวแบบแสดงพฤติกรรมข้ามถนนให้ผู้สังเกตดูแล้วให้ผู้สังเกตเดินข้ามถนนตามไปด้วย ตัวแบบอาจจับแขนผู้สังเกตเดินนำไปพร้อมทั้งบอกวา ก่อนข้ามถนนให้ดูรถทางขวาและซ้ายก่อน เมื่อถนนว่างแล้วจึงข้าม

5. การเสนอตัวแบบโดยให้ผู้สังเกตมีส่วนร่วม (participant modeling) คือ การเสนอตัวแบบโดยให้ผู้สังเกตเข้าร่วมกิจกรรมกับตัวแบบและผู้ดำเนินการ เช่น การให้ผู้สังเกตซึ่งเป็นเด็กที่ไม่ชอบเข้าร่วมสังคม ได้เข้าเล่นกับตัวแบบที่พฤติกรรมการเล่นกับเพื่อน ๆ

6. การเสนอตัวแบบที่ให้มีโอกาสสัมผัสร่างกาย (contact desensitization) การเสนอตัวแบบวิธีนี้ มีลักษณะคล้ายกับการเสนอตัวแบบโดยให้ผู้สังเกตมีส่วนร่วมแต่วิธีนี้นิยมใช้ในกรณีที่ตัวแบบมีโอกาสสัมผัสร่างกายกับผู้สังเกต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้เร็วยิ่งขึ้น เช่น การลดความรู้สึกกลัวสุนัข หลังจากตัวแบบเอามือจับสุนัขและลูบหัวสุนัขให้ผู้สังเกตดูแล้วตัวแบบจะเอามือวางบนหลังสุนัขแล้วให้ผู้สังเกตเอามือวางบนมือของตัวแบบ จากนั้นค่อย ๆ เอามือออกเพื่อให้มือของผู้สังเกตได้สัมผัสกับตัวสุนัข

7. การเสนอตัวแบบภายใน (covert modeling) คือการให้บุคคลจินตนาการถึงการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการแก้ไขของตัวแบบหรือผู้อื่น หรือกล่าวอีกอย่างว่า เป็นการให้บุคคลจินตนาการถึงผู้อื่นหรือตัวแบบพฤติกรรมเป้าหมาย การเสนอตัวแบบวิธีนี้จะใช้กรณีที่ไม่สามารถจัดหาตัวแบบที่มีชีวิตจริง และตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีลักษณะตรงกับปัญหาของผู้สังเกตหรือบุคคลที่มีปัญหาพฤติกรรมนั้น หรือ ในกรณีที่บุคคลไม่สามารถจินตนาการว่าตนกำลังแสดงพฤติกรรมนั้นอยู่ได้ แต่สามารถจินตนาการว่าผู้อื่นแสดงพฤติกรรมอยู่ได้

8. การเสนอตัวแบบโดยใช้อุปกรณ์ช่วยร่วมกับประสบการณ์ในการควบคุมตนเอง (modeling with response-induction aids self-directed master experience) การเสนอตัวแบบวิธีนี้เป็นการใช้ให้ผู้สังเกตดูตัวแบบแสดงพฤติกรรม หลังจากนั้นก็ให้ผู้สังเกตกระทำพฤติกรรมนั้นตามโดยมีอุปกรณ์ช่วย เพื่อให้ผู้สังเกตมีความมั่นใจยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังให้ผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมเป้าหมายเองโดยปราศจากการใช้อุปกรณ์ต่างๆ หลังจากดูตัวแบบแสดงพฤติกรรม เช่น การลดความรู้สึกกลัวงูของบุคคลหลังจากผู้สังเกตได้ดูตัวแบบแสดงพฤติกรรมซึ่งแสดงว่าไม่กลัวงู เช่น จับงูหรือเข้าใกล้งูก็ให้ผู้สังเกตสวมถุงมือจับงู การใช้ถุงมือจะช่วยให้ผู้สังเกตลดความกลัวงูลงและกล้าจับงูได้มั่นใจขึ้น หลังจากนั้นก็ฝึกให้ผู้สังเกตจับงูได้โดยไม่ต้องใช้ถุงมือ

9. การเสนอตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมเปลี่ยนไปที่ละขั้นร่วมกับการเสนอตัวแบบที่แสดงความชำนาญในการแสดงพฤติกรรม (coping modeling and mastery modeling) คือ การเสนอตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมเป้าหมายที่เปลี่ยนไปที่ละขั้น โดยเริ่มจากการที่ไม่สามารถกระทำพฤติกรรมเป้าหมายนั้นได้แล้วค่อย ๆ เปลี่ยนไปที่ละขั้นจนกระทั่งกระทำพฤติกรรมนั้นได้ร่วมกับการเสนอตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมเป้าหมายอย่างคล่องแคล่วชำนาญ

สมโภชน์ เขียมสุภาษิต (2536) ได้กล่าวถึงวิธีการเสนอแม่แบบหลายวิธี ดังนี้

1. เสนอแม่แบบที่มีชีวิตจริง และแม่แบบสัญลักษณ์
2. เสนอแม่แบบภายใน เป็นการให้บุคคลเสนอจินตนาการ เพื่อให้แม่แบบแสดงพฤติกรรม
3. เสนอแม่แบบหลาย ๆ อย่าง จะช่วยให้การเลียนแบบมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะจะทำให้ผู้สังเกตมีความยืดหยุ่นในการแสดงออกในหลาย ๆ สภาพการณ์
4. การเสนอแม่แบบ แบบค่อย ๆ ไปทีละทักษะ ซึ่งผู้สังเกตจะต้องทำได้ตามแบบเสียก่อนจึงค่อยเสนอแม่แบบในลำดับต่อไป วิธีการเสนอแม่แบบลักษณะนี้เหมาะสำหรับวิธีการสอนขับรถหรือเล่นดนตรี เป็นต้น
5. การให้ผู้สังเกตสรุปถึงลักษณะของพฤติกรรมที่เขาสังเกต จะทำให้สามารถเรียนรู้และจดจำลักษณะของแม่แบบได้ดีขึ้น

ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน จะนำเสนอแม่แบบสัญลักษณ์ในขั้นสร้างความสนใจ ส่วนแม่แบบที่มีชีวิตจะนำเสนอในขั้นเสนอแม่แบบและขั้นปฏิบัติตามแบบ โดยให้เพื่อนในห้องที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นแม่แบบแสดงท่าทำให้ผู้สังเกตดู แล้วฝึกปฏิบัติตามแบบ ถ้าผู้สังเกตสามารถสังเกตแล้วปฏิบัติท่าทำได้เหมือนแม่แบบ ก็จะได้รับรางวัลเสริมแรง เป็นคำชมเชย หรือรางวัลจากครู และทุกครั้งที่มีการปฏิบัติตามแบบครูจะให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้ปฏิบัติตามแบบเสมอ เพื่อให้ผู้สังเกตสามารถเลียนแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 อิทธิพลของการเรียนรู้จากแม่แบบ

Bandura (1977) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการให้แม่แบบ เป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบ ได้สรุปถึงอิทธิพลของการเรียนรู้จากแม่แบบ ดังนี้

1. การสร้างพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อนของแม่แบบ ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบของการกระทำใหม่นี้ในรูปของสัญลักษณ์ และถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่
2. การสร้างกฎเกณฑ์ หรือหลักการใหม่ จะเกิดขึ้นในสภาพที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของแม่แบบในลักษณะต่างๆ เช่น การตัดสินใจ รูปแบบภาษา เป็นต้น จากนั้น ผู้สังเกตจะทดสอบกระทำตามแม่แบบ ภายใต้สภาพการณ์ต่างๆ และถ้าการตอบสนองของส่งผลทางบวกผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบ ลักษณะของแม่แบบในรูปต่างๆ แล้วนำมาสร้างเป็นเกณฑ์หรือหลักการใหม่
3. การสอนความคิดและพฤติกรรมสร้างสรรค์ การมีแม่แบบจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เพราะเมื่อมนุษย์เห็นแม่แบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง มนุษย์อาจ

ใช้ประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ประกอบกับการกระทำของแม่แบบมาพัฒนาเป็นความคิด หรือพฤติกรรม ใหม่ขึ้นมา อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดสำหรับแม่แบบเชิงสร้างสรรค์ ถ้าแม่แบบนี้มีประสิทธิภาพไม่เพียงพอหรือผู้สังเกตมีทักษะจำกัด พฤติกรรมสร้างสรรค์จะไม่มีอิทธิพลเพียงพอต่อการกระทำตามของผู้สังเกต

4. การยับยั้งการกระทำ การลดความหวั่นเกรงที่จะกระทำ การที่ได้เห็นแม่แบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำตามแม่แบบนี้ และในทำนองเดียวกันถ้าได้เห็นแม่แบบทำพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและถูกห้ามปรามแล้ว ไม่มีผลกระทบใด ๆ ตามมา ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามแม่แบบ

5. การส่งเสริมการกระทำ การมีแม่แบบจะมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการกระทำ ทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบแสดงพฤติกรรมหนึ่ง และได้รับรางวัลผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามมากขึ้น ในทำนองเดียวกันถ้าผู้สังเกตได้เห็นแม่แบบแสดงความก้าวร้าวและได้รับการยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ดี ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามมากขึ้น ดังนั้นการเสนอแม่แบบ ในสังคมจำเป็นต้องมีความระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะอาจมีผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมทางลบได้

6. การมีแม่แบบนอกจากจะส่งผลต่อการกระทำแล้ว ยังมีผลต่ออารมณ์ของผู้สังเกตให้รุนแรง เพิ่มขึ้น ตัวแบบจะกระตุ้นให้ผู้สังเกตเกิดแนวคิดและความรู้สึกคล้ายตามตัวแบบและกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้ายตามไปด้วย

7. การใช้อำนาจให้เกิดการกระทำตามแม่แบบ การกระทำใดที่คนให้คุณค่าและมีความชื่นชอบอยู่เสมอ การกระทำของแม่แบบนั้นเมื่อคนสามารถกระทำตามแม่แบบได้เร็ว จะทำให้เกิดการแผ่ขยายจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งได้โดยเร็วด้วย ดังจะเห็นได้ว่า การมีแม่แบบนอกจากจะทำให้ผู้สังเกตมีความเปลี่ยนแปลงภายในตนเองแล้ว ยังทำให้สังคมนั้น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

1.7 ข้อดีและข้อจำกัดของการใช้เทคนิคแม่แบบ

ข้อดี

1. ถ้ามีการเสริมแรงแก่ผู้สังเกต ภายหลังจากที่สังเกตแล้วสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้เช่นเดียวกับแม่แบบ หรือผู้สังเกตสามารถแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ที่เหมาะสมจะให้ความถี่ของการเกิดพฤติกรรมค่อย ๆ สูงขึ้น และจะคงทนถาวรยิ่งขึ้น

2. การให้แม่แบบช่วยให้ผู้สังเกต หรือผู้เลียนแบบเกิดพฤติกรรมที่ไม่เคยเกิดมาก่อน

3. การให้แม่แบบช่วยเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้สังเกต หรือผู้เลียนแบบ

4. การให้แม่แบบ ช่วยเอื้ออำนวยให้พฤติกรรมของผู้สังเกตที่เคยเรียนรู้มาก่อนและมีแนวโน้ม ที่จะแสดงออกมา

ข้อจำกัด

1. การให้แม่แบบแต่เพียงอย่างเดียวทำให้การเกิดพฤติกรรมใหม่มีความล่าช้าด้วยเหตุนี้ ควรให้แม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก การให้ข้อมูลย้อนกลับ และสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง เพื่อให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการสร้างหรือสอนนั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

2. การคัดเลือกแม่แบบตลอดทั้งกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบ ผู้คัดเลือกแม่แบบและกิจกรรมที่จะให้เลียนแบบจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าวนี้ มิฉะนั้นจะทำให้เสียเวลาในการทดลอง

1.8 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory)

Bandura (1977) กล่าวว่า การเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเกิดจากการสังเกตแม่แบบ (model) หรือการเลียนแบบ (imitation) จากแม่แบบ การเรียนรู้โดยการให้แม่แบบ (learning through modelling) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากแม่แบบ และการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ ซึ่งรวมถึงการสังเกตการตอบสนองและปฏิกิริยาต่างๆ ของแม่แบบ สภาพแวดล้อมของแม่แบบ ผลกรรมที่เกิดขึ้นจากการกระทำ หรือการปฏิบัติของแม่แบบ คำบอกเล่าเกี่ยวกับแม่แบบ ความน่าเชื่อถือของแม่แบบ ความมีชื่อเสียงของแม่แบบ ฯลฯ ผลจากการสังเกตจะทำให้ผู้สังเกตสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้ ทำให้ไม่ต้องลองผิดลองถูกซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการเรียนรู้จากแม่แบบประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการให้ความสนใจ (attentional process) เป็นกระบวนการรับรู้ลักษณะสำคัญของแม่แบบไว้อย่างละเอียดที่สุด ผู้สังเกตจะต้องมีความตั้งใจ ความตั้งใจของผู้สังเกตจะทำให้สามารถเรียนรู้พฤติกรรมที่แม่แบบแสดงออกได้มากและรับรู้ได้แม่นยำ หากผู้เรียนขาดความตั้งใจหรือสนใจการเรียนรู้ประเภทนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตั้งใจหรือความสนใจ ในการเรียนรู้โดยการสังเกตแม่แบบมีมาก เช่น อิทธิพลจากตัวผู้สังเกต ในด้านการรับรู้ความรู้สึก อารมณ์ของผู้สังเกต ที่จะสามารถรวบรวมและการแปลความหมายจากสิ่งที่ได้สังเกต อันเป็นผลมาจากประสบการณ์เดิมของผู้สังเกต และอิทธิพลจากแม่แบบ เช่น ลักษณะหรือการแสดงออกของแม่แบบที่แปลกใหม่ หรือดึงดูดความสนใจของผู้สังเกต มีความชัดเจนหรือ

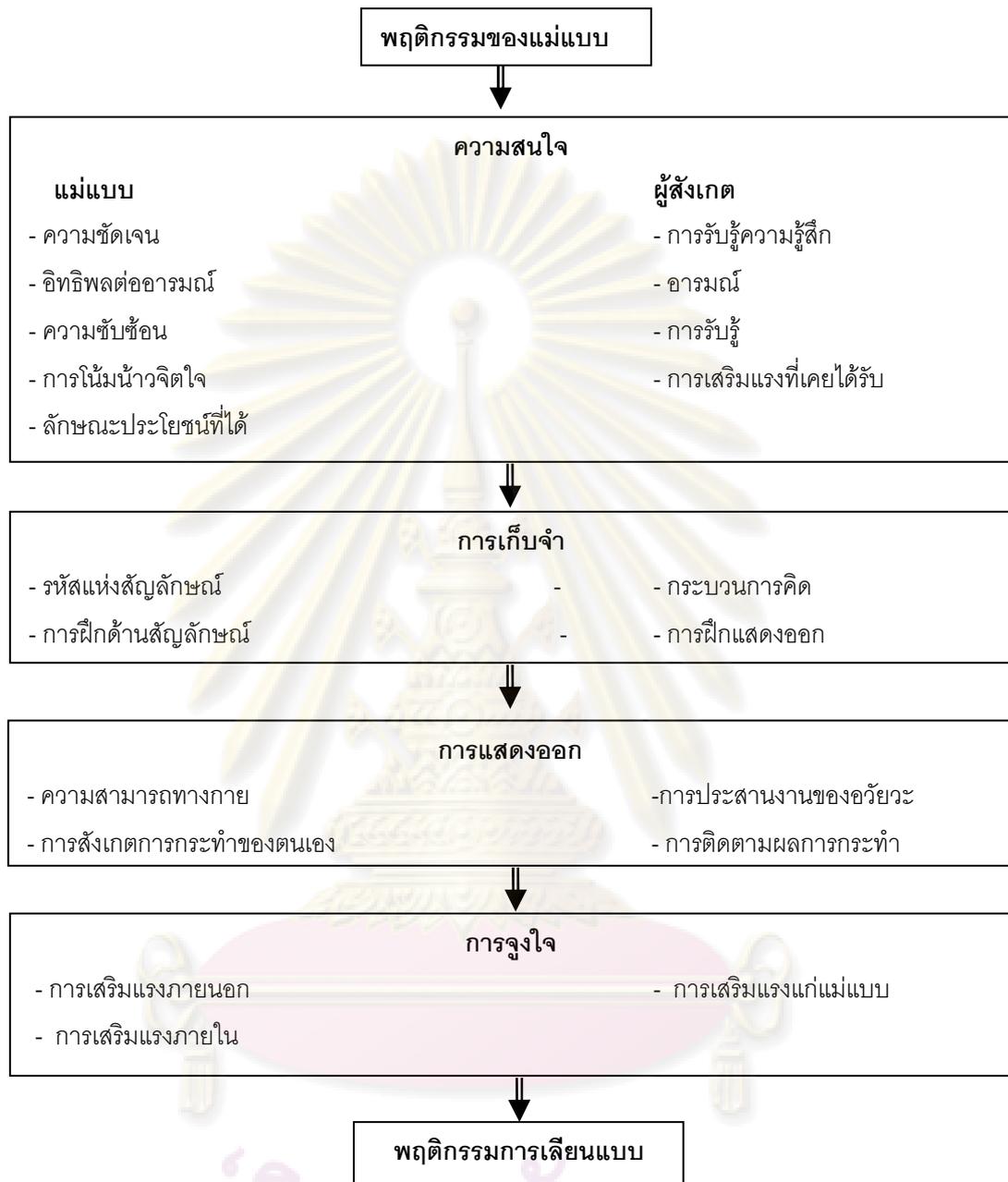
มีความซับซ้อน ถ้าพฤติกรรม หรือกิจกรรมที่แม่แบบแสดงมีความสำคัญใกล้เคียงและเกี่ยวข้องกับ ผู้สังเกต รวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกมีประโยชน์ต่อผู้สังเกต จะสามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้สังเกตให้เกิดความสนใจได้มากขึ้น

2. กระบวนการเก็บจำ (retentional process) ผู้สังเกตแม่แบบจะพยายามจำพฤติกรรมของแม่แบบในแต่ละครั้ง แล้วจะสร้างสัญลักษณ์ต่างๆ ขึ้น เพื่อช่วยให้จำพฤติกรรมนั้นๆ ได้ บางครั้งสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้น อาจออกมาในรูปของภาษาหรือมโนภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของแม่แบบ การตอบสนองของผู้สังเกตจึงคล้ายคลึงกับตัวแบบมาก โดยอาศัยกระบวนการจำนี้ โดยทั่วไปกระบวนการจำจะเกิดขึ้นจากการฝึกหัด ทำตามตัวแบบ หรือการคิดและการเปลี่ยนสัญลักษณ์

3. กระบวนการแสดงออก (motor productional process) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนรู้แสดงพฤติกรรมออกมา โดยเปลี่ยนสัญลักษณ์ที่เก็บจำไว้แสดงออกมาเป็นการกระทำตามแบบ โดยการใช้กลไกของความคิด ความสามารถทางกาย การประสานงานของอวัยวะ การสังเกต การกระทำของตนเอง และการติดตามผลการกระทำ เพราะฉะนั้นกระบวนการแสดงออกจึงขึ้นอยู่กับระดับความคิดของผู้สังเกต ตลอดจนความสลับซับซ้อนของพฤติกรรม

4. กระบวนการจูงใจ (motivational process) เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นความแตกต่างของความรู้ที่ได้รับมากับการแสดงออก ซึ่งการแสดงพฤติกรรมมักจะต้องเลือกตอบสนองความรู้ ที่ได้รับมา การเลือกตอบสนองจะเลือกเอาแต่พฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดผลเป็นที่พอใจมากกว่าพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสีย หากพฤติกรรมได้ทำให้เกิดความพึงพอใจ ผู้สังเกตจะเลียนแบบพฤติกรรมนั้นไว้ และอาจนำมาดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้ กระบวนการจูงใจจึงมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นอย่างมาก จะเห็นได้ว่า ตัวแบบที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพฤติกรรมนั้นจะก่อให้เกิดการเลียนแบบในคนส่วนใหญ่ได้เป็นอย่างดี การจูงใจอาจเกิดจากการเสริมแรงภายนอก การเสริมแรงภายใน หรือการเสริมแรงแก่แม่แบบ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเลียนแบบที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้ด้วยการจัดวางรูปแบบองค์ประกอบทั้ง 4 ประการอย่างเหมาะสม โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ แม่แบบอย่างแท้จริง จนสามารถจดจำและสร้างสัญลักษณ์แทนพฤติกรรมของแม่แบบได้ และประกอบกับการจูงใจอย่างเหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนแสดงการตอบสนอง หรือ เลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ในที่สุด กระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกตตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม 4 ประการ เขียนเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 แสดงกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกตตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Bandura, 1977)

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เทคนิคแม่แบบจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ประการ คือ กระบวนการให้ความสนใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการแสดงออก และกระบวนการจูงใจ ซึ่งผู้วิจัยได้นำกระบวนการทั้ง 4 ประการมาพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ของนักเรียน โดยใช้เทคนิคแม่แบบ

ผสมผสาน ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นการเสนอแม่แบบ ขั้นปฏิบัติตามแบบ และขั้นสรุปและประเมินผล แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นสร้างความสนใจ คือ ขั้นตอนให้ผู้สอนนำเสนอแม่แบบ แม่แบบที่นำเสนอในขั้นนี้เป็นแม่แบบสัญลักษณ์ อาจเป็นวิดิทัศน์ หรือวิดีโอ ซีดี การรำประกอบเพลง เพื่อสร้างความสนใจ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนพร้อมที่จะเรียนรู้จากแม่แบบ

2. ขั้นการเสนอแม่แบบ คือ ขั้นตอนที่นำเสนอแม่แบบที่มีชีวิต ได้แก่ นักเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นแม่แบบ ให้แม่แบบแสดงพฤติกรรม ได้แก่ การรำประกอบเพลง ให้ผู้สังเกตดูเป็นแบบอย่าง แม่แบบจะรำให้ดูทีละท่า เพื่อให้ผู้สังเกตจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ของท่ารำแล้วช่วยกันอธิบายถึงลักษณะของท่ารำและวิธีการปฏิบัติท่ารำที่แม่แบบนำเสนอ เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้สังเกตได้ระลึกถึงข้อมูลที่จะเรียนแบบ

3. ขั้นปฏิบัติตามแบบ คือ ขั้นที่ให้ผู้สังเกตได้ฝึกปฏิบัติตามแบบ โดยฝึกเป็นรายกลุ่ม ในขั้นตอนนี้จะเป็นการเสนอแม่แบบที่มีชีวิตร่วมกับการฝึกปฏิบัติ โดยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงท่ารำให้ผู้สังเกตดูเป็นแบบอย่าง จำนวนของแม่แบบให้มีเท่ากับจำนวนกลุ่มที่ฝึก ในขั้นนี้จะมีการเสริมแรงให้แก่ผู้ที่สามารถปฏิบัติตามแบบได้ถูกต้องเหมือนแม่แบบ และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนแบบของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข

4. ขั้นสรุปและประเมินผล คือ ขั้นการนำเสนองานตามแบบ โดยให้ผู้สังเกตออกมาแสดงท่ารำที่ได้สังเกตจากแม่แบบหน้าชั้นเรียน โดยครูและผู้สังเกตคนอื่น ๆ ร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์การแสดงท่ารำของแต่ละคน โดยครูเป็นผู้กำหนดประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อให้ได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงท่ารำของตนเอง จะได้นำไปปรับปรุงในครั้งต่อไป

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์

นาฏศิลป์เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมนาฏศิลป์สามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม (กรมวิชาการ, 2545) อย่างไรก็ตาม การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้สัมฤทธิ์ผลได้นั้น ปัจจัยหลายประการ ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องรู้จักพลิกแพลงเลือกวิธีสอน ในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อสร้างความนิยม ความรักในวิชาการ และเกิดสุนทรียภาพแก่ผู้เรียน ดังนั้นครูควรจะต้องมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 หลักสูตรการสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา

วิชานาฏศิลป์เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีสภาพจิตใจที่งดงาม มีสุนทรียภาพ มีรสนิยม รักความสวยงาม รักความเป็นระเบียบ เห็นคุณค่าความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม สามารถค้นพบศักยภาพและความสนใจของตนเองเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นพัฒนาตนเองได้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ นาฏศิลป์ไว้ 2 ประการ คือ

มาตรฐานที่ 1 มีความเข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานที่ 2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

2.2 แนวทางการสอนนาฏศิลป์

การสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา ถือว่ามีความสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวิชาที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กและช่วยพัฒนาการด้านต่าง ๆ การใช้วิธีสอนที่ถูกต้องจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การสอนวิชานี้ประสบความสำเร็จ จากเนื้อหาในหลักสูตร อาจจำแนกการสอนออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การสอนภาคทฤษฎี และการสอนภาคปฏิบัติ ซึ่งมีวิธีการสอนที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. การสอนภาคทฤษฎี จะใช้วิธีสอนแบบบรรยาย โดยใช้สื่อประกอบ เช่น รูปภาพ หุ่นจำลอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้วิธีสอนแบบสาธิต การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อาจมีการลงมือปฏิบัติบ้างตามลักษณะเนื้อหาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในวิชานาฏศิลป์ ภาคทฤษฎีให้มีความสอดคล้องกับภาคปฏิบัติ

2. การสอนภาคปฏิบัติ ยังคงใช้วิธีการสอนแบบเก่า ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1 ใช้วิธีสอนโดยให้เลียนแบบครูเป็นหลัก โดยครูรำให้ดูเป็นแบบอย่างและผู้เรียนจะต้องอาศัยการสังเกตและใช้ความจำในขณะปฏิบัติตามอย่างครู แล้วใช้เทคนิคการกระทำซ้ำบ่อย ๆ จนจดจำท่ารำได้ขึ้นใจ และสามารถปฏิบัติเองได้

2.2 อธิบายท่ารำในขณะที่ปฏิบัติ ในขณะที่ครูสอนท่ารำจะต้องบอกท่ารำล่วงหน้า ก่อนที่จะถึงจังหวะเพลงของท่ารำนั้น ๆ จนกว่าผู้เรียนจะสามารถจดจำท่ารำได้ รวมถึงต้องอธิบาย นาฏยศัพท์ที่ใช้เรียกกระบวนท่ารำนาฏศิลป์ไปด้วย

2.3 การจับทำรำของผู้เรียน ในการสอนนั้น ผู้สอนจะต้องจับทำรำให้ผู้เรียนรำ ทำทางได้ถูกต้อง สวยงาม ตรงตามความต้องการของครู โดยปกติแล้วหลังจากที่ครูต่อทำรำและ ผู้เรียนสามารถจำทำรำได้แล้ว ครูจะใช้วิธีจับทำรำจนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องอย่างอัตโนมัติ แต่ ในบางครั้งขณะที่ครูต่อทำรำครูก็จะจับทำรำให้นักเรียนไปด้วย การจับทำรำถือได้ว่าเป็นเทคนิค การสอนนาฏศิลป์อย่างหนึ่ง ซึ่งเทคนิคการจับทำรำมีแตกต่างกันไป เช่น ใช้เล็บที่แหลมคมของ ครูจิกลงไปที่ตัวนักเรียนแทนการใช้มืออย่างนุ่มนวล หรือฝึกหัดท่าใดท่าหนึ่งนาน ๆ จนกว่าครูจะ เดินจับทำรำได้ถูกต้องครบทุกคน เป็นต้น (อาคม สหายาคม, 2525 อ้างถึงในวิภาวดี โพธิ์งาม, 2539)

นอกจากนี้ยังมีผู้เสนอแนวการสอนนาฏศิลป์ที่น่าสนใจไว้ ดังนี้

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ (2530) กล่าวถึงแนวการสอนดนตรี นาฏศิลป์ ไว้ว่า ควรสอน ให้เด็กได้ปฏิบัติก่อนแล้วจึงสรุปเป็นทฤษฎี สอนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ นำกิจกรรมดนตรี ทุกด้านมาผสมผสานกันในการสอนทุกครั้ง สอนให้เชื่อมโยงกับวิชาอื่น

ทศนา เขมมณี (2526) ได้เสนอวิธีการสอนดนตรี นาฏศิลป์ ไว้ดังนี้

1. ครูควรเน้นหนักในแง่ความเข้าใจศิลปะการดนตรีและนาฏศิลป์ อันเป็นวัฒนธรรม ของชาติสืบต่อไป มิได้มุ่งให้เป็นถึงขั้นศิลปิน

2. ในการสอนครูควรเน้นให้นักเรียนได้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน และนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด

3. ถ้าเป็นไปได้ ครูควรจัดชุมนุมดนตรี นาฏศิลป์ขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านนี้

4. ครูควรปลูกฝังคุณสมบัติต่าง ๆ ให้นักเรียนด้วย เช่น การยอมรับความสามารถของ ผู้อื่น การแสดงออก การปรับปรุงอารมณ์และบุคลิกภาพของตน เป็นต้น

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้เสนอแนะแนวการจัดการเรียนการสอน นาฏศิลป์มีใจความว่า “ การสอนนาฏศิลป์ควรฝึกให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออก และมีส่วนร่วมใน กิจกรรมให้มาก และในเวลาเดียวกันก็สร้างเสริมความรู้ทักษะพื้นฐานทางดนตรี และนาฏศิลป์ จึงควรสอนด้วยการสาธิตและปฏิบัติจริงให้มาก”

1. การสาธิต ใช้ในกิจกรรมเกี่ยวกับหลักเกณฑ์หรือแบบแผน เช่น การทำจังหวะที่ กำหนดให้ การใช้เสียงร้องเพลงที่ถูกต้อง การทำท่าทางตามแบบนาฏศิลป์ การใช้อุปกรณ์เครื่อง เคาะจังหวะต่าง ๆ

2. การปฏิบัติจริง นาฏศิลป์เป็นวิชาที่เน้นเกี่ยวกับกิจกรรม ดังนั้น จึงต้องปฏิบัติจริง ให้มากจึงจะเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ กับเด็กได้ เช่น การฝึกร้องเพลงและการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง การฝึกจังหวะต่าง ๆ การฝึกมารยาทการฟังต่าง ๆ และการฝึกเกี่ยวกับนาฏศิลป์

3. การทำงานเป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่จะเป็นการฝึกปฏิบัติแต่เป็นการฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อย เช่น กลุ่มทำจังหวะ กลุ่มร้องเพลง และกลุ่มทำท่าทางประกอบเพลง

อมร่า กล้าเจริญ (2535) ได้เสนอแนวทางการสอนนาฏศิลป์ ในชั้นกิจกรรมการสอนรำไว้ ดังนี้

1. ขั้นกำหนดบทเรียน ครูต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับบทเรียน โดยเฉพาะประวัติความเป็นมาของการรำที่จะสอน เพราะเป็นสิ่งที่ครูจะต้องสอนให้ผู้เรียนรู้ในช่วงแรก เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน คือ ชื่อของบทเรียน ทำนองเพลง ชนิดของเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้ประกอบรำ ความเป็นมาของบทรำที่จะสอน ถ้าเป็นพื้นเมืองควรระบุถิ่นฐานเดิมด้วย และต้องเข้าใจในเนื้อเพลงด้วย

2. ขั้นศึกษาบทเพลง การสอนรำนั้น ก่อนที่จะสอนรำ ครูต้องสอนให้นักเรียนรู้จักบทเพลงก่อน คือ ฟังทำนองเพลงและจังหวะเพลงโดยวิธีครูร้องให้ฟังพร้อมเคาะจังหวะ เปิดแถบบันทึกเสียงเพื่อให้นักเรียนแบ่งวรรคตอนของบทเพลงและทราบกำหนดจังหวะของบทเพลงได้ หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนร้องตามและเคาะจังหวะตาม แล้วจึงให้นักเรียนร้องเพลงเองพร้อมเคาะจังหวะเอง

3. ขั้นสอนปฏิบัติทำรำ

3.1 เตรียมปฏิบัติรำ ถ้ามีอุปกรณ์การแสดง จะต้องมีการแนะนำวิธีใช้ หรือวิธีถืออุปกรณ์ เช่น พัด ผ้า โคม หรือ อาวุธ

3.2 ปฏิบัติรำ โดยมีวิธีการสอนปฏิบัติทำรำ ดังนี้

1. วางท่าทางประกอบเพลง โดยครูเป็นผู้นำ และให้นักเรียนปฏิบัติตามทีละขั้นตอน ตามประโยคของเพลงที่ฝึก

2. วางรูปแบบของการแปรแถวให้เหมาะสมกับระบำและระดับชั้นของนักเรียน

3. ในการดำเนินการสอนครูควรเป็นนักสังเกตที่ดี ให้กำลังใจและแก้ไขแนะนำตลอดเวลาในการดำเนินการสอน

4. การสาธิตของครู การรำนำของครูผู้สอนจะต้องกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติตามได้ด้วยความมั่นใจ

5. ให้นักเรียนปฏิบัติเองโดยพร้อมกันทั้งหมด แล้วจึงแบ่งกลุ่มโดยเลือกผู้นำที่เห็นว่าเหมาะสมนำหน้าหรือผลัดกันเป็นผู้นำแล้วแต่จะพิจารณาความเหมาะสมเพื่อเป็นกำลังใจและฝึกให้นักเรียนกล้าเป็นผู้นำ

และจากการศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ของ อุษษา สบถุภรณ์ (2536) ได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยและได้ให้ความหมายเทคนิคการสอน ดังนี้

อาจารย์เฉลย ศุขะวณิช กล่าวว่า เทคนิคการสอนรำ คือ การรำให้ดูเป็นแบบอย่าง และการจับท่ารำให้นักเรียนปฏิบัติท่ารำให้ถูกต้อง เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการรำ ระเบียบเตล็ดต้องคำนึงถึงความพร้อมเพียงเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนการแสดงเป็นชุดเป็นตอนต้องดูความเหมาะสมของบทบาท

อาจารย์จำเรียง พุทธประดับ กล่าวว่า เทคนิคการสอนจะต้องจับท่าให้ผู้รำ และอธิบายประกอบ และต้องดูแลผู้เรียนให้ทั่วถึงทุกคน โดยเฉพาะการสอนรำเดี่ยว ลีลาสำคัญมาก ครูจะต้องจับท่ารำให้เด็ก เพราะถ้าไม่จับเด็กจะไม่รู้ตัวว่าตัวเองมีข้อบกพร่องตรงไหน การรำให้ดูอย่างเดียวก็น่าจะจำไม่ได้ ส่วนการรำประเภทระบำ จังหวะความพร้อมเพียงและการแปรแถวมีความสำคัญมากกว่าลีลาท่ารำ การแสดงเป็นชุดเป็นตอนสำคัญอยู่ที่การเลือกเด็กที่มีพรสวรรค์

อาจารย์ปรเมษฐ์ บุญชัย กล่าวว่า เทคนิคการสอน คือ การอธิบายให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจซาบซึ้งในบทเรียนชุดนั้น ๆ แล้วจึงต่อท่ารำตามแบบครู นอกจากนั้นการจับเป็นเทคนิคสำคัญมากอีกประการหนึ่งเพราะเด็กแต่ละคนจะมีจุดบกพร่องต่างกัน

อาจารย์เสรี หวังในธรรม กล่าวว่า เทคนิคการสอน ต้องเรียนด้วยความเข้าใจโดยครูอธิบายว่าบทเรียนที่สอนคืออะไร มีความเป็นมาอย่างไร ใช้อย่างไรถูก ใช้อย่างไรผิด การถ่ายทอดก็ต้องเคี่ยวจนกว่าจะได้ไม่จำกัดเรื่องเวลา

อาจารย์เวณิกา บุญนาค กล่าวว่า เทคนิคการสอน คือ การเชื่อมโยงท่าหนึ่งไปท่าหนึ่งให้มีความสัมพันธ์กัน รู้จักการใช้ไหล่ ใช้ตัวให้กลมกลืน โดยเฉพาะการสอนรำเดี่ยวจะเน้นความสวยงาม ระเบียบเตล็ดจะเน้นความพร้อมเพียงในการรำ การแปรแถว

อาจารย์นิตยา จามรมาน กล่าวว่า เทคนิคการสอน คือ การแก้ไขท่ารำของผู้เรียนให้ถูกต้องประกอบการอธิบาย โดยการจับท่ารำให้ผู้เรียน ใช้นาฏยศัพท์ควบคู่ไปด้วย การสอนรำเดี่ยวต้องให้มีลีลาจึงควรสอนอย่างเข้มงวด ระเบียบเตล็ดหรือพื้นเมืองต้องรำให้เป็นกลุ่มดูความพร้อมเพียง

จากเทคนิคการสอนของผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย สามารถสรุปวิธีการสอนนาฏศิลป์ไทย ได้ดังนี้

1. แก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนด้วยการจับท่ารำ
2. อธิบายประกอบการสาธิตอย่างละเอียด
3. มีเทคนิคการสอนเฉพาะในแต่ละบทเรียน เช่น การรำเดี่ยวจะเน้นลีลาท่ารำ ส่วนการรำเบ็ดเตล็ดจะเน้นจังหวะความพร้อมเพียงและการแปรแถว

2.3 สื่อการสอนนาฏศิลป์

สื่อหรืออุปกรณ์การสอน เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนจะนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและรวดเร็ว อุปกรณ์การสอนจึงเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีประสิทธิภาพหลักสำคัญคือผู้สอนจะต้องเลือกใช้สื่อการสอนเหล่านี้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา

อุปกรณ์ประกอบการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อช่วยให้การฝึกหัดนาฏศิลป์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีดังนี้ (อุษา สบถุภษ, 2536)

1. ไม้เคาะจังหวะและไม้เรียว การเคาะจังหวะมีความสำคัญมากในการกระตุ้นให้ผู้เรียนรำหรือเต้นซอให้เข้ากับจังหวะของดนตรี นอกจากนี้ยังได้ใช้เป็นไม้เรียวสำหรับตีนักเรียนเพื่อเป็นการลงโทษ ถ้าหากรำหรือเต้นซอผิด จิตใจเหม่อลอย ขาดสมาธิ หลงลืมท่ารำหรือจำท่าทางการรำรำนั้นไม่ได้ (ชมนาด โสภณ, 2531)

2. ดนตรีการฝึกหัดนาฏศิลป์ไทยจะต้องใช้เพลงและดนตรีมาประกอบการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักท่วงทำนอง จังหวะการร้องเพลง และสามารถรำหรือ เต้นซอ เข้ากับดนตรีได้ นอกจากนี้ในการฝึกซ้อมการแสดงแต่ละครั้ง จะต้องใช้วงปี่พาทย์บรรเลงประกอบการฝึกซ้อมด้วย ถึงแม้ในการฝึกหัดจะใช้เพียงเครื่องบันทึกเสียงและม้วนเทปเท่านั้น

3. อุปกรณ์ประกอบการแสดง ในเวลาสอนจำเป็นจะต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น กริช เตียง โคม ดาบ ศร เป็นต้น ทั้งนี้เพราะในการแสดงจริงผู้แสดงจะต้องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้สอนจึงต้องฝึกหัดวิธีการใช้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้สามารถใช้ได้อย่างถูกต้องเมื่อต้องออกแสดงจริง

ในการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนที่จำเป็นที่โรงเรียนควรมี ได้แก่

1. สื่อการเรียนที่ใช้เป็นเอกสารประกอบการสอน แผนการสอนรวมอยู่ในแผนสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

2. สื่อการเรียนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์

2.1 เครื่องเคาะจังหวะแบบมาตรฐานต่าง ๆ 1 ชุด ประกอบด้วย กรับ แฉ่ง รำมะนา กลอง เหล็กสามเหลี่ยม โทน โหม่งเล็ก กระพรวนน้อย ซ้อง

2.2 เครื่องเคาะจังหวะที่สามารถประดิษฐ์ขึ้นใช้เองได้จากวัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุท้องถิ่น ให้พอกับจำนวนผู้เรียน เช่น กระพรวนน้อย กระป๋อง ท่อนกระบอกไม้ไผ่

2.3 รูปภาพการแสดงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะเรียน

2.4 รูปภาพเครื่องดนตรีไทย และเครื่องดนตรีพื้นเมือง

2.5 แผนภูมิเพลงและจังหวะต่าง ๆ

2.6 เทปเพลงหรือแผ่นเสียง

2.7 เครื่องบันทึกเสียง

2.4 การวัดและประเมินผล

ครูจะต้องศึกษาให้เข้าใจถึงการวัดและประเมินผลวิชาดนตรีและนาฏศิลป์เพื่อจะสามารถวัดได้ถูกต้อง ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. วิธีการประเมินผล การประเมินผล ในขั้นนี้ใช้การประเมินผลทุกครั้งที่ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในแผนการสอนย่อยแต่ละแผนแล้ว เพื่อที่จะดูว่านักเรียนมีผลการเรียนในแต่ละเรื่อง แต่ละกิจกรรมนั้นอย่างไร และสมควรจะปรับปรุงตรงไหน การเรียนดนตรีและนาฏศิลป์จะต้องอาศัยความถนัดและความสนใจของเด็กเป็นหลักในการสอน ฉะนั้นผลของการประเมินผลย่อยต่างๆ ถ้าเด็กมีความสนใจน้อยและมีความถนัดน้อย ย่อมต้องอาศัยเวลาและการช่วยผู้ที่ยากมากกว่าเด็กที่มีความถนัดและความสนใจอยู่แล้วในด้านทักษะพื้นฐาน แต่ในด้านคุณลักษณะบางอย่างที่เป็นนิสัยเด็กอาจแสดงออกได้เท่าเทียมกัน ฉะนั้นสิ่งที่ครูจะยึดไว้เป็นหลักในการประเมินผลก็คือจุดประสงค์ของหลักสูตรและเอาจุดประสงค์ย่อยในแผนการสอนมาเป็นเกณฑ์

2. เทคนิคการประเมินผล ในการประเมินผลตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กรมวิชาการ ได้เสนอแนะเทคนิคการประเมินผลไว้ 4 ประการ คือ 1) การสังเกตโดยตรง 2) การสัมภาษณ์ 3) การตรวจผลงาน และ 4) การทดสอบ

กรมวิชาการ (2544) ได้ให้แนวการวัดและประเมินผล ไว้ดังนี้

หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการติดตามประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ซึ่งใช้เป็นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน รอบคอบทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม การประเมินผลต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิม โดยมีตัวบ่งชี้ (Benchmark) แสดงคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการประเมินเกี่ยวกับ ด้านความรู้ จะประเมินจากความรู้ที่พัฒนาแล้ว คือ การนำความรู้ไปใช้และรวมทั้งการประเมินทักษะ และประเมินเจตคติผสมผสานกัน

การประเมินด้วยตนเองจะเป็นแก่นของกลุ่มสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์นี้ ซึ่งวิธีการประเมินอาจทำได้โดยจัดให้มีการประเมินร่วมกัน โดยให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ให้กลุ่มเพื่อนนักเรียนประเมิน ผู้เรียน ผู้สอนประเมินผู้เรียน แล้วนำการประเมินทุกส่วนมาสรุปเป็นผลการประเมินขั้นสุดท้าย และการประเมินผลควรทำอย่างต่อเนื่อง คือ ประเมินผลระหว่างเรียน

(Formative evaluation) และประเมินผลรวบยอด (Summative evaluation) ที่สำคัญคือจะไม่เน้นผลงานเป็นตัวหลักในการกำหนดคุณภาพและความสำเร็จของผู้เรียน

ตอนที่ 3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์

3.1 ความหมายของเจตคติ

เจตคติตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Attitude" ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า "Aptus" แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม มีผู้ใช้คำอื่นในความหมายเดียวกันเช่น ทศนคติ เจตคติ ซึ่งมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าเจตคติ ไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

Allport (1935) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง สภาพความพร้อมของสมองและประสาทอันได้จากประสบการณ์การตอบสนองทั้งทางตรง และโดยอิทธิพลของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ และสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกัน

Shaver (1977) ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติ หมายถึง สภาพความพร้อมของจิตใจและประสาท ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์อันมีผลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคลต่อสรรพสิ่งและสถานการณ์ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

McDonald (1959) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงหรือความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมทางใดทางหนึ่ง

Secord และ Backman (1964) ให้ความหมายเจตคติว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่มีต่อ สภาพแวดล้อม

Mehrens และ Lehmann (1978) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง รูปแบบของความรู้สึกหรือพฤติกรรม ที่บุคคลมีความโน้มเอียงที่จะตอบสนองต่อวัตถุทางสังคม

Anastasi (1982) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะแสดงในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้นว่า กลุ่มชน ประเพณี หรือ สถาบันต่างๆ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2518) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงออกอย่างมั่นคงต่อบุคคลหรือสถานการณ์ใดๆ ที่อาจเป็นไปในทางที่ดี (Positive) ชัดแย้ง (Negative) หรือเป็นกลาง (Neutral) ก็ได้ ซึ่งเป็นผลของการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่ดีหรือเลวของบุคคล หรือ สถานการณ์นั้น ๆ

ไพศาล หวังพานิช (2523) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งอันเป็นผลจากประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น และความรู้สึกดังกล่าวจะเป็น

ตัวกำหนด ให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มของการตอบสนองต่อสิ่งนั้นในทางใดทางหนึ่ง อาจเป็นทางสนับสนุน หรือโต้แย้งคัดค้าน

สงบ ลักษณะ (2529) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึงความรู้สึกพอใจ ไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

จากความหมายของเจตคติดังกล่าว ผู้ให้ความหมายส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกัน ซึ่งสามารถ สรุปความหมายของเจตคติได้ว่า เจตคติเป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกทางด้านจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง รวมทั้งเป็นความรู้สึก ที่เกิดจากการเรียนรู้ เกี่ยวกับสิ่งเร้าหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มของการตอบสนองต่อสิ่งนั้นในทางใดทางหนึ่ง

3.2 องค์ประกอบของเจตคติ

องค์ประกอบของเจตคติเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงไปยังแง่มุมอื่นๆ อีก 2 ด้าน คือ ตัวแรก เชื่อมโยง ไปยังนิยามของเจตคติ อีกด้านหนึ่งเชื่อมโยงไปยังประเด็นความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบหรือความสัมพันธ์ กับตัวแปรอื่น ๆ นักจิตวิทยาได้เสนอองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. เจตคติมีองค์ประกอบเดียว คืออารมณ์ ความรู้สึกในทางชอบหรือไม่ชอบ ที่บุคคลต่อเป้าหมายของเจตคติ นักจิตวิทยาที่สนับสนุนแนวคิดนี้ ได้แก่ Bem (Bem,1970) Fishbein และ Aizen (Fishbein และ Aizen,1975) Insko (Insko,1976) และ Thurstone (Thurstone,1959)

2. เจตคติมี 2 องค์ประกอบ แนวคิดนี้ระบุว่า เจตคติมี 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านปัญญา และองค์ประกอบด้านความรู้สึก นักจิตวิทยาที่สนับสนุนแนวคิดนี้ได้แก่ Katz (Katz,1960) และ Rosenberg (Rosenberg,1960) องค์ประกอบด้านสติปัญญาหมายถึง กลุ่มของความเชื่อที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ จะเป็นตัวส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุถึง ค่านิยมต่าง ๆ ของบุคคล ส่วนองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก หมายถึงความรู้สึกที่บุคคลมี เมื่อถูกกระตุ้นโดยที่หมายของเจตคติ Rosenberg เห็นว่าอารมณ์ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติจะมีความสัมพันธ์กับความเชื่อที่ว่าที่หมายของเจตคตินั้นสัมพันธ์กับการบรรลุถึง ค่านิยมทางบวกและขัดขวางการบรรลุถึงค่านิยมทางลบของบุคคล ในทางกลับกันอารมณ์ความรู้สึกทางลบที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติจะมีความสัมพันธ์กับความเชื่อที่ว่าที่หมายของเจตคตินั้นสัมพันธ์กับการบรรลุถึงค่านิยมทางลบและขัดขวางการบรรลุถึงค่านิยมทางบวกของบุคคล

3. เจตคติมี 3 องค์ประกอบ เจตคติในลักษณะนี้กำหนดไว้ 3 ประการซึ่งประกอบด้วย

1. องค์ประกอบทางด้านปัญญา (Cognitive Component) มีส่วนประกอบย่อย คือ ด้านความเชื่อ ความรู้ ความคิด และความคิดเห็น ที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ
2. องค์ประกอบทางด้านอารมณ์และความรู้สึก (Affective Component) หมายถึงความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ หรือทำที่ที่ดี ไม่ดี ที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึงแนวโน้มหรือความพร้อมที่บุคคลจะปฏิบัติต่อที่หมายของเจตคติ

นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งเจตคติเป็น 3 องค์ประกอบและมีอิทธิพลต่อการศึกษา ด้านนี้ ให้คำนิยามเจตคติ โดยครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบอย่างครบถ้วน และเห็นว่าองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์ต่อกันและกันพอสมควร กล่าวคือ องค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ถ้าหากองค์ประกอบทั้งสามไม่สัมพันธ์กัน หรือสัมพันธ์กันในระดับต่ำแต่ละองค์ประกอบอาจจะเป็นอิสระจากกัน หรือหากองค์ประกอบทั้งสามมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงองค์ประกอบทั้งสามอาจเป็นสิ่งเดียวกัน

การที่บุคคลใดจะเกิดเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นไม่ว่าจะเป็นทางด้านบวกหรือลบบุคคลนั้นจะต้องผสมผสานคุณลักษณะย่อยหลาย ๆ อย่าง เช่น การรับรู้การประเมินค่า ความซาบซึ้ง ความสนใจ คุณลักษณะเหล่านี้จะรวมตัวกันขึ้นเป็นความรู้สึกและเจตคติของบุคคลนั้น อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้คนเราเกิดเจตคติขึ้นได้นั้นมีอยู่ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้ (Cognitive component) บุคคลใดจะมีเจตคติต่อสิ่งใดได้บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้นก่อน เพื่อใช้เป็นรายละเอียดสำหรับให้เหตุผลในการที่จะสรุปเป็นความเชื่อต่อไป

2. ความรู้สึก (Feeling component) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหลังจากรู้และเข้าใจสิ่งนั้นแล้วกล่าวคือ เมื่อบุคคลใดรู้และเข้าใจเรื่องใด จะสรุปเป็นความเห็นในรูปการประเมินผลว่าสิ่งนั้นเป็นที่พอใจหรือไม่ สำคัญหรือไม่ ดีหรือเลว ซึ่งเท่ากับเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกต่อสิ่งนั้น

3. ความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติ (Action tendency component) เป็นองค์ประกอบสุดท้ายที่รวมตัวมาจากความรู้และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนทำให้เกิดความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งนั้น ในทิศทางที่สนับสนุน คล้อยตามหรือขัดแย้งตามความรู้และความรู้สึกที่เป็นพื้นฐานนั้น

ในบรรดาการจัดองค์ประกอบของเจตคติ 3 แนวดังกล่าวข้างต้นแนวที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในปัจจุบัน ได้แก่ ด้านอารมณ์และความรู้สึกเพียงองค์ประกอบเดียว ส่วนองค์ประกอบ

ด้านปัญญาและองค์ประกอบด้านพฤติกรรมนักจิตวิทยาบางคนเห็นว่าเป็นตัวแปรหรือมโนทัศน์ที่แยกออกจากเจตคติได้

3.3 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

นักจิตวิทยาหลายท่าน ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

Traiandis (1971) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงเจตคติว่าสามารถได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น

1. โดยการรับข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่นหรือผ่านทางสื่อมวลชน ซึ่งจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบด้านความคิดความเข้าใจ และมีผลถึงการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบด้านความรู้สึก และการประพฤติปฏิบัติ

2. โดยการได้รับประสบการณ์ตรง เช่น คนมีอคติต่อนิโกร แต่ถ้าบุคคลนั้นได้พบปะกับนิโกร ที่มีลักษณะในทางบวก ซึ่งตรงข้ามกับสิ่งที่เขาเคยรู้สึก ก็อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติได้

3. โดยการบังคับให้ปฏิบัติในแนวทางที่แตกต่างจากเจตคติเดิม เช่นการออกกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของสังคม เป็นต้น

McGuire(1969) ได้กล่าวถึงวิธีการที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลอาจทำได้ ดังนี้

1. การให้คำแนะนำ (Suggestion situation) โดยการให้บุคคลอื่น เช่น จากผู้มีอำนาจเหนือตน จากกลุ่มเพื่อน เป็นต้น มาแนะนำสิ่งต่าง ๆ จะทำให้บุคคลเปลี่ยนเจตคติได้

2. การให้ทำตาม (Conformity situation) โดยอาจจะเลียนแบบบุคคลที่มีอิทธิพลต่อตน เช่น คนที่มีอำนาจ บุคคลที่น่าเชื่อถือ เป็นต้น

3. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion situation) โดยการให้สมาชิกในกลุ่มได้เสนอแนะความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ แล้วหาข้อสรุปที่ถูกต้องเหมาะสมจะทำให้สมาชิกในกลุ่มรับรู้และคล้อยตามได้

4. การใช้สารชักจูง (persuasive messages) โดยการส่งสารสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น บทความ คำพูด โดยผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ไปยังผู้รับ จะทำให้บุคคลเปลี่ยนเจตคติให้คล้อยตาม การใช้สารชักจูงเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้เปลี่ยนเจตคติของบุคคลโดยการชักจูงให้เปลี่ยนเจตคติ โดยใช้สารชักจูงที่ทำให้เกิดความกลัวในระดับต่างกัน ประสิทธิภาพของผู้สื่อความและการเปลี่ยนเจตคติ

การชักจูงโยให้สารปลอบและสารชู่เพื่อเปลี่ยนเจตคติในสถานการณ์ตึงเครียด และการให้อ่านและฟังสารชักจูงเพื่อเปลี่ยนเจตคติในสถานการณ์คลุมเครือมากและน้อย เป็นต้น

Allport และ Hilgard(1962) เสนอความคิดเห็นว่าเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเกิดได้ตามเงื่อนไข 4 ประการ ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูน และบูรณาการตอบสนองแนวความคิดต่าง ๆ เช่น เจตคติจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่น ๆ

2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อยๆแล้วยังทำให้กระสวน (pattern) เป็นของตัวเองด้วย ดังนั้นเจตคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล แล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคนนั้น ๆ

3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดเจตคติของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบเจตคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อ แม่ ครู พี่น้อง และบุคคลอื่น ๆ เป็นต้น

4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีเจตคติคล้ายตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น เจตคติต่อศาสนา สถาบันต่างๆ เป็นต้น

Edward (1975) ได้กล่าวถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงเจตคติไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. เจตคติจะเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อได้รับการจูงใจใหม่
 2. เจตคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์โดยตรง
 3. ทศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มเติมขึ้นและยอมรับในคุณสมบัติ หรือสถานการณ์ของสิ่งนั้นๆ

4. ทศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อมีการกระทำและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง

ไพบูลย์ อินทริวิชา (2517) ได้ให้ความเห็นว่า เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ โดยจัดสภาพการณ์ให้ใหม่ สร้างแรงจูงใจหรือให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในเรื่องเหล่านั้นใหม่ด้วยเหตุผลด้วยการกระทำหรือการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมให้ร่วมสัมพันธ์กับบุคคลที่มีเจตคติที่พึงปรารถนา

สุถีย์ ธีรดากร (2525) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. เปลี่ยนส่วนประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน เพราะถ้าทัศนคติทางด้านความรู้เปลี่ยนแปลง ก็มีแนวโน้มที่จะทำให้ส่วนประกอบทางด้านความรู้สึกและส่วนประกอบทางด้านกรกระทำเปลี่ยนแปลงด้วย ทำได้โดย

1.1 ใช้วิธีการแนะนำ เช่น การอธิบาย ชี้แจง จัดอภิปราย หรือเชิญวิทยากรมาบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนทราบข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง เพราะผู้เรียนอาจจะทราบมาเพียงครึ่งๆ กลางๆ หรือข้อมูลที่ทราบมาไม่ถูกต้องก็ได้

1.2 ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้สอนรู้ว่าผู้เรียนไม่ชอบวิชาใด เพราะเรียนวิชานั้นไม่เข้าใจ ผู้สอนก็พาผู้เรียนไปชมของจริง วิธีทำจริง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและอยากเรียนวิชานั้นต่อไป

2. เปลี่ยนแปลงโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ เช่น

2.1 ใช้วิธีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ (classical conditioning) โดยการเชื่อมโยงสิ่งเร้า 2 อย่างขึ้นไป เช่น ต้องการให้ผู้เรียนเห็นโทษของยาเสพติดว่าเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ควรปฏิบัติก็นำภาพคนติดยาเสพติดที่ดูแล้วน่ารังเกียจ นำกล้วย ไปคู่กับยาเสพติด ทุกครั้งที่ผู้เรียนรับรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดก็จะต้องรับรู้โทษของยาเสพติดที่มีต่อคนในสภาพที่น่ารังเกียจ นำกล้วยควบคู่กันไปทุกครั้งจนกระทั่งผู้เรียนเกิดความรู้สึกเชื่อมโยงระหว่างยาเสพติดกับโทษของยาเสพติด ก็จะมีผลทำให้เกิดความรู้สึกรังเกียจและกลัวไม่กล้าแตะต้องยาเสพติด

2.2 ใช้วิธีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ (operant conditioning) เช่น การให้แรงเสริมต่อทัศนคติที่ดี และงดให้แรงเสริมทัศนคติที่ไม่ต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม โดยให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ที่เป็นจริง หรือจำลองสถานการณ์แล้วให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติ

3. เปลี่ยนแปลงโดยอาศัยอิทธิพลของกลุ่ม (group pressure) โดยการให้ผู้เรียนได้เข้าไปร่วมในกลุ่มผู้เรียนที่ทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักว่าการกระทำของตนไม่เหมือนกลุ่ม จึงพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับสมาชิกในกลุ่ม หรืออาจจะใช้วิธีออกกฎระเบียบ ข้อบังคับให้ผู้เรียนปฏิบัติตามก็ได้

กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ (2528) ได้กล่าวถึง การสร้างทัศนคติหรือการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีที่เกี่ยวข้องกับการเรียน สรุปได้ ดังนี้

1. ให้การแนะนำโดยพยายามชี้แจงหรืออธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งใด ๆ อย่างมีเหตุและผล แนะนำทางปฏิบัติต่อการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสมชี้ให้เห็นคุณและโทษของสิ่งนั้นอย่างแท้จริง โดยเฉพาะชี้ให้เห็นคุณประโยชน์แก่ตนเอง

2. พยายามให้การเสริมแรงที่ตรงกับความถนัด และความต้องการแก่ผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้มีกำลังใจที่จะเรียนรู้มากกว่าการใช้การลงโทษ

3. พยายามให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำเองและมีส่วนรับผิดชอบต่อสิ่งนั้นๆ เช่น การสอนหัวข้อบางอย่าง ครูจะแบ่งเป็นกลุ่มให้ผู้เรียนค้นคว้าทดลองด้วยตนเองผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจ ภาคภูมิใจต่อบทเรียนนั้นๆ ทำให้ทัศนคติที่เคยไม่ดีต่อบทเรียนนั้นลดลง และในที่สุดกลายเป็นทัศนคติที่ดีได้

สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม (2521) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติไว้ดังนี้ คือ ถ้าพบว่าผู้เรียนมีทัศนคติอันไม่พึงประสงค์ผู้สอนควรที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้เรียนให้เป็นไปในทางพึงประสงค์เสีย วิธีการที่ผู้สอนอาจใช้ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้เรียนมีดังต่อไปนี้

1. การชี้แจงหรืออธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างแจ่มแจ้ง บางทีผู้เรียนอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพราะได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างครึ้งๆ กลางๆ ถ้าผู้เรียนได้ทราบข้อเท็จจริงทั้งหมดผู้เรียนอาจเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

2. โดยเหตุที่อารมณ์มักมีส่วนในการสร้างทัศนคติมาก การให้ผู้เรียนได้ดูภาพยนตร์หรือได้ฟังเรื่องราวที่ยั่วยุอารมณ์ให้ชอบสิ่งที่เด็กไม่ชอบมาก่อน ก็อาจช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติได้มากเหมือนกัน

3. ด้วยเหตุที่สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อทัศนคติมาก ดังนั้น ถ้าผู้สอนต้องการแก้ไขทัศนคติของเรียน ผู้สอนอาจจัดให้ผู้เรียนได้โดยอาศัยการเอาอย่างจากเพื่อน

4. การอ่านหนังสือที่ดีก็ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติได้ในบางโอกาส แต่ผู้สอนต้องคอยอภิปรายกับผู้เรียน และชี้ช่องให้ผู้เรียนมองเห็นจุดสำคัญหลังจากที่ได้อ่านหนังสือแล้ว

5. การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนโดยการกระทำ อาจจะช่วยแก้ไขทัศนคติของเด็กได้มาก ในขณะที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์นั้นๆ ผู้สอนจะต้องดูแลและให้ความช่วยเหลืออยู่ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างแจ่มแจ้ง

McGuire (1969) ได้เสนอกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้น ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1. การใส่ใจ (attention) เป็นความสนใจ ความใส่ใจในการรับฟัง ถ้าบุคคลไม่ให้ความสนใจที่จะฟังแล้วกระบวนการขั้นต่อไป ควรจะไม่เกิดขึ้นและจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ สาเหตุที่ทำให้คนสนใจฟังได้แก่ ผู้สื่อความหมาย และเนื้อหาของสารนั้นๆ

2. ความเข้าใจ (comprehension) เป็นความเข้าใจในความหมายของสารนั้น ความยาก หรือง่ายเกินไป จะทำให้ผู้ฟังไม่สนใจ และไม่เข้าใจ ดังนั้นจะสังเกตได้จากการโฆษณาเขาจะใช้เวลาให้น้อยที่สุด แต่ทำให้ผู้ฟังรับฟังได้มากที่สุด

3. การยอมรับ (acceptance) เป็นผลมาจากข้อ 1 และข้อ 2 หากบุคคลตั้งใจ ฟังเกิดความเข้าใจชัดเจนจะทำให้เกิดการยอมรับ แต่ที่ไม่ได้สนใจฟังไม่มีความเข้าใจ จะยกเลิกไม่เกิดการยอมรับ

4. การเก็บเอาไว้ (retention) เป็นความคงทนหรือการจำ อาจเก็บไว้ระยะหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปอาจจะเปลี่ยนไป หรืออาจยังคงอยู่ถ้าตัวผู้สื่อมีความน่าเชื่อถือมาก การเก็บเอาไว้จะคงทนและอยู่ได้นาน

5. การกระทำ (action) บุคคลเมื่อเปลี่ยนเจตคติ ก็เปลี่ยนแปลงด้านการกระทำ ด้วย ซึ่งมีผลต่อส่วนรวมและสังคม ถ้าเราเปลี่ยนความเชื่อแล้วแต่ได้ลงมือกระทำจะไม่มีผลกระทบกระเทือนใคร

โดยสรุปแล้ว การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเจตคติสามารถใช้วิธีได้หลายอย่าง และถ้าจะให้ได้ผลดีควรใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างผสมผสานกัน แต่การเปลี่ยนแปลงเจตคติจะต้องใช้เวลาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกวิธีการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาเจตคติของนักเรียน เพราะแม่แบบมีความหลากหลายและสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน จะช่วยทำให้นักเรียนสนใจเรียนยิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนสนใจเรียนแล้วก็จะเกิดความเข้าใจทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามมา

3.4 การวัดเจตคติ

เจตคติเป็นความรู้สึกที่ซับซ้อนบอกลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ของบุคคลซึ่งอาจเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกมามากมายนอกให้บุคคลอื่นเห็นหรือเข้าใจก็ได้ การวัดเจตคตินับว่ามีความยุ่งยากพอสมควร เพราะเป็นการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกหรือเป็นลักษณะทางจิตใจคุณลักษณะดังกล่าว มีการแปรเปลี่ยนได้ง่ายไม่แน่นอน แต่ถึงอย่างไรก็ตาม เจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดยังสามารถวัดได้ ซึ่งต้องอาศัยหลักสำคัญดังต่อไปนี้

1. ต้องยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (basic assumptions) เกี่ยวกับการวัดเจตคติ ดังนี้

1.1 ความคิดเห็น ความรู้สึก หรือเจตคติของบุคคลนั้น จะมีลักษณะคงที่หรือคงเส้นคงวาอยู่ช่วงเวลาหนึ่งนั่นคือความรู้สึกนึกคิดของคนเรา ไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือผันแปรอยู่ตลอดเวลา อย่างน้อยจะต้องมีช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่ความรู้สึกของคนเรามีความคงที่ ซึ่งทำให้สามารถวัดได้

1.2 เจตคติของบุคคลไม่สามารถวัดหรือสังเกตเห็นได้โดยตรง การวัดจะเป็นแบบวัดทางอ้อมโดยวัดจากแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออก หรือประพฤติกิริยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

1.3 เจตคตินอกจากแสดงออกในรูปทิศทาง ของความคิดความรู้สึก เช่น สนับสนุนหรือคัดค้าน ยังมีขนาดหรือประมาณของความคิดความรู้สึกนั้นด้วย ดังนั้นในการวัดเจตคติ นอกจากจะทำให้ทราบลักษณะหรือทิศทางแล้ว ยังสามารถบอกระดับความมากน้อย หรือความเข้มข้นของเจตคติได้ด้วย

2. การวัดเจตคติด้วยวิธีการใดก็ตาม จะต้องมีสิ่งประกอบ 3 อย่าง คือ ตัวบุคคลที่จะถูกวัด มีสิ่งเร้าเช่นการกระทำเรื่องราวที่บุคคลจะแสดงเจตคติตอบสนอง และสุดท้ายต้องมีการตอบสนองซึ่งจะออกมาเป็นระดับสูงต่ำ มากน้อย ดังนั้นในการวัดเจตคติเกี่ยวกับสิ่งใดของบุคคล สามารถวัดได้โดยนำสิ่งเร้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อความเกี่ยวกับรายละเอียดในสิ่งนั้นไปเร้าให้บุคคลแสดงท่าทีความรู้สึกต่างๆ ที่มีต่อสิ่งนั้นให้ออกมาเป็นระดับ หรือความเข้มของความรู้สึก คล้อยตามหรือคัดค้าน

3. สิ่งเร้าที่จะนำไปใช้เร้าหรือทำให้บุคคลได้แสดงเจตคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมานิยมใช้คือข้อความวัดเจตคติซึ่งเป็นสิ่งเร้าทางภาษาที่ใช้อธิบายถึงคุณค่าคุณลักษณะของสิ่งนั้น เพื่อให้บุคคลตอบสนองออกมาเป็นระดับความรู้สึก เช่น มาก ปานกลาง น้อย เป็นต้น

4. การวัดเจตคติเพื่อทราบทิศทาง และระดับความรู้สึกของบุคคลนั้น เป็นการสรุปผลจากการตอบ สนองของบุคคลจากรายละเอียดหรือแง่มุมต่าง ๆ ดังนั้นการวัดเจตคติของบุคคลที่เกี่ยวกับเรื่องใดจะต้องพยายามถามคุณค่า และลักษณะในแต่ละด้านของเรื่องนั้นออกมาแล้วนำผลซึ่งเป็นส่วนประกอบหรือรายละเอียดปลีกย่อยมาผสมผสานรวมเป็นเจตคติของบุคคลนั้น เพราะฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่การวัดนั้นๆ จะต้องครอบคลุมคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วนทุกลักษณะ เพื่อให้การสรุปผลตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

5. การวัดเจตคติ ต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรง (validity) ต้องพยายามให้ผลของการวัดที่ได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของบุคคลทั้งในแง่ทิศทาง ระดับ หรือช่วงของเจตคติ

เนื่องจากเจตคติเป็นมโนภาพที่วัดได้ยาก เมื่อเทียบกับการวัดด้านอื่นนักจิตวิทยาและนักวัดผลได้พยายามหาวิธีการวัด และสร้างเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพที่จะกระตุ้นให้ได้มาซึ่งความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ถูกวัด มีผู้กล่าวถึงวิธีการวัดเจตคติไว้ดังนี้

Edwards (1957) ได้กล่าวโดยสรุปว่า การวัดเจตคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น สามารถวัดได้หลายวิธี คือการถามโดยตรง (direct question) การสังเกตพฤติกรรม (direct observatn of behavior) การใช้แบบทดสอบเจตคติโดยตรง วิธีการวัดเจตคติที่ใช้ยังแพร่หลาย คือ การทดสอบเจตคติโดยตรง และมาตรวัดเจตคติที่นิยมใช้ในการวัดเจตคติโดยตรงคือมาตรวัดเจตคติแบบเทอร์สโตน มาตรวัดเจตคติแบบลิเคิร์ท มาตรวัดเจตคติแบบฮอสกู๊ด และมาตรวัดเจตคติแบบกัทแมน

Nunnally (Nunnally, 1972 อ้างถึงใน อังคณา ทองดี, 2543) กล่าวว่า การวัดเจตคติสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การสังเกตพฤติกรรมโดยตรง (Observation) เป็นการสังเกตการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างเป็นธรรมชาติ
2. การถามโดยตรง (Direct questioning or self-report) เป็นการรวบรวมโดยการถามตอบ เพื่อให้บุคคลรายงานเจตคติส่วนตัวของตนเอง
3. การวัดเจตคติทางอ้อมโดยวิธี Projective techniques เป็นวิธีวัดเจตคติโดยให้บุคคลสร้างจินตนาการจากภาพเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็นออกมาแล้วสังเกตและวัดเจตคติของบุคคลนั้น
4. การใช้มาตราวัดเจตคติ (Attitude scale) เป็นวิธีที่พยายามขจัดปัญหาการแก่งัดตอบ โดยมาตราวัดที่สร้างขึ้นประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับเป้าเจตคติที่ต้องการวัดหลาย ๆ ข้อ เพื่อให้เร้าให้ผู้ตอบแสดงการตอบสนองต่อข้อความนั้น ๆ

สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติสามารถวัดได้ดังวิธีการต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation) การสังเกตเป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แล้วนำข้อมูลที่สังเกตนั้นไปอนุมานว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นเป็น อย่างไร
2. การรายงานตนเอง (Self-report) เป็นวิธีการศึกษาเจตคติของบุคคลโดยให้บุคคลนั้นเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นออกมา โดยให้รายงานออกมในลักษณะรู้สึก ชอบ ไม่ชอบ เห็นว่าดี ไม่ดี สิ่งที่แสดงออกมานี้จะกำหนดเป็นค่าคะแนนเจตคติได้เช่นวิธีการศึกษาของ Thurstone, Likert, Osgood, Guttman, Fishbein เป็นต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการวัดเจตคติที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การวัดเจตคติสามารถทำได้โดยการถามโดยตรงหรือการสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม การรายงานตนเอง โดยใช้มาตราวัดเจตคติ รายละเอียดของการวัดแต่ละวิธี มีดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีที่ง่าย และตรงไปตรงมามากที่สุด การสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะต้องเตรียมข้อรายการที่จะซักถามไว้อย่างดี ข้อรายการนั้นต้องเขียนเน้นความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติให้ตรงเป้าหมาย ผู้สัมภาษณ์จะได้ทราบความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติให้ตรงเป้าหมาย ผู้สัมภาษณ์จะได้ทราบความรู้สึกหรือความคิดเห็นของผู้ตอบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่มีข้อเสียว่า ผู้ถามอาจจะไม่ได้รับคำตอบที่จริงใจจากผู้ตอบ เพราะผู้ตอบอาจบิดเบือนคำตอบเนื่องจากอาจเกิดความเกรงกลัวต่อการแสดงความคิดเห็น วิธีแก้ไขคือ ผู้สัมภาษณ์ต้องสร้าง

บรรยายภาคในการสัมภาษณ์ให้เป็นกันเอง ให้ผู้ตอบรู้สึกสบายใจ ไม่เคร่งเครียดเป็นอิสระ และแน่ใจว่าคำตอบของเขาจะเป็นความลับ

2. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการที่ใช้ตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน เพื่อจะได้ทราบว่าบุคคลที่เราสังเกตมีเจตคติ ความเชื่อ อุปนิสัยเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะถูกต้องใกล้เคียงกับความจริง หรือเป็นที่เชื่อถือได้เพียงใดนั้น มีข้อควรคำนึงหลายประการกล่าวคือควรมีการศึกษาหลายๆ ครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากเจตคติของบุคคล มาจากหลาย ๆ สาเหตุนอกจากนี้ตัวผู้สังเกตเองจะต้องทำตัวเป็นกลางไม่มีความลำเอียงและการสังเกตควรสังเกตหลาย ๆ ช่วงเวลา ไม่ใช่สังเกตเฉพาะเวลาใดเวลาหนึ่ง

3. การรายงานตนเอง (Self – Report) วิธีนี้ต้องการให้ผู้ถูกสอบวัดแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่เขาได้สัมผัส นั่นคือ สิ่งเร้าที่เป็นข้อคำถามให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกออกมาโดยตรงไปตรงมา แบบทดสอบเป็นมาตรวัดที่เป็นของแนว Thurstone, Guttman, Likert และ Osgood นอกจากนี้ที่กล่าวมายังมีแบบให้ผู้สอบรายงานตนเองและอื่นๆ อีกมากแล้วแต่จุดมุ่งหมายของการสร้างและการวัด

4. เทคนิคจินตนาการ (Projective Techniques) วิธีนี้อาศัยสถานการณ์หลายอย่างไปเร้าผู้สอบ เช่น ประโยคไม่สมบูรณ์ ภาพแปลกๆ เรื่องราวแปลกๆ เมื่อผู้สอบเห็นสิ่งเหล่านี้จะจินตนาการออกมาแล้วนำมาตีความหมาย จากการตอบนั้นๆ พอจะรู้ได้ว่ามีเจตคติต่อเป้าหมายอย่างไร

5. การวัดทางสรีระภาพ (Physiological Measurement) การวัดด้านนี้อาศัยเครื่องมือไฟฟ้า แต่สร้างเฉพาะเพื่อวัดความรู้สึกอันจะทำให้พลังไฟฟ้าในร่างกายเปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าดีใจ เข็มจะชี้้อย่างหนึ่ง เสียใจเข็มจะชี้อีกอย่างหนึ่งใช้หลักการเดียวกันกับเครื่องจับเท็จ เครื่องมือแบบนี้ยังพัฒนาไม่ดีพอจึงไม่นิยมใช้เท่าใดนัก

3.5 เจตคติเกี่ยวกับดนตรี นาฏศิลป์

ดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และสะสมมาแต่ในอดีตจนสืบต่อมาถึงปัจจุบัน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้ศึกษากันมาอย่างเป็นระบบระเบียบแบบแผนเช่นเดียวกับศาสตร์สาขาอื่นๆ การสืบทอดวัฒนธรรมทางด้านดนตรี นาฏศิลป์นั้นไม่เหมือนกับการสืบทอดวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ เพราะวัฒนธรรมทางด้านดนตรี นาฏศิลป์ หากไม่ได้รับการยอมรับของสังคมในแต่ละสมัยก็ย่อมสูญหายไป เกี่ยวกับแนวคิดการสืบทอดวัฒนธรรมทางด้านดนตรี นาฏศิลป์นั้น วิเชียร กุลตันท์ (2518) ได้กล่าวไว้ว่า

วัฒนธรรมทางดนตรี- นาฏศิลป์ ของชาติใดก็ตามจะรุ่งเรืองเป็นที่นิยมของชนในชาติ ต่อ ๆ ไป หรือของชนชาติอื่นได้ ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ต้องมีการสะสม และสืบทอดกันมาโดยไม่ขาดตอน
2. จะต้องไม่ปล่อยให้มืออยู่อย่างใดก็คงมืออยู่อย่างนั้น หรือหายตกหล่นไปตามกาลเวลา แต่ตรงกันข้ามจะต้องพยายามคิดค้นให้มีความแปลกใหม่เพิ่มเติมอยู่เสมอ และต้องกลมกลืนกับของเก่าด้วย

3. จะต้องส่งเสริมเพื่อเผยแพร่ไปในหมู่ของชาติเราเอง และถ้าสามารถทำได้ก็ให้เผยแพร่ไปถึงชาติอื่น

4. ต้องปรับปรุงและแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเฉพาะหน้าและเหตุการณ์ปัจจุบัน

มาตรา สีสูกอง (2531) กล่าวว่า สังคมไทยได้แบ่งเจตคติเกี่ยวกับดนตรี นาฏศิลป์ ออกเป็น 2 แนวคิดหลักคือ

1. ทศนคติที่ว่าดนตรี- นาฏศิลป์ เป็นสิ่งไม่ดี และเป็นวิชาชีพของชนชั้นต่ำของสังคม สาเหตุของการมองวิชาชีพดนตรี นาฏศิลป์ ในแง่นี้เพราะ มีสาเหตุมาจาก 2 ประการ คือ

- 1.1 เกิดจากความคิดของชนชั้นปกครองประเทศสมัยก่อนที่นี้สืบเนื่องจาก สังคมไทยในสมัยการปกครองระบบสมบูรณาญาสิทธิราช ที่ได้แบ่งชนชั้นของสังคมที่เห็นได้อย่างชัดเจนออกเป็น 4 ชั้นชั้น กล่าวคือ ขุนนาง เจ้านาย ไพร่ และทาส ซึ่งชนชั้นเจ้านายและขุนนางถือตัวเองว่าเป็นบุคคลชั้นสูงของสังคมมีหน้าที่ปกครองประเทศ ส่วนไพร่และทาสนั้น เป็นชนชั้นของสามัญชนที่มีหน้าที่รับใช้ชนชั้นสูงที่ปกครองประเทศ ชนชั้นเจ้านายและขุนนางมีหน้าที่กำหนดนโยบายหรือสนับสนุนสิ่งต่างๆ ให้มีขึ้นตามความต้องการของตนเอง ซึ่งผู้ปฏิบัติคือไพร่ หรือทาส ผลจากการแบ่งชนชั้นในสังคมนี้เอง ได้ส่งผลมาถึงการศึกษา และเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ และเกิดเป็นเจตคติที่ฝังอยู่ในจิตใจของคนไทยส่วนมาก มาจนถึงปัจจุบัน

- 1.2 เจตคติที่เกิดจากอิทธิพลของพุทธศาสนา ศาสนาเข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนไทยตั้งแต่โบราณ พุทธศาสนาซึ่งศาสนาประจำชาติไทยของไทยที่ได้กำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับด้านดนตรี นาฏศิลป์ไว้ในอุโบสถศีลข้อที่ 7 ที่ห้ามการฟ้อนรำ ห้ามขับร้อง ซึ่งการห้ามดังกล่าวก็เป็นการมองวิชาดนตรี นาฏศิลป์ เป็นวิชาที่ไม่ดี ที่นำบุคคลผู้เข้าไปสัมผัสผัสให้ออกไปสู่อันตรายของความหายนะ จึงเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง

2. เจตคติที่เห็นว่าดนตรี- นาฏศิลป์ เป็นศิลปะชั้นสูงที่มีประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งดนตรี - นาฏศิลป์ก่อให้เกิดความบันเทิงใจแก่ผู้ฟัง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาล ที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระองค์ได้ให้การสนับสนุนด้านดนตรี นาฏศิลป์มาก

ดังกล่าวถึงวิชาดนตรี- นาฏศิลป์ ไว้ว่า “ชนใดไม่มีดนตรีกาล ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก” ซึ่งพระองค์ได้ให้แง่คิดเกี่ยวกับดนตรี-นาฏศิลป์ ว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่ทุกคนควรมีไว้ และจากพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ได้กล่าวถึงวิชาดนตรี- นาฏศิลป์ ไว้ว่า ศิลปะของชาติไทย เป็นพยานอันดับที่ 1 ที่แสดงว่าชาติไทยเป็นชาติที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณ การที่จะรักษาแบบแผนความเจริญรุ่งเรืองนี้ไว้ไม่ให้เสียรูปควรที่จะได้รวบรวมศิลปะของไทยไว้มิให้เสื่อมสูญ เพราะในปัจจุบันนี้ศิลปะของชาติอื่นเข้ามาปะปนอยู่เป็นอันมากอาจทำให้ศิลปะของไทยเราซึ่งอยู่ในระดับที่ดั่งงามอยู่แล้วผันแปรไปได้ วิชาดนตรี- นาฏศิลป์ เป็นศิลปะสำคัญที่ชาติไทยเราได้รับเป็นมรดกตกทอดมาหลายชั่วคนแล้ว(กรมศิลปากร, 2514)

จากความคิดและเจตคติในวิชาดนตรี นาฏศิลป์ที่มีความขัดแย้งกันอยู่ในตัวของบุคคลนั้นทำให้แบ่งเจตคติเกี่ยวกับดนตรี- นาฏศิลป์ออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาดนตรี นาฏศิลป์ และส่วนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ในส่วนของวิชาดนตรี นาฏศิลป์ นั้นไม่ได้เปลี่ยนแปลงตัวเอง เพียงแต่ถูกกำหนดให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้ในแต่ละสังคม แต่ละสมัยซึ่งสังคมได้เรียนรู้วิชาดนตรี - นาฏศิลป์ ที่เหมือนกันมีลักษณะเดียวกัน แต่ได้มองไปคนละแง่เท่านั้นเอง

ประธาน บริบูรณ์นางกูร (2527) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการอนุรักษ์หาแนวทางที่จะส่งเสริม ป้องกัน และรักษาดนตรี- นาฏศิลป์ มิให้เสื่อมสูญ อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ดนตรี-นาฏศิลป์เป็นที่นิยมควบคู่ไปกับสังคมไทยตลอดไป แนวคิดจึงเป็นการมุ่งให้คนไทยได้เห็นคุณค่า มีความรัก และสนใจ ที่เข้าร่วมด้านดนตรี นาฏศิลป์ ด้วยความซาบซึ้งและชื่นชมดังนี้

1. ต้องมีการสะสม และถ่ายทอดการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ในโรงเรียน
2. จะต้องคิดค้น และปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยยึดรูปแบบเดิมไว้ให้มาก
3. พยายามให้ทุกคนในชาติมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเผยแพร่โดยการจัดให้มีการเรียนในโรงเรียน
4. ยกกระตือรือร้น และเจตคติต่อกาเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ ให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมให้มากขึ้น
5. ชี้ให้ผู้รู้หรือผู้ที่มีบทบาทต่อสังคม เห็นความสำคัญ จริงจัง และจริงจังต่อการพัฒนาดนตรี- นาฏศิลป์
6. สร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนวิชาดนตรี - นาฏศิลป์ ให้กว้างขวางและทั่วถึงถ้าได้จัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้รู้จักและคุ้นเคยกับการเรียนวิชาดนตรี- นาฏศิลป์แล้วก็จะช่วยให้คนไทยเข้าใจและรักการเรียนวิชาดนตรี- นาฏศิลป์มากยิ่งขึ้น และเมื่อมีความสามารถในด้าน

ดนตรี นาฏศิลป์มากก็สามารถนำวิชาดนตรี นาฏศิลป์ไปใช้ประกอบเป็นวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมดนตรี นาฏศิลป์ ควรมีทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียนและ กิจกรรมเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน รวมทั้งการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อกาเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ด้วย

จากเจตคติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี นาฏศิลป์ ที่กล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่าสังคมไทย กำลังประสบปัญหาในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและสังคมอย่างรวดเร็ว การรับเอาวัฒนธรรม ตะวันตกเข้ามาทำให้วัฒนธรรมไทยบางอย่างต้องเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะเจตคติต่อการเรียน วิชาดนตรี- นาฏศิลป์ ดังนั้น สมควรที่จะต้องให้ความสนใจและรักษาวิชาดนตรี- นาฏศิลป์ให้คงอยู่กับสังคมไทยและประเทศไทย โดยการส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนนาฏศิลป์ ซึ่งสามารถวัดได้จากองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านอารมณ์และความรู้สึก และด้าน พฤติกรรม และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ สังเกตและการสัมภาษณ์ร่วมด้วย

ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางนาฏศิลป์

หลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดวิชานาฏศิลป์ให้อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งประกอบด้วย 3 สาระ ได้แก่ สาระทัศนศิลป์ สาระดนตรี และสาระนาฏศิลป์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอนำเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อใช้ประกอบในการวิจัยในครั้งนี้ด้วย

สาระการเรียนรู้ศิลปะกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะชื่นชมความงาม สุนทรีย์ภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน โดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนา สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาระบวนการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียดสามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านด้วยสมอง กาย และใจ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยการ

จัดการให้ผู้เรียนชวนหาความรู้ เพิ่มความรับผิดชอบ กล้าแสดงออกและเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดสร้างแบบการรู้ด้วยตนเอง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.1 ความหมายของนาฏศิลป์

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี พบว่า นาฏศิลป์มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่อดีต ทำให้เกิดระเบียบแบบแผน เป็นนาฏศิลป์ที่มีความเป็นมาตรฐานมาจนถึงปัจจุบัน ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการได้ศึกษาค้นคว้า ให้ความหมายของนาฏศิลป์ ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546) ได้ให้ความหมายของนาฏศิลป์ว่า นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะแห่งการละคร หรือฟ้อนรำ

ประทีน พวงสำลี (2514) ได้ให้ความหมายของนาฏศิลป์ไว้ว่า นาฏศิลป์ หมายถึง การร้องรำทำเพลง การให้ความบันเทิงใจ อันร่วมด้วยความโน้มเอียงของอารมณ์และความรู้สึก ส่วนสำคัญของนาฏศิลป์อยู่ที่การละคร แต่ศิลปะการละครจำเป็นต้องอาศัยดนตรี และการขับร้องร่วมด้วย เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณค่าในศิลปะยิ่งขึ้น

อาคม สายาคม (2525) กล่าวว่า นาฏศิลป์ หมายถึง การรำในสิ่งที่มนุษย์ได้ปรุงแต่งจากธรรมชาติให้สวยงามยิ่งขึ้น แต่ไม่ได้หมายถึงการรำเพียงอย่างเดียว จะต้องมีคนตรีเป็นองค์ประกอบด้วยจึงจะสมบูรณ์แบบตามหลักวิชานาฏศิลป์

พาดิ สีสวย (2526) กล่าวว่า นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะการฟ้อนรำ หรือความรู้ที่เป็นแบบแผนของการฟ้อนรำเป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตงดงามมีแบบแผน

ธนิศ อยุธยา (2531) กล่าวว่า นาฏศิลป์ หมายถึง ความชำนาญในการละครฟ้อนรำ

อมรา กล้าเจริญ (2525) กล่าวว่า นาฏศิลป์ หมายถึง การฟ้อนรำที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นจากธรรมชาติ ด้วยความประณีตอันลึกซึ้ง เพียบพร้อมไปด้วยความวิจิตรบรรจงอันละเอียดอ่อน นอกจากหมายถึงการฟ้อนรำ ระบำ รำเต้นแล้ว ยังหมายถึงการร้องและการบรรเลงด้วย

สุมิตร เทพวงษ์ (2541) กล่าวว่า นาฏศิลป์ เป็นศิลปะสาขาวิจิตรศิลป์ อันเป็นศิลปะที่สร้างสรรค์ความงาม ยึดถือเอาความงามเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญ สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของอารมณ์และจิตใจเพื่อให้เกิดพุทธิปัญญา

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2543) กล่าวว่า นาฏศิลป์เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในชุมชนชาวไทยมาตั้งแต่อดีตกาลพื้นฐานของนาฏศิลป์ไทยน่าจะมาจากการฟ้อนรำเพื่อพักผ่อนคลายใจในฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้พบปะกัน การฟ้อนรำยังมีบทบาทในพิธีกรรมของการ

นับถือผี เพื่ออำนวยความสะดวกสูงสุด รูปแบบการฟ้อนรำสามารถทำได้โดยการวาดวงแขน ม้วนมือ และย่อท่าตามจังหวะดนตรี

เรณู โกศินานนท์ (2544) กล่าวว่า นาฏศิลป์ไทยเป็นวัฒนธรรมสำคัญสาขาหนึ่งที่มีการแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์แห่งชาติ เป็นเครื่องวัดความเป็นมาของประวัติศาสตร์ อันแสดงถึงความเป็นชาติที่รุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล เพราะมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง เริ่มจากการปรุงแต่งกิริยาท่าทางตามธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์ โดยการเลียนแบบ แล้วนำมาประดิษฐ์ดัดแปลงให้เป็นศิลปะที่งดงามในรูปร่างของการเอียงกรายรำยรำให้เข้ากับทำนอง การขับร้องและดนตรี

ฉันทนา สันธนากร (2545) กล่าวว่า นาฏศิลป์ หมายถึง การรำยรำหรือความซ้ำของในการฟ้อนรำ เป็นศิลปะแห่งการเคลื่อนไหวร่างกาย แขน ขา มือ เท้า ด้วยลีลาท่าทางที่สอดคล้องและกลมกลืน และสืบทอดมาเป็นระยะเวลายาวนานเกิดเป็นความงดงามที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

จากความหมายของนาฏศิลป์ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะแห่งการฟ้อนรำ ที่เลียนแบบดัดแปลงมาจากท่าทางตามธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์ อันประกอบด้วยลีลาท่าทาง การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เข้ากับจังหวะ ดนตรี และเสียงเพลง เพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก

4.2 ความสามารถทางนาฏศิลป์

ธนิต อยู่โพธิ์ (2531) กล่าวว่า การเรียนนาฏศิลป์ผู้เรียนจะต้องมีความสนใจ และมีทักษะในการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทักษะพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทยนั้น ผู้เรียนจะต้องจำท่าทางได้แม่นยำ จับจังหวะดนตรีได้ถูกต้อง ทรงตัวและวางมือ วางเท้าได้ถูกวิธี ผู้เรียนจะต้องฝึกพื้นฐานและฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ คือ

1. ความถูกต้องของท่ารำ
2. ความแม่นยำของจังหวะ
3. การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ระหว่างอวัยวะตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า
4. ลีลาและความสวยงามของการรำ

จรรยาศรี วีระวานิช (2526) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของการสอนนาฏศิลป์ คือ

1. ร้องเพลงในบทเรียนได้ถูกต้องตามทำนองและจังหวะ
2. รู้นาฏยศัพท์ สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง
3. ปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้อง

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525) กล่าวว่า ลักษณะของนาฏศิลป์ไทยจะประกอบด้วยองค์ประกอบสี่สิ่งสำคัญ ดังนี้

1. นาฏศิลป์ไทยจะต้องมีท่ารำที่อ่อนช้อย สง่างาม และการแสดงอารมณ์ตามลักษณะที่แท้จริง
2. จะต้องมีคนตรีประกอบ คนตรีนี้จะแทรกอารมณ์ หรือรำกับเพลงที่มีแต่ทำนองก็ได้
3. คำร้องหรือเนื้อร้อง จะต้องเป็นคำประพันธ์ ส่วนมากเป็นกลอนแปด
4. เครื่องแต่งกาย จะมีลักษณะเฉพาะตัวซึ่งต่างจากชาติอื่น ๆ เช่นมีขนาดยืดหยุ่นได้ตามสมควร เพราะการสวมจะใช้ตรึงด้วยด้าย แทนการเย็บสำเร็จรูป

กรมวิชาการ (2536) ได้กล่าวถึงลักษณะธรรมชาติของคนตรี นาฏศิลป์ ไว้ดังนี้

1. คนตรี นาฏศิลป์ เกิดจากการแสดงออกทางอารมณ์ของมนุษย์ เช่น เมื่อเกิดความพอใจ สนุกสนานก็จะเปล่งเสียงหัวเราะ โห่ร้อง ปรบมือ ใช้ไม้เคาะสิ่งต่าง ๆ นานเข้า ก็หาวิธีการที่ทำให้เกิดเสียง และท่าทางแปลก ๆ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เข้าช่วย จนกลายเป็นเสียงดนตรีและแสดงท่าทางประกอบ และพัฒนาปรับปรุงการแสดงท่าทางต่าง ๆ จนกลายเป็นนาฏศิลป์

2. คนตรี นาฏศิลป์ สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากผู้เล่นหรือผู้แสดงไปสู่ผู้ฟัง หรือผู้ชมให้อารมณ์คล้ายตาม เช่นเสียงดนตรีและการขับร้องทางวิทยุ ผู้ฟังไม่เห็นหน้าผู้แสดงก็สามารถเกิดอารมณ์ร่วม เช่น สนุกสนาน เศร้าโศก ร่าเริง สดใส เป็นต้น

เรณู โกศินานนท์ (2544) กล่าวว่า นาฏศิลป์ไทยมีลักษณะเฉพาะตัว และมีความเป็นไทยในตัวเองเป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้บางอย่างได้นำแบบอย่างมาจากชาวต่างชาติแต่ก็ได้ดัดแปลงให้เข้ากับบริบทนิยมของคนไทย จึงกลายเป็นศิลปะประจำชาติ ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

1. ท่ารำอ่อนช้อยงดงามแสดงออกของอารมณ์ตามลักษณะที่แท้จริงของคนไทย สามารถสื่อความหมายให้กับผู้ชมได้เข้าใจ

2. มีดนตรีประกอบการรำ หรือมีเฉพาะทำนองก็ได้

3. คำร้องหรือเนื้อร้องที่ใช้ต้องเป็นคำประพันธ์ ส่วนมากเป็นกลอนแปด ซึ่งจะนำไปร้องกับเพลงชั้นเดียว หรือสองชั้นได้ทุกเพลง

4. เครื่องแต่งกายของนาฏศิลป์ไทย จะมีแบบอย่างเฉพาะตัวมีความยืดหยุ่นได้ตามสมควร มีสีสันแวววาว เครื่องประดับเป็นอัญมณีที่สวยงามมีเอกลักษณ์เฉพาะ

จากลักษณะและองค์ประกอบของนาฏศิลป์ที่กล่าวทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่านาฏศิลป์มีลักษณะการรำที่อ่อนช้อยงดงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีดนตรีหรือเนื้อร้องประกอบการรำ ดังนั้น ความสามารถทางนาฏศิลป์จึงหมายถึง ความสามารถในการรำประกอบเพลง ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

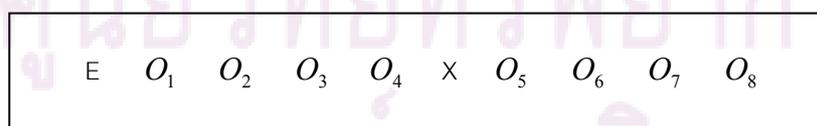
1. ความถูกต้องของทำรำ
2. ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ
3. ความสวยงามของทำรำ
4. การถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ

ตอนที่ 5 การวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา

การวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) หมายถึง วิธีการแสวงหาความรู้ความจริงอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการกระทำตัวแปรอิสระหรือตัวแปรจัดกระทำ (treatment variable) ภายใต้การควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน (extraneous variable) แล้ววัดผลการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตาม (dependent variable) ซึ่งมีแบบแผนการทดลองหลายแบบ การออกแบบทดลองแบบอนุกรมเวลา (time series experimental design) เป็นวิธีการทดลองโดยเก็บข้อมูลหลายครั้งในช่วงเวลาที่ต่างกันทั้งก่อนและหลังการทดลอง ทำให้ทราบพัฒนาการของตัวแปรที่ศึกษาในช่วงเวลาต่างกัน สามารถแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ 1) แบบศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (one-group pretest-time series design) และ 2) แบบการศึกษาสองกลุ่มวัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (Control-group pretest-posttest time series design) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (one – group pretest-posttest time series design) เป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยก่อนทดลอง (pre-experimental design) มีวิธีดำเนินการโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างมาศึกษา 1 กลุ่ม และมีการวัดตัวแปรตามหลายครั้งก่อนการให้สิ่งทดลอง หลังจากให้สิ่งทดลองแล้ว ทำการวัดตัวแปรตามอีกหลายครั้ง (วรรณิ์ แกมเกต, 2549) ดังแผนภาพที่ 2.2

แผนภาพที่ 2.2 แบบศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา

X แทน ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรทดลอง/ตัวแปรจัดกระทำ (treatment variable)

E แทน กลุ่มทดลอง (experimental group)

O_i แทน การวัดค่าตัวแปรตามครั้งที่ 1, 2, ..., i โดย O_i ที่ปรากฏก่อนหน้า X หมายถึง การวัดค่าตัวแปรตามก่อนการทดลอง (pretest) และ O_i ที่ปรากฏหลัง X หมายถึง การวัดค่าตัวแปรตามหลังการทดลอง (posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (time series analysis) หรือ t – test for dependent samples หรือ ANOVA แบบวัดซ้ำ หรืออาจใช้การพล็อตกราฟดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ประกอบการรายงาน

ข้อดีของแบบแผนการทดลองแบบศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา มีดังนี้

1. เนื่องจากแบบแผนการทดลองนี้มีการวัดหลายครั้ง ทั้งก่อนและหลังการให้สิ่งทดลองทำให้สามารถดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาดังกล่าว ทั้งก่อนและหลังการทดลอง ในการที่จะสรุปว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เกิดจากสิ่งทดลองหรือเกิดจากคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

2. ให้สารสนเทศเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งทดลองว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ต่อเนื่องยาวนาน นั่นคือ สามารถดูความคงทนยั่งยืนของผลการเปลี่ยนแปลงได้ด้วย และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นทันทีหลังจากให้สิ่งทดลอง หรือต้องรอระยะเวลาหนึ่ง แล้วจึงเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสารสนเทศเหล่านี้สามารถศึกษาได้จากการ พล็อตกราฟเส้นของผลการวัดในแต่ละช่วงเวลา

ข้อจำกัดของแบบแผนการทดลองแบบศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา คือ มีปัจจัยที่ทำให้ผลการวิจัยขาดความตรงภายใน ได้แก่ การเกิดเหตุการณ์พ้อง และมีปัจจัยที่ทำให้ขาดความตรงภายนอกคือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการวัดหลายครั้งก่อนการทดลองร่วมกับสิ่งทดลอง

2. แบบการศึกษาสองกลุ่มวัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (control-group pretest-posttest time series design) การทดลองแบบนี้เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองได้รับสิ่งทดลอง (treatment) และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ (comparison group) ไม่ได้รับสิ่งทดลอง มีการวัดตัวแปรทั้งก่อนและหลังการทดลอง เป็นการวัดซ้ำหลาย ๆ ครั้ง โดยที่ช่วงห่างระหว่างการวัดแต่ละครั้งตามความเหมาะสมของสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งสามารถแสดงแผนภาพที่ 2.3

แผนภาพที่ 2.3 แบบศึกษาสองกลุ่มวัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา

E	O_1	O_2	O_3	O_4	X	O_5	O_6	O_7	O_8
C	O_9	O_{10}	O_{11}	O_{12}	-	O_{13}	O_{14}	O_{15}	O_{16}

- X แทน ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรทดลอง/ตัวแปรจัดกระทำ (treatment variable)
- E แทน กลุ่มทดลอง (experimental group)
- C แทน กลุ่มควบคุม (control group)
- O_i แทน การวัดค่าตัวแปรตามครั้งที่ 1,2...i โดย O_i ที่ปรากฏก่อนหน้า X หรือหน้าเครื่องหมาย – หมายถึงการวัดค่าตัวแปรตามก่อนการทดลอง (pretest) และ O_i ที่ปรากฏหลัง X หรือหลังเครื่องหมาย – หมายถึง การวัดค่าตัวแปรตามหลังการทดลอง (posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์อนุกรมเวลา (time series analysis) t- test และการเสนอผลเพื่อศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง โดยใช้กราฟเส้น

ข้อดีของแบบแผนการทดลองแบบศึกษาสองกลุ่มวัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลานี้มี คือ

1. สามารถศึกษาตรวจสอบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามทั้งก่อนและหลังการให้สิ่งทดลอง และสามารถเปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้กับกลุ่มควบคุมได้อีกด้วย การมีกลุ่มควบคุมจะช่วยให้ นักวิจัยสามารถตรวจสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างความลำเอียงในการเลือกตัวอย่างกับการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของตัวอย่าง (maturation) โดยพิจารณาเปรียบเทียบจากผลการวัดตัวแปรตามก่อนการให้สิ่งทดลอง (pretest) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และยังช่วยในการตรวจสอบการเกิดเหตุการณ์พ้อง (history) ระหว่างการทดลองได้อีกด้วย โดยพิจารณาเปรียบเทียบจากผลการวัดตัวแปรตาม O_4 กับ O_5 และ O_{12} กับ O_{13} ซึ่งถ้าเกิดเหตุการณ์แทรกซ้อนก็ควรจะเกิดขึ้นทั้งสองกลุ่ม

2. ช่วยให้นักวิจัยศึกษาอิทธิพลของสิ่งทดลองที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามในลักษณะต่างๆ เช่น ระยะเวลาในการเกิดการเปลี่ยนแปลง ความคงทนของการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

แบบแผนการทดลองแบบศึกษาสองกลุ่มวัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลานี้มีจุดอ่อนเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างการวัดหลายครั้งก่อนการทดลองร่วมกับสิ่งทดลอง และปฏิสัมพันธ์ระหว่างความลำเอียงในการเลือกตัวอย่างกับสิ่งทดลอง ซึ่งทำให้ไม่สามารถสรุปอ้างอิงไปยังประชากรได้

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ

Zimmerman และ Jaffe (1977) ศึกษาถึงลักษณะของตัวแบบ ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการเรียนของเด็กในระดับอายุ 6.8 ปี และ 8.6 ปี จำนวน 36 คน (ชาย 18 คน , หญิง 18 คน) โดยให้เด็กสังเกตตัวแบบซึ่งแสดงการจัดจำแนกประเภทของภาพจากบัตรภาพ 12 ภาพ จำนวน 4 ชุด โดยกลุ่มที่ 1 ดูผลการจัดภาพของตัวแบบเท่านั้น กลุ่มที่ 2 ดูวิธีการจัดของตัวแบบ และกลุ่มที่ 3 ตัวแบบแสดงวิธีการจัดอย่างละเอียดโดยเด็กครึ่งหนึ่งของแต่ละกลุ่มฝึกจัดภาพตามตัวแบบ และอีกครึ่งหนึ่งไม่ได้รับการฝึก หลังจากฝึกแล้วทำการทดสอบการจัดภาพกับทุกกลุ่ม ผลการทดสอบ พบว่า ความสามารถของเด็กในแต่ละกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 10.55, p < .001$) และเด็กในกลุ่มที่ 3 มีความสามารถในการจัดภาพสูงกว่าเด็กในกลุ่มที่ 1 และ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (2524) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแก่ แบบทดสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์กับแม่แบบ ซึ่งเป็นสไลด์การ์ตูนประกอบเพียง 5 เรื่อง ดำเนินการให้แม่แบบแก่กลุ่มทดลอง จำนวน 5 ครั้ง ใช้เวลา 5 วัน ติดต่อกัน วันละ 1 ชั่วโมง ผลการทดลองปรากฏว่ากลุ่มทดลองซึ่งได้รับแม่แบบมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กันยา ประสงค์เจริญ (2526) ได้ศึกษาการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2524 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบวัดทัศนคติความมีวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบ และ “แม่แบบ” ซึ่งเป็นนิทานประกอบหุ่น 7 เรื่อง โดยให้กลุ่มทดลองชมแม่แบบจากการแสดงหุ่นตามบทนิทาน จำนวน 7 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยใช้เวลาแต่ละครั้งห่างกันครั้งละ 1 วัน ผลการทดลองพบว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบสูงขึ้นที่ระดับ .01 แต่ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มทดลองมีการพัฒนาด้านความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุปรียา อินทิวโรทัย (2529) ศึกษาการใช้แม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528 จำนวน 36 คน ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างของพฤติกรรมการเรียนและทัศนคติในการเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการเรียนและทัศนคติในการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทัศนิตา ระเบียบดี (2529) ศึกษาถึงผลการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้สไลด์การ์ตูนเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานครจำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการศึกษาโดยใช้แม่แบบมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกจากแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แม่แบบมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ศรินยา ชัยเพียรเจริญกุล (2530) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน สุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมละ 20 คน โดยกลุ่มทดลองสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ กลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ ภายหลังจากทดลองพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีการประหยัดสูงชันกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบทำให้นักเรียนมีการประหยัดสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรพันธ์ วันศุกร์ (2534) เปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนกับโปรแกรมการพัฒนาสุขนิสัยที่มีต่อสุขนิสัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบันไดม้า จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 24 คน ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนที่มีสุขนิสัยที่เหมาะสมสูงชันกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้โปรแกรมการพัฒนาสุขนิสัย

ขจรศักดิ์ จอมหงส์ (2535) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคาร จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน สุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน ภายหลังจากทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนเรื่องการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงชันมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปิยะธิดา เกษสุวรรณ(2542) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้แม่แบบเพื่อนชายและแม่แบบเพื่อนหญิงเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายที่ได้รับการใช้แม่แบบเพื่อนชายกับนักเรียนชายที่ได้รับการใช้แม่แบบเพื่อน

หญิงมีทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์โดยส่วนรวมดีขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทางด้านความรู้สึก การได้รับการใช้แม่แบบเพื่อนชายกับแม่แบบเพื่อนหญิงดีขึ้นแตกต่างกันน้อยมากจนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

Poch and others(1981อ้างถึงในผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2530: 65)ได้ศึกษาการสอนพฤติกรรมการป้องกันตนเองโดยการใช้ตัวแบบเป็นชาย 2 คน อายุ 20 ปี และ 35 ปี แสดงแบบเป็นผู้ลักพาตัวคนหนึ่ง และเป็นนักเรียนคนหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมป้องกันตัวอย่างเหมาะสม ต่อหลังแม้ไม่ได้ฝึกอีกพฤติกรรมดังกล่าวยังคงอยู่ และสอดคล้องกับ Egel and other (1981 อ้างถึงในผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2530: 65-67) ได้ศึกษาการใช้ตัวแบบที่เป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน และอยู่ในวัยเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กออทิสติก (Autistic) จำนวน 4 คน เป็นชาย 2 คนและหญิง 2 คน อายุระหว่าง 5 ปี ถึง 7 ปี 9เดือน ตัวแบบเป็นนักเรียนระดับชาวนันปัญญาปกติ อายุระหว่าง 6-9 ปี เป็นชาย 3 คน หญิง 1 คน ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นกับกลุ่มตัวอย่าง กิจกรรมที่จะให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนเลียนแบบแตกต่างกัน ตัวแบบจึงแสดงพฤติกรรมเป้าหมายแตกต่างกันตามชนิดของกิจกรรมที่กำหนด สำหรับกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน ผลการศึกษาพบว่า การใช้ตัวแบบที่อยู่ในวัยเดียวกัน เพศเดียวกัน อายุใกล้เคียงกันทำให้การเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ จะเห็นว่ามีผู้นำแม่แบบไปใช้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ของนักเรียน อย่างแพร่หลาย เช่น การพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความสามัคคี การประหยัด พัฒนาในด้านความเชื่อมั่นในตนเอง การปรับตัวทางสังคม ทัศนคติ และ พฤติกรรมการเรียน ผลการใช้เทคนิคแม่แบบ พบว่า เทคนิคแม่แบบสามารถพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์

น้ำอ้อย แสงกระจ่าง (2540) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงแบบต่อเนื่องและการเสริมแรงแบบเว้นระยะเพื่อพัฒนาความสามารถในการรำและทัศนคติที่มีต่อวิชาดนตรี นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการรำและทัศนคติต่อวิชานาฏศิลป์ดีขึ้นภายหลังการได้รับเทคนิคแม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงแบบต่อเนื่องและการเสริมแรงแบบเว้นระยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงแบบต่อเนื่องและนักเรียนที่ได้รับการการใช้

เทคนิคแม่แบบควบคุมกับการเสริมแรงแบบเว้นระยะมีทัศนคติต่อวิชาดนตรี นาฏศิลป์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พิมพัรัตน์ เรื่องภิญโญ (2542) ได้ทำการศึกษารเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับการใช้สถานการณ์จำลอง ที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ และโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบมีทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบและนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เยาวลักษณ์ ศรีนวล (2542) ได้ศึกษาเรื่องความสนใจในกิจกรรมวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสบเปิงวิทยา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสนใจในกิจกรรมวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสบเปิงวิทยา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ผลการศึกษา พบว่า ความสนใจในกิจกรรมวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนทั้ง 4 กิจกรรม ซึ่งได้แก่ กิจกรรมการฟังเพลง กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมการร้องเพลง และกิจกรรมนาฏศิลป์ นักเรียนมีความสนใจโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม ปัญหาและความต้องการ พบว่า นักเรียนมีปัญหาและความต้องการ คือ ห้องเรียนวิชานาฏศิลป์มีความคับแคบไม่เหมาะสม เวลาเรียนวิชานาฏศิลป์น้อยเกินไป ควรมีการสอนวิชานาฏศิลป์ตลอดปีการศึกษา และควรมีครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์ให้เพียงพอ

ชนิษฐา ไพโรจน์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติที่มีต่อการเรียนนาฏศิลป์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการเรียนนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการเรียนนาฏศิลป์ และทดสอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านครูผู้สอน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนนาฏศิลป์ ในด้านเนื้อหา ด้านครูผู้สอน และด้านกิจกรรมการสอนอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบทัศนคติระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ในด้านเนื้อหา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านครูผู้สอนและด้านกิจกรรมการสอน พบว่าไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างชั้นปีที่ศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทั้ง 3 ด้าน

พัชรี ใจชอบ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแผนการสอนเรื่องรำเชิงกระบี่ชาววิชา ดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินแผนการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสังเกตวัดทักษะการรำเชิงกระบี่ชาว และ แบบสอบถามเจตคติที่มีต่อการรำเชิงกระบี่ชาว ผลการศึกษา พบว่า แผนการสอนเรื่องรำเชิง กระบี่ชาว วิชาดนตรี นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการรำเชิงกระบี่ชาวคิดเป็นร้อยละ 88.80 โดยมีผู้สอบผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 80 ที่ตั้งไว้ คิดเป็นร้อยละ 80.95 มีทักษะการฝึกรำเชิงกระบี่ชาว คิดเป็นร้อยละ 92.85 ส่วนทักษะการแสดงรำเชิงกระบี่ชาว คิดเป็นร้อยละ 94.50 และมีเจตคติต่อการรำเชิง กระบี่ชาวโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน คือด้านองค์ประกอบของการรำเชิงกระบี่ชาว และด้านคุณค่าของการรำเชิงกระบี่ชาว อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนด้านลักษณะของการ รำเชิงกระบี่ชาว มีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วย

ปนัดดา ระดาดาษ (2548) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเหตุผล และอารมณ์ต่อเจตคติในการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้าน แก้ววิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เครื่องมือที่ใช้คือแบบวัดเจตคติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเหตุผลและ อารมณ์มีเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์อยู่ในระดับดีมาก นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบ กลุ่มตามทฤษฎีเหตุผลและอารมณ์มีเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์อยู่ดีขึ้นไปกว่าก่อนได้รับ คำปรึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิสิทธิ์พร แม่นวิเศษพงศ์ (2549) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดการสอนเรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาทำนาฏศิลป์ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 เพื่อพัฒนาชุดการสอนเรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาทำนาฏศิลป์ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และหาประสิทธิภาพชุดการสอนที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อศึกษา เจตคติต่อนาฏศิลป์ไทยหลังจากเรียนด้วยชุดการสอน ผลการวิจัยปรากฏว่าได้ชุด การสอนเรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาทำนาฏศิลป์ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพ 85.34/89.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และผลการศึกษา เจตคติต่อนาฏศิลป์ไทยภายหลังการเรียนด้วยชุดการสอน พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อนาฏศิลป์ อยู่ในระดับมากที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ พบว่า มีการ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์หลายรูปแบบ แตกต่างกันไป เช่น การใช้เทคนิคแม่แบบ การใช้สถานการณ์จำลอง การพัฒนาแผนการสอน

หรือชุดการสอน การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเหตุผลและอารมณ์ ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้นล้วนแต่สามารถทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้เทคนิคแม่แบบมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์เป็นเทคนิคที่มีความเหมาะสม เนื่องจากธรรมชาติวิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่มุ่งทักษะการปฏิบัติ ดังนั้นถ้ามีแม่แบบที่ดี น่าสนใจ และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ก็จะสามารถทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และสามารถปฏิบัติตามแบบได้ และจะส่งผลให้นักเรียนมีความสุขและอยากเรียนนาฏศิลป์ มากขึ้น

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนนาฏศิลป์

รัชนี วิเศษมงคล (2533) ได้ศึกษาเรื่องเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างการสอนโดยวิธีใช้สไลด์เทปเสียงกับการสอนโดยวิธีปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา จุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างการสอนโดยวิธีใช้สไลด์เทปเสียงกับการสอนโดยวิธีปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง รำวงมาตรฐานโดยใช้สไลด์เทปเสียง แผนการสอนแบบปกติ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องรำวงมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองซึ่งสอนโดยใช้สไลด์เทปเสียงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์สูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอนโดยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บงกชรัตน์ สุทธิบงกช (2542) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบ ที่มีต่อพฤติกรรมการร้องเพลงของนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนศรีวิกรม์ กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการร้องเพลงถูกต้องมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้วีดิทัศน์เป็นแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีพฤติกรรมการร้องเพลงถูกต้องมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้ครูเป็นแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีพฤติกรรมการร้องเพลงถูกต้องมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้วีดิทัศน์ร่วมกับครูเป็นแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีพฤติกรรมการร้องเพลงถูกต้องมากขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบโดยใช้วีดิทัศน์เป็นแม่แบบ ครูเป็นแม่แบบวีดิทัศน์ร่วมกับครูเป็นแบบและการสอนแบบปกติ มีพฤติกรรมการร้องเพลงไม่แตกต่างกัน

มณฑา เกตุแก้ว(2546) ได้ทำการเปรียบเทียบผลการใช้แม่แบบครูกับแม่แบบเพื่อนนักเรียนที่มีต่อความสามารถในการเป่าขลุ่ยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดยายร่ม

เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ โปรแกรมการใช้แม่แบบครู โปรแกรมการใช้แม่แบบเพื่อนนักเรียน แบบบันทึกความสามารถในการเป่าขลุ่ยไทย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบครูมีความสามารถในการเป่าขลุ่ยไทยมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.01 นักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบเพื่อนนักเรียนมีความสามารถในการเป่าขลุ่ยไทยมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 นักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบครูและนักเรียนที่ได้รับการใช้แม่แบบเพื่อนนักเรียนมีความสามารถในการเป่าขลุ่ยไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.01

นวัรัตน์ พลสาร (2549) ได้ทำการศึกษาคำประติษฐ์ทำรำประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ฟ้อนผึ่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ วิชาดนตรี – นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประติษฐ์ทำรำและคู่มือประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการฟ้อนผึ่ง เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องฟ้อนผึ่ง ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการฟ้อนผึ่ง และเพื่อศึกษาทักษะปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการฟ้อนผึ่ง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ คู่มือการประติษฐ์ทำรำประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการฟ้อนผึ่ง แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดทักษะปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า คู่มือประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการฟ้อนผึ่ง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพ 84.09/85.56 มีดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 0.78 หมายความว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 78.23 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะปฏิบัติทำรำ เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รุจิราภรณ์ เหลาหวอด (2549) ได้ศึกษาคำประติษฐ์ทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของวีซีดี เรื่องการเรียนรู้โดยใช้วีซีดีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รวมทั้งศึกษาผลการใช้วีซีดี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วีซีดีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของวีซีดีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่า 91.75 / 91.15 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การเรียนรู้ที่เรียนด้วยวีซีดี เรื่อง การเรียนรู้โดยใช้วีซีดีฝึกทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางนาฏศิลป์ พบว่า ความสามารถทางนาฏศิลป์ สามารถพัฒนาได้ โดยเทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนการออกแบบและวางแผนการสอนวิชานาฏศิลป์ให้เหมาะสม จะทำให้นักเรียนมีความสามารถทางนาฏศิลป์ เพิ่มขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคแม่แบบ เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ และความสามารถทางนาฏศิลป์ พบว่าได้มีการนำเทคนิคแม่แบบมาใช้พัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ โดยใช้แม่แบบที่แตกต่างกันไป ยังไม่พบว่ามีแม่แบบทั้ง 2 ลักษณะ คือ แม่แบบที่มีชีวิต และแม่แบบสัญลักษณ์มาใช้ร่วมกันในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแม่แบบทั้ง 2 ลักษณะ ต่างมีข้อดีและข้อจำกัดในการใช้แตกต่างกัน ดังนั้นการนำเสนอแม่แบบแต่ละลักษณะ จึงเหมาะสมสำหรับสถานการณ์ต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ของนักเรียนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานระหว่างแม่แบบที่มีชีวิตและแม่แบบสัญลักษณ์ มาใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ของนักเรียน

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชานาฏศิลป์ไทยและศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และการสอนแบบปกติ ซึ่งเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยประกอบด้วย ด้านการรับรู้เกี่ยวกับธรรมชาตินาฏศิลป์ ด้านอารมณ์และความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ส่วนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ประกอบด้วย ความถูกต้องของท่ารำ ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ ความสวยงามของท่ารำ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ โดยแสดงในแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย 2) เปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และการใช้เทคนิคปกติ และ 3) เปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคปกติ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 45,640 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล (หลวงพ่อวิริยงค์อุปถัมภ์) สำนักงานเขตพระโขนง กรุงเทพมหานครที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 82 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 41 คน และกลุ่มควบคุม 41 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้

1. การคัดเลือกโรงเรียนที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้โรงเรียนวัดธรรมมงคล(หลวงพ่อวิริยงค์อุปถัมภ์) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียน ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6
2. มีจำนวนห้องเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ 2 ห้องขึ้นไป
3. เป็นโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนยินดีให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการวิจัยอย่างเต็มที่และอนุญาตให้ดำเนินการวิจัย

4. เป็นโรงเรียนที่มีความต้องการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์
ของนักเรียน

2. สุ่มห้องเรียน 2 ห้องเพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลาก ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 และนักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 6/2

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้ารับการทดลองด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก
ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 41 คนเป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6/1 จำนวน 41 คนเป็นกลุ่มควบคุม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เทคนิคการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ แบ่ง
ออกเป็น 2 เทคนิค ได้แก่ เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และเทคนิคปกติ

ตัวแปรตาม มี 2 ตัว ได้แก่ เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย และความสามารถทาง
นาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตัวแปรควบคุม ได้แก่ ครูผู้สอน เนื้อหาที่ใช้สอน ช่วงเวลาที่ใช้สอน ระยะเวลาที่ใช้สอน

3. แบบแผนการทดลอง

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แต่เนื่องจากการ
สุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบไม่สมนุรณ์ รูปแบบการทดลองในครั้งนี้ จึงมีรูปแบบการวิจัยกึ่ง
ทดลอง (quasi-experimental designs) แบบแผนการทดลองเป็นแบบศึกษาสองกลุ่มวัดหลาย
ครั้งแบบอนุกรมเวลา (control-group pretest-posttest time-series design) สำหรับพัฒนา
ความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย (แผนภาพที่ 3.1) และแบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่มวัดสอง
ครั้ง (The pretest-posttest design) สำหรับพัฒนาเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย (แผนภาพที่ 3.2)

แผนภาพที่ 3.1 แบบแผนการทดลองการพัฒนาความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

E	O_{E1}	O_{E2}	O_{E3}	X	O_{E4}	X	O_{E5}	X	O_{E6}
C	O_{C1}	O_{C2}	O_{C3}		O_{C4}		O_{C5}		O_{C6}

แผนภาพที่ 3.2 แบบแผนการทดลองการพัฒนาเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย

E	O_{E1}	X	O_{E2}
C	O_{C1}	-	O_{C2}

E	คือ	กลุ่มทดลอง
C	คือ	กลุ่มควบคุม
X	คือ	การสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน
O_{Ei}	คือ	การวัดในกลุ่มทดลอง ครั้งที่ i
O_{Ci}	คือ	การวัดในกลุ่มควบคุม ครั้งที่ i

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 5 ชนิด ได้แก่ แผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน แบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ แบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแต่ละชนิด ดังนี้

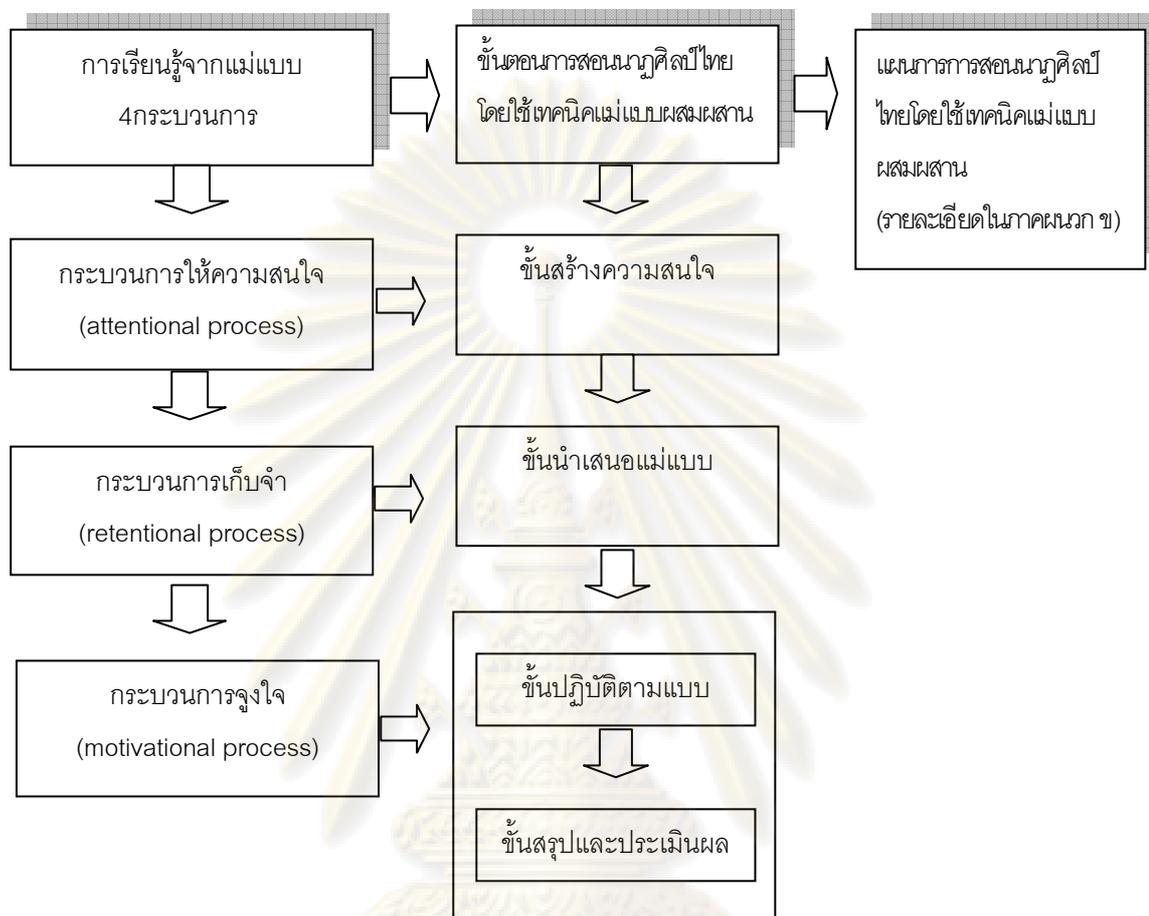
1. แผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน โดยมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ได้ขั้นตอนในการเรียนรู้จากแม่แบบมี 4 กระบวนการ ได้แก่ 1) กระบวนการให้ความสนใจ (attentional process) 2) กระบวนการเก็บจำ (retentional process) 3) กระบวนการแสดงออก (motor productional process) 4) กระบวนการจูงใจ (motivational process)

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนนาฏศิลป์ไทย และศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมแก่การนำเทคนิคแม่แบบไปใช้ ได้นื้อหากการรำประกอบเพลงเชิญพระขวัญ จำนวน 3 ชั่วโมง

1.3 พัฒนาแผนการสอนนาฏศิลป์ไทยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน (รายละเอียดในแผนภาพที่ 3.3)

แผนภาพที่ 3.3 ขั้นตอนการพัฒนาแผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน

1.4 นำแผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน โดยผู้วิจัย กำหนดคุณสมบัติในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ คือมีประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์อย่างน้อย 10 ปี หรือมีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับนาฏศิลป์ จำนวน 2 ท่าน
2. เป็นศึกษานิเทศก์ด้านนาฏศิลป์ มีประสบการณ์ในการนิเทศวิชานาฏศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างน้อย 10 ปี จำนวน 1 ท่าน

1.5 นำแผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานที่แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหากับเวลาที่ใช้สอนและด้านความชัดเจนของเนื้อหา

1.6 ปรับปรุงแก้ไขแผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก่อนที่จะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (ดูในภาคผนวก จ)

2. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของ Likert โดยมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ และองค์ประกอบเจตคติ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดเจตคติแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) แล้วนำมาสร้างเป็นแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีข้อคำถาม 36 ข้อ วัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับธรรมชาตินาฏศิลป์ ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านพฤติกรรม แต่ละด้านมีข้อคำถาม 12 ข้อ คะแนนเต็มด้านละ 60 คะแนน รวมคะแนนเจตคติทั้งหมด 180 คะแนน โดยมีโครงสร้าง แสดงดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 โครงสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย

องค์ประกอบ	ข้อที่	จำนวนข้อ	คะแนนเต็ม
1. ด้านความรู้	1-12	12	60
2. ด้านอารมณ์และความรู้สึก	13-24	12	60
3. ด้านการแสดงพฤติกรรม	25-36	12	60
รวม		36	180

2.3 นำข้อคำถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหาในเบื้องต้น

2.4 ปรับปรุงแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา โดยผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. เป็นผู้มีรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ คือมีประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์อย่างน้อย 10 ปี หรือมีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับนาฏศิลป์ จำนวน 3 ท่าน

2. เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านวิจัยและวัดผลทางการศึกษา คือสำเร็จ การศึกษาขั้นต้นระดับมหาบัณฑิตทางด้านวิจัยและวัดผลทางการศึกษา และมีประสบการณ์ใน การสอน หรือทางด้าน การวิจัยและวัดผลทางการศึกษา อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 2 ท่าน

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย ใช้ดัชนี IOC (item objective congruence) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตัดสินอย่างมีระบบ ซึ่งมีเกณฑ์ ในการให้คะแนน ดังนี้

- 1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามที่ต้องการวัด
- 2 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามที่ต้องการวัด
- 3 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามที่ต้องการวัด

หลังจากให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของภาษา เรียบร้อยแล้ว นำผลการตรวจสอบของผู้ทรงคุณมาคำนวณหาดัชนี IOC มีสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการที่ต้องการวัด

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินค่า IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.50 (IOC > 0.50) จึงจะ ถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องเนื้อหาที่มุ่งวัดหรือนิยามเชิงปฏิบัติการ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

2.4 ผลจากการคำนวณหาดัชนี IOC ของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ ไทย พบว่ามีค่า IOC = 0.80 – 1.00 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่มุ่ง วัดหรือนิยามเชิงปฏิบัติการ (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

2.5 ปรับปรุงภาษาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (รายละเอียดในภาคผนวก ค) แล้ว นำแบบวัดเจตคติที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85 แสดงว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยพิจารณาจากค่า Item-total Correlation

มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.24 – 0.70 แสดงว่าข้อคำถามในการวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ในระดับพอใช้ถึงดีมาก ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อ

ข้อที่	Item-total Correlation	ข้อที่	Item-total Correlation
1	0.40	19	0.36
2	0.54	20	0.32
3	0.27	21	0.41
4	0.27	22	0.30
5	0.33	23	0.24
6	0.35	24	0.27
7	0.40	25	0.56
8	0.26	26	0.37
9	0.26	27	0.33
10	0.29	28	0.38
11	0.34	29	0.35
12	0.30	30	0.25
13	0.43	31	0.23
14	0.31	32	0.27
15	0.39	33	0.32
16	0.29	34	0.35
17	0.57	35	0.23
18	0.36	36	0.30

3.แบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ เป็นแบบประเมินที่มีเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (analytic rubric) โดยมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ และองค์ประกอบการแสดงความสามารถทางนาฏศิลป์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์

3.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบประเมิน ที่มีเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (analytic rubric) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์

3.3 กำหนดประเด็นในการประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ 4 ประเด็น ได้แก่ ความถูกต้องของท่ารำ ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ ความสวยงามของท่ารำ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ

3.4 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละประเด็น แต่ละประเด็นมีระดับคุณภาพ 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ และควรปรับปรุง เกณฑ์ในการให้คะแนนแต่ละประเด็น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

ประเด็นในการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ			
	ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ควรปรับปรุง(1)
1. ความถูกต้องของท่ารำ	ปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามแบบ 80 % ขึ้นไป	ปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามแบบ ตั้งแต่ 70-79 %	ปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามแบบ ตั้งแต่ 60-69 %	ปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องตามแบบ น้อยกว่า 60 %
2. ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ	ปฏิบัติท่ารำได้สอดคล้องกับจังหวะ 80 % ขึ้นไป	ปฏิบัติท่ารำได้สอดคล้องกับจังหวะตั้งแต่ 70-79 %	ปฏิบัติท่ารำได้สอดคล้องกับจังหวะตั้งแต่ 60-69 %	ปฏิบัติท่ารำได้สอดคล้องกับจังหวะน้อยกว่า 60%
3. ความสวยงามของท่ารำ	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและลำตัวได้อ่อนช้อยสวยงามตามแบบนาฏศิลป์ไทย ตลอดทั้งเพลง	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและลำตัวได้อ่อนช้อยสวยงามตามแบบนาฏศิลป์ไทย เป็นส่วนใหญ่	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและลำตัวได้อ่อนช้อยสวยงามตามแบบนาฏศิลป์ไทย เป็นบางท่า	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและลำตัวไม่สัมพันธ์กัน ตลอดเพลง
4. การถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ	แสดงสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสสอดคล้องกับอารมณ์เพลงตลอดทั้งเพลง	แสดงสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสสอดคล้องกับอารมณ์เพลงเป็นส่วนใหญ่	แสดงสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสสอดคล้องกับอารมณ์เพลงเป็นบางครั้ง	แสดงสีหน้าไม่ยิ้มแย้มแจ่มใสตลอดเพลง

เกณฑ์ในการตัดสินคุณภาพ ใช้เกณฑ์ตัดสินคุณภาพตามสูตร ดังนี้

$$\text{เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับคุณภาพ}}$$

ได้เกณฑ์ในการตัดสินคุณภาพ ดังนี้

14-16 คะแนน	ระดับคุณภาพ ดีมาก
11-13 คะแนน	ระดับคุณภาพ ดี
8-10 คะแนน	ระดับคุณภาพ พอใช้
น้อยกว่า 8 คะแนน	ระดับคุณภาพ ควรปรับปรุง

3.5 นำประเด็นในการประเมินและเกณฑ์ในการให้คะแนนมาสร้างเป็นแบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ที่มีเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (analytic rubric)

3.6 นำแบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องในเบื้องต้นก่อน แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา โดยผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย คือมีประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์อย่างน้อย 10 ปี หรือมีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับนาฏศิลป์ จำนวน 2 ท่าน
2. เป็นศึกษานิเทศก์ด้านนาฏศิลป์ ไทย มีประสบการณ์ในการนิเทศวิชานาฏศิลป์ ในโรงเรียนประถมศึกษายอย่างน้อย 10 ปี จำนวน 1 ท่าน

ผลจากการคำนวณหาดัชนี IOC ของแบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย พบว่ามีค่า IOC = 1.00 แสดงว่าแบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่มุ่งวัด (รายละเอียดในภาคผนวก ง)

3.7 ปรับปรุงภาษาของแบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (รายละเอียดในภาคผนวก ง) แล้วนำแบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยมีผู้ประเมินจำนวน 2 คน แล้วนำผลการประเมินมาหาค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach,s Alpha Coefficient: α)

มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.94 แสดงว่าแบบประเมินมีความเชื่อมั่นระดับสูง และความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) โดยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยมีค่า $r = 0.89$ แสดงว่าแบบประเมินมีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินในระดับสูง

4. แบบสังเกต เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ ชื่อ ระดับชั้น และเพศ

ตอนที่ 2 เป็นแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นในการสังเกต และพฤติกรรมจากการสังเกต โดยมีประเด็นหลักที่ใช้สังเกต 2 ประเด็น คือ เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย และความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยจะสังเกตในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกขณะเรียน และพฤติกรรมในชั้นเรียน ส่วนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจะสังเกตการณปฏิบัติท่ารำในด้านความถูกต้อง ความสวยงาม ความสอดคล้องกับจังหวะ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

นำแบบสังเกตที่สร้างเรียบร้อยแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม และทำการแก้ไขปรับปรุงเป็นแบบสังเกตที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5.แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ประกอบด้วยชื่อ ระดับชั้น และเพศ

ตอนที่ 2 เป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามไว้

ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการท่ารำ
2. ความรู้สึกต่อการเรียนนาฏศิลป์
3. วิธีการฝึกปฏิบัติท่ารำ
4. ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกปฏิบัติท่ารำ และวิธีการแก้ไขปัญหา
5. ผลของการฝึกปฏิบัติท่ารำ

(รายละเอียดในภาคผนวก ค)

นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเรียบร้อยแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม และทำการแก้ไขปรับปรุงเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมการทดลอง ระยะดำเนินการทดลอง และระยะหลังทดลอง

5.1 ระยะเตรียมการทดลอง

1. ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
2. เตรียมแม่แบบสัญลักษณ์ ได้แก่ วิดีโอ ซีดี การแสดงนาฏศิลป์ไทยในชุดรำเชิดพระขวัญ และแม่แบบที่มีชีวิต ได้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจำนวน 5 คน ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกแม่แบบดังนี้

- 2.1 เป็นนักเรียนที่อยู่ในห้องเรียนเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง

- 2.2 เป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ และจากแฟ้มสะสมผลงานทางนาฏศิลป์

- 2.3 เป็นนักเรียนที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนในห้อง

3. เตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการสอนร้องเพลงเชิดพระขวัญให้กับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มให้สามารถร้องเพลงเชิดพระขวัญได้ทุกคน

4. ฝึกซ้อมท่ารำประกอบเพลงเชิดพระขวัญให้กับแม่แบบทั้ง 5 คน เพื่อให้สามารถรำได้ถูกต้อง สัมพันธ์กับจังหวะ มีลีลาอ่อนช้อยสวยงาม ตลอดจนการถ่ายทอดอารมณ์ที่แสดงออกขณะแสดงท่ารำ เพื่อให้พร้อมสำหรับการเป็นแม่แบบ

5.2 ระยะดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 12 สัปดาห์ ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเรื่องการรำประกอบเพลงนขมื่นโดยใช้เทคนิคปกติ จำนวน 3 สัปดาห์ ในสัปดาห์ที่ 1, 3, และ 5

2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเรื่องการรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ โดยกลุ่มทดลองใช้แผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ส่วนกลุ่มควบคุมใช้แผนการสอนเทคนิคปกติ จำนวน 3 สัปดาห์ ในสัปดาห์ที่ 7, 9, และ 11

3. วัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 2 ครั้ง คือ ก่อนการทดลองในสัปดาห์ที่ 1 และหลังการทดลองในสัปดาห์ที่ 12 โดยใช้แบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ)

4. วัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยทำการวัดก่อนการทดลอง 3 ครั้ง และหลังการทดลอง 3 ครั้ง รวมทั้งหมด 6 ครั้ง แต่จะครั้งห่างกัน 2 สัปดาห์ โดยวัดในสัปดาห์ที่ 2, 4, 6, 8, 10 และ 12 ของการเรียนการสอน วัดโดยใช้แบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ เป็นแบบประเมินที่มีเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (analytic rubric)

3. เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ของนักเรียน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างระหว่างดำเนินการทดลอง โดยทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในขณะที่เรียนวิชานาฏศิลป์ไทย รวมทั้งหมด 3 ครั้ง แต่จะครั้งห่างกัน 2 สัปดาห์ โดยสังเกตและสัมภาษณ์สัปดาห์ที่ 7, 9 และ 11 ของการเรียนการสอน รายละเอียดการจัดกิจกรรมในการดำเนินการทดลองดังแสดงในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 กิจกรรมในการดำเนินการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สัปดาห์ที่	กิจกรรมในการดำเนินการทดลอง	
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนปกติ เรื่องการรำประกอบเพลงนกขมิ้น ครั้งที่ 1 -ทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยครั้งที่ 1	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนปกติเรื่อง การรำประกอบเพลงนกขมิ้น ครั้งที่ 1 - ทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยครั้งที่ 1
2	สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยครั้งที่ 1	สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยครั้งที่ 1
3	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนปกติ เรื่องการรำประกอบเพลงนกขมิ้น ครั้งที่ 2	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนปกติเรื่อง การรำประกอบเพลงนกขมิ้น ครั้งที่ 2
4	สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยครั้งที่ 2	สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยครั้งที่ 2

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรมในการดำเนินการทดลอง	
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
5	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนปกติ เรื่องการรำประกอบเพลงนกขมิ้น ครั้งที่ 3	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนปกติเรื่อง การรำประกอบเพลงนกขมิ้น ครั้งที่ 3
6	สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ครั้งที่ 3	สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยครั้ง ที่ 3
7	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนโดยใช้ เทคนิคแม่แบบผสมผสานเรื่องการรำ ประกอบเพลงเชิฐพระขวัญ ครั้งที่ 1 - สังเกต และสัมภาษณ์ ครั้งที่ 1	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนโดยใช้ เทคนิคปกติเรื่องการรำประกอบเพลงเชิฐ พระขวัญ ครั้งที่ 1 - สังเกต และสัมภาษณ์ ครั้งที่ 1
8	สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ครั้งที่ 4	สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยครั้ง ที่ 4
9	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนโดยใช้ เทคนิคแม่แบบผสมผสานเรื่องการรำ ประกอบเพลงเชิฐพระขวัญ ครั้งที่ 2 - สังเกต และสัมภาษณ์ ครั้งที่ 2	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนโดยใช้ เทคนิคปกติเรื่องการรำประกอบเพลงเชิฐ พระขวัญ ครั้งที่ 2 - สังเกต และสัมภาษณ์ ครั้งที่ 2
10	สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ครั้งที่ 5	สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยครั้ง ที่ 5
11	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนโดยใช้ เทคนิคแม่แบบผสมผสานเรื่องการรำ ประกอบเพลงเชิฐพระขวัญ ครั้งที่ 3 - สังเกต และสัมภาษณ์ ครั้งที่ 3	- เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการสอนโดยใช้ เทคนิคปกติเรื่องการรำประกอบเพลงเชิฐ พระขวัญ ครั้งที่ 3 - สังเกต และสัมภาษณ์ ครั้งที่ 3
12	- สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ครั้งที่ 6 - ทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ ไทยครั้งที่ 2	- สอบวัดความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ครั้งที่ 6 - ทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ ไทยครั้งที่ 2

การสอนโดยเทคนิคแม่แบบผสมผสานและการสอนโดยเทคนิคปกติ มีขั้นตอนการสอนดังแสดงในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 การเปรียบเทียบการสอนโดยเทคนิคแม่แบบผสมผสานและการสอนโดยเทคนิคปกติ

การสอนโดยเทคนิคแม่แบบผสมผสาน	การสอนโดยเทคนิคปกติ
<p>1.สาระการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรำประกอบเพลงเชษฐพระขวัญ 	<p>1. สาระการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรำประกอบเพลงเชษฐพระขวัญ
<p>2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชษฐพระขวัญตามที่กำหนดได้ 2. นักเรียนสามารถปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชษฐพระขวัญตามที่กำหนดให้ได้ 3. นักเรียนมีความสนใจและมีความสุขในการปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชษฐพระขวัญ 	<p>2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชษฐพระขวัญตามที่กำหนดได้ 2. นักเรียนสามารถปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชษฐพระขวัญตามที่กำหนดให้ได้ 3. นักเรียนมีความสนใจและมีความสุขในการปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชษฐพระขวัญ
<p>3.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</p> <p>มีขั้นตอน4 ขั้นตอน แต่ละขั้นมีรายละเอียด ดังนี้</p> <p>1.ขั้นสร้างความสนใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เสนอแม่แบบสัญลักษณ์ด้วยวิดีโอ ซีดี - ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สังเกต <p>2.ขั้นการเสนอแม่แบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เสนอแม่แบบโดยนักเรียน โดยแสดงท่ารำที่ละท่า ครูเป็นผู้อธิบายวิธีปฏิบัติ ที่ถูกต้อง ประกอบการสอนแม่แบบ - ให้นักเรียนช่วยกันสรุปวิธีการปฏิบัติ ท่ารำที่ถูกต้องแต่ละท่าอีกครั้ง 	<p>3.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</p> <p>มีขั้นตอน3 ขั้นตอน แต่ละขั้นมีรายละเอียด ดังนี้</p> <p>1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้ วิดีโอ ซีดี แล้วครูสรุปและอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สังเกต <p>2.ขั้นสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูสาธิตและอธิบายท่ารำและให้นักเรียนปฏิบัติตามที่ละท่า - นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อฝึกปฏิบัติท่ารำตามที่ครูสอน โดยไม่มีการสาธิตท่ารำจากครู - ครูสังเกตการปฏิบัติท่ารำของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และให้คำแนะนำในการปฏิบัติ

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

การสอนโดยเทคนิคแม่แบบผสมผสาน	การสอนโดยเทคนิคปกติ
<p>3.ขั้นปฏิบัติตามแบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้นักเรียนปฏิบัติทำร่ำตามแม่แบบที่เป็นนักเรียนทีละทำพร้อมกัน โดยครูแนะนำวิธีการปฏิบัติทำร่ำแต่ละทำ - ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติทำร่ำ แต่ละกลุ่มมีแม่แบบกลุ่มละ 1 คน คอยแสดงทำร่ำและแนะนำทำร่ำให้เพื่อนในกลุ่ม - ครูสังเกตการปฏิบัติทำร่ำตามแบบของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติทำร่ำ มีการเสริมแรงโดยการชื่นชมแม่แบบที่แสดงได้สวยงาม และชื่นชมนักเรียนที่ปฏิบัติได้ตามแบบ <p>4.ขั้นสรุปและประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - แต่ละกลุ่มแสดงทำร่ำหน้าชั้นเรียน โดยให้เพื่อนและครูช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์การแสดงทำร่ำของแต่ละกลุ่มและรายบุคคลโดยมีประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความถูกต้องของทำร่ำ ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ ความสวยงามของลีลาทำร่ำ และอารมณ์ในการร่ำ - ครูให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการร่ำครั้งต่อไป 	<p>3.ขั้นสรุปและประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - แต่ละกลุ่มแสดงทำร่ำหน้าชั้นเรียน โดยให้เพื่อนและครูช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์การแสดงทำร่ำของแต่ละกลุ่มและรายบุคคลโดยมีประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความถูกต้องของทำร่ำ ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ ความสวยงามของลีลาทำร่ำ และอารมณ์ในการร่ำ - ครูให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการร่ำครั้งต่อไป

5.3 ระยะเวลาหลังการทดลอง

หลังการทดลอง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ และรายงานผล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยจำนวน 2 ครั้ง และคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย จำนวน 6 ครั้ง โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง จากค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์จำนวน 2 ครั้ง และเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุม จากค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์จำนวน 2 ครั้ง ด้วยการทดสอบค่าที (dependent samples t-test) และการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพล (effect size) โดยวิธีการของ Cohen

3. เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน 2 กลุ่ม ด้วยการทดสอบค่าที (independent samples t-test) และการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพล (effect size) โดยวิธีการของ Cohen

4. เปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง จากค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจำนวน 6 ครั้ง และเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุม จากค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจำนวน 6 ครั้ง ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way repeated measure ANOVA)

5. เปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน 2 กลุ่ม วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (independent samples t-test) และการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพล (effect size) โดยวิธีการของ Cohen

6. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้การสังเกตและสัมภาษณ์เกี่ยวกับ เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย และความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย มาทำการตรวจสอบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยแบ่งข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย และข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยแล้วนำมาสร้างข้อสรุป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบอนุกรมเวลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) พัฒนาเทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย
- 2) เปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และการใช้เทคนิคปกติ และ 3) เปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคปกติ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 6 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาเทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย และคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ

ตอนที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาเทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติ และความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

1.1 การพัฒนาเทคนิคแม่แบบผสมผสาน

เทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคแม่แบบ และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนนาฏศิลป์ไทย ทำให้ได้เทคนิคการแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติ และความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย โดยมีขั้นตอนการสอน 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นเสนอแม่แบบ ขั้นปฏิบัติตามแบบ และขั้นสรุปและประเมินผล โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนของเทคนิคแม่แบบผสมผสานดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	แนวทางการปฏิบัติ
1. ขั้นสร้างความสนใจ (ประมาณ 5 นาที)	<ul style="list-style-type: none"> - นำเสนอแม่แบบสัญลักษณ์ (วิดีโอ / วีดีโอ ซีดี) การรำประกอบเพลง เพื่อให้นักเรียนได้สังเกตการแสดงท่ารำของแม่แบบ ลีลาการรำยาว การแสดงอารมณ์ในขณะที่รำ ตลอดจนการแต่งกาย การแปรแถว อุปกรณ์ประกอบการแสดง เพื่อรื้อให้เกิดความสนใจ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนก่อนที่จะเรียนรู้จากแม่แบบ - ครูและนักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงท่ารำ ลีลาในการรำ การแสดงอารมณ์ในขณะที่รำ การแต่งกาย การแปรแถว และอุปกรณ์ประกอบการแสดง
2. ขั้นการเสนอแม่แบบ (ประมาณ 10 นาที)	<ul style="list-style-type: none"> - นำเสนอแม่แบบที่มีชีวิต โดยให้เพื่อนในห้องที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นแม่แบบ แสดงการรำประกอบเพลง ให้ผู้สังเกตดูเป็นแบบอย่างทุกท่า โดยแม่แบบจะแสดงท่ารำทีละท่า เพื่อให้ผู้สังเกตจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ของท่ารำ - ครูอธิบายวิธีการปฏิบัติท่ารำที่แม่แบบนำเสนอแต่ละท่า เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง และสวยงามตามหลักนาฏศิลป์ไทย

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	แนวทางการปฏิบัติ
<p>3. ขั้นปฏิบัติตามแบบ (ประมาณ 30 นาที)</p>	<p>ในขั้นตอนนี้จะเป็นการเสนอแม่แบบที่มีชีวิตร่วมกับการฝึกปฏิบัติ ในขั้นนี้จะมีการเสริมแรงให้แก่ผู้ที่สามารถปฏิบัติตามแบบได้ถูกต้องเหมือนแม่แบบ และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเลียนแบบของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขโดยมีขั้นตอนดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้นักเรียนปฏิบัติทำรำตามแม่แบบที่เป็นนักเรียนทีละทำพร้อมกันประมาณ 2-3 รอบ โดยครูแนะนำวิธีการปฏิบัติทำรำแต่ละท่า - นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 7-8 คน โดยแต่ละกลุ่มจะมีแม่แบบประจำกลุ่ม ๆ ละ 1 คน - แต่ละกลุ่มแยกกันไปฝึกปฏิบัติทำรำตามแบบ โดยแม่แบบจะแสดงท่ารำและให้คำแนะนำในการรำแก่เพื่อนในกลุ่ม - ครูสังเกตการปฏิบัติทำรำตามแบบของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติทำรำ มีการเสริมแรงโดยการชื่นชมแม่แบบที่แสดงได้สวยงาม และชื่นชมนักเรียนที่ปฏิบัติได้ตามแบบ
<p>4. ขั้นสรุปและประเมินผล (ประมาณ 15 นาที)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงท่ารำที่ได้ฝึกปฏิบัติในชั้นที่ 3 หน้าชั้นเรียน - ครูและนักเรียนคนอื่น ๆ ร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์การแสดงท่ารำของแต่ละกลุ่มและรายบุคคล โดยมีประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์การแสดงท่ารำเกี่ยวกับความถูกต้องของท่ารำ ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ ความสวยงามของลีลาท่ารำ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้นักเรียนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงท่ารำของตนเองและจะได้นำไปปรับปรุงในครั้งต่อไป

1.2 ผลการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

ผลจากการนำเทคนิคแม่แบบผสมผสานไปใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย พบว่า นักเรียนมีความชื่นชอบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน มีความกระตือรือร้น และมีความสุขในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชานาฏศิลป์ สามารถทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มได้เป็นอย่างดี

“ ถ้าให้เพื่อนช่วยสอนแบบนี้ผมว่าดีนะครับ เวลาจำไม่ได้ก็ถามเพื่อนได้เลย ไม่ต้องเกี่ยงกันไปถามครู เพราะยังงี้เพื่อนที่เขาเป็นแบบก็จำได้อยู่แล้ว ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 8 (5 มี.ค.52)

“ เวลาครูจะสอบกลุ่มหนูซ้อมกันบ่อยมาก ตอนพักกลางวันก็ซ้อมกันคะ แต่ถ้าทำไม่ยากก็ซ้อมแค่ในชั่วโมงคะ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 7 (5 มี.ค.52)

“ ตอนครูสอนในห้องเพื่อนยืนบังผมมองไม่ค่อยเห็นท่า แต่พอมีเพื่อนรำให้ดูก็ง่ายขึ้นเพราะคนมันน้อย ไม่บังกันครับ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 4 (19 ก.พ.52)

“ สนุกมากคะ เวลาซ้อมรำพวกหนูจะตั้งใจมาก เพราะอยากรำให้ได้เร็ว ๆ ถ้ารำได้ทุกคนแล้วก็จะนั่งเล่นกัน”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 2 (19 ก.พ.52)

“ มีเพื่อนช่วยสอนแบบนี้ดีคะ เวลาจำไม่ได้เพื่อนก็จะรำให้ดูใหม่ จนกว่าจะได้ตอนนี้รำได้เกือบทุกท่าแล้วคะ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 6 (19 ก.พ.52)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย และคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการวัด 2 ครั้ง

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการวัด 2 ครั้ง โดยพิจารณาแยกเป็นก่อนทดลองและหลังทดลอง พบว่า คะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มทดลองก่อนทดลอง โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 44.93 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.31 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเจตคติด้านความรู้สูงสุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 48.76 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.04 คะแนน รองลงมาได้แก่ด้านอารมณ์และความรู้สึก และด้านพฤติกรรมโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 46.37 คะแนน และ 39.66 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.04 คะแนน และ 5.50 คะแนน ตามลำดับ คะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มควบคุมก่อนทดลอง โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 43.80 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.49 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนเจตคติด้านความรู้สูงสุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 47.22 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.85 คะแนน รองลงมาได้แก่ด้านอารมณ์และความรู้สึก และด้านพฤติกรรมโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 44.54 คะแนน และ 39.66 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.13 คะแนน และ 5.28 คะแนน ตามลำดับ

หลังทดลอง พบว่า คะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มทดลองโดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 45.80 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.30 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเจตคติด้านความรู้สูงสุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 49.93 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.53 คะแนน รองลงมา ได้แก่ด้านอารมณ์และความรู้สึก และด้านพฤติกรรมตามลำดับ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 46.66 คะแนน และ 40.83 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.94 คะแนน และ 4.75 คะแนนตามลำดับ กลุ่มควบคุมมีคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยโดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 43.48 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.96 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนเจตคติด้านความรู้สูงสุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 47.85 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.94 คะแนน รองลงมาได้แก่ ด้านอารมณ์และความรู้สึกและด้านพฤติกรรม โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 43.51 คะแนน และ 39.07 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.60 คะแนน และ 5.96

คะแนน ตามลำดับ รายละเอียดของค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแสดงดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการวัด 2 ครั้ง

กลุ่ม	การวัด	เจตคติ	M	SD	Min	Max	Ku	Sk
ทดลอง	ก่อน	ความรู้	48.76	5.04	36	57	-0.32	-0.52
		อารมณ์	46.37	5.04	34	57	-0.07	-0.41
		พฤติกรรม	39.66	5.50	29	53	-0.19	0.50
		รวมก่อน	44.93	4.31	36	54.33	-0.57	0.22
	หลัง	ความรู้	49.93	4.53	36	57	0.96	-0.97
		อารมณ์	46.66	2.94	42	53	-0.63	0.22
		พฤติกรรม	40.83	4.75	34	53	-0.19	0.81
		รวมหลัง	45.80	3.30	38.67	53.67	-0.06	0.24
ควบคุม	ก่อน	ความรู้	47.22	5.85	33	60	0.01	-0.33
		อารมณ์	44.54	6.13	27	57	0.68	-0.46
		พฤติกรรม	39.66	5.28	26	48	-0.23	-0.48
		รวมก่อน	43.80	4.49	31	52.33	-0.01	-0.44
	หลัง	ความรู้	47.85	5.94	31	60	0.69	-0.70
		อารมณ์	43.51	6.60	25	58	0.26	-0.29
		พฤติกรรม	39.07	5.96	24	48	-0.06	-0.44
		รวมหลัง	43.48	4.96	29.67	51.67	-0.18	-0.38

2.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการวัด 6 ครั้ง

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการวัด 6 ครั้ง โดยพิจารณาแยกเป็นก่อนทดลอง 3 ครั้ง และหลังทดลอง 3 ครั้ง พบว่า ก่อนทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 3 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.49 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.52 คะแนน รองลงมาได้แก่ การวัดครั้งที่ 1 และการวัดครั้งที่ 2 ตามลำดับ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.90 คะแนน และ 10.71 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.56 คะแนน และ 1.50 คะแนน ตามลำดับ กลุ่มควบคุมมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.07 คะแนน เท่ากัน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการวัดครั้งที่ 1 เท่ากับ 1.46 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการวัดครั้งที่ 3 เท่ากับ 1.31 คะแนน ส่วนการวัดครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.83 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32 คะแนน

หลังทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 6 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.54 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.83 คะแนน รองลงมาได้แก่ การวัดครั้งที่ 5 และ 4 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.12 คะแนน และ 12.20 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.06 คะแนน และ 1.90 คะแนน ตามลำดับ กลุ่มควบคุมมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 6 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.27 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.80 คะแนน รองลงมาได้แก่การวัดครั้งที่ 4 และ 5 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.93 คะแนน และ 11.78 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.66 คะแนน และ 1.86 คะแนน ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุมจากการวัดครั้งที่ 3 ส่วนการวัดครั้งที่ 1 และ 2 กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยน้อยกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนหลังทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุมจากการวัดทุกครั้ง รายละเอียดของค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนคะแนนความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแสดงดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากการวัด 6 ครั้ง

กลุ่ม	การวัด	M	SD	Min	Max	Ku	Sk
ทดลอง	ครั้งที่ 1 (Pre 1)	10.90	1.56	9.00	15.00	-0.03	0.67
	ครั้งที่ 2 (Pre 2)	10.71	1.50	8.00	15.00	0.23	0.71
	ครั้งที่ 3 (Pre 3)	11.49	1.52	8.00	14.00	-0.28	-0.36
	ครั้งที่ 4 (Post1)	12.20	1.90	9.00	16.00	-0.73	-0.02
	ครั้งที่ 5 (Post2)	13.12	2.06	9.00	16.00	-0.54	-0.57
	ครั้งที่ 6 (Post3)	13.54	1.83	10.00	16.00	-0.33	-0.65
ควบคุม	ครั้งที่ 1 (Pre 1)	11.07	1.46	8.00	14.00	-0.46	0.02
	ครั้งที่ 2 (Pre 2)	10.83	1.32	9.00	14.00	-0.58	0.26
	ครั้งที่ 3 (Pre 3)	11.07	1.31	8.00	14.00	0.32	-0.28
	ครั้งที่ 4 (Post1)	11.93	1.66	8.00	15.00	0.64	-0.60
	ครั้งที่ 5 (Post2)	11.78	1.86	8.00	16.00	-0.06	0.00
	ครั้งที่ 6 (Post3)	12.27	1.80	8.00	16.00	0.40	-0.34

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการสอน ด้วยเทคนิคปกติ

3.1 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง จากการวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยจากการวัด 2 ครั้ง

การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองจากการวัดเจตคติ 2 ครั้ง ด้วยการทดสอบค่าที (dependent samples t-test) และวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลด้วยวิธีการของ Cohen โดยใช้สูตรการหาค่า Cohen' d ดังนี้

$$d = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{S_{x_1}}$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = -3.62$, $p=0.00$, ค่าขนาดอิทธิพล = -0.20) โดยค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติหลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยด้านความรู้และด้านการแสดงพฤติกรรมก่อนและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ($t = -4.10$, $p = 0.00$, ค่าขนาดอิทธิพล = -0.23 และ $t = -5.12$, $p = 0.00$, ค่าขนาดอิทธิพล = -0.20) และพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองทั้ง 2 ด้าน ส่วนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยด้านอารมณ์และความรู้สึกก่อนและหลังไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = -0.55$, $p = 0.59$) รายละเอียดดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง

เจตคติ					t	Sig (2-tailed)	Effect size
	ก่อน (N=41)		หลัง (N=41)				
	M	SD	M	SD			
ด้านความรู้	48.76	5.04	49.93	4.53	-4.10*	0.00	-0.23
ด้านอารมณ์	46.37	5.04	46.66	2.94	-0.55	0.59	-0.06
ด้านพฤติกรรม	39.66	5.50	40.83	4.75	-5.12*	0.00	-0.21
รวม	44.93	4.31	45.80	3.29	-3.62*	0.00	-0.20

* $p < .05$

3.2 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมจากการวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยจากการวัด 2 ครั้ง

การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมจากการวัดเจตคติ 2 ครั้ง ด้วยการใช้การทดสอบค่าที (dependent samples t-test) และวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลด้วยวิธีการของ Cohen โดยใช้สูตรการหาค่า Cohen' d ดังนี้

$$d = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{S_{x_1}}$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = 1.86$, $p = 0.07$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยด้านความรู้

ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านการแสดงพฤติกรรมก่อนและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ($t = -2.41, p = 0.02$, ค่าขนาดอิทธิพล = 0.11, $t = 3.00, p = 0.01$, ค่าขนาดอิทธิพล = -0.17 และ $t = 2.45, p = 0.02$, ค่าขนาดอิทธิพล = 0.11 ตามลำดับ) โดยค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยด้านความรู้หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ส่วนด้านอารมณ์ความรู้สึกและด้านการแสดงพฤติกรรมหลังทดลองต่ำกว่าก่อนทดลอง รายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุม

เจตคติ	ก่อน (N=41)		หลัง (N=41)		t	Sig (2-tailed)	Effect size
	M	SD	M	SD			
ด้านความรู้	47.22	5.85	47.85	0.02	5.94	-2.41*	0.11
ด้านอารมณ์	44.54	6.13	43.51	0.01	6.60	3.00*	-0.17
ด้านพฤติกรรม	39.66	5.28	39.07	0.02	5.96	2.45*	-0.11
รวม	43.80	4.49	43.48	0.07	4.96	1.86	0.07

* $p < .05$

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ

4.1 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยก่อนการทดลอง ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยก่อนการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบค่าที (independent samples t-test) และวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลด้วยวิธีการของ Cohen โดยใช้สูตรการหาค่า Cohen' d ดังนี้

$$d = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{S_p}$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = 1.15, p = 0.25$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน

กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.28, p = 0.21, t = 1.48, p = 0.14$ และ $t = 0.00, p = 1.00$ ตามลำดับ) รายละเอียดดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยก่อนการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เจตคติ	กลุ่มทดลอง (N=41)		กลุ่มควบคุม (N=41)		t	Sig (2-tailed)	Effect size
	M	SD	M	SD			
ด้านความรู้	48.76	5.04	47.22	5.85	1.28	0.21	0.28
ด้านอารมณ์	46.37	5.04	44.54	6.13	1.48	0.14	0.32
ด้านพฤติกรรม	39.66	5.50	39.66	5.28	0.00	1.00	0.00
รวม	44.93	4.32	43.80	4.49	1.15	0.25	0.26

4.2 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าที (independent samples t-test) และวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลด้วยวิธีการของ Cohen โดยใช้สูตรการหาค่า Cohen' d ดังนี้

$$d = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{S_p}$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = 2.50, p = 0.02, \text{ค่าขนาดอิทธิพล} = 0.55$) โดยกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยด้านอารมณ์ความรู้สึกรู้สึกมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = 2.79, p = 0.01, \text{ค่าขนาดอิทธิพล} = 0.61$) โดย เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยด้านอารมณ์และความรู้สึกของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยด้านความรู้และด้านพฤติกรรมไม่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = 1.78, p = 0.08$ และ $t = 1.48, p = 0.14$ ตามลำดับ) รายละเอียดดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เจตคติ	กลุ่มทดลอง (N=41)		กลุ่มควบคุม (N=41)		t	Sig (2-tailed)	Effect size
	M	SD	M	SD			
ด้านความรู้	49.93	4.53	47.85	5.94	1.78	0.08	0.39
ด้านอารมณ์	46.66	2.94	43.51	6.66	2.79*	0.01	0.62
ด้านพฤติกรรม	40.83	4.75	39.07	5.96	1.48	0.14	0.33
รวม	45.80	3.29	43.48	4.96	2.50*	0.02	0.55

* $p < .05$

จากการสังเกตและสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย พิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

ด้านความรู้ พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทำรำเป็นอย่างดี ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมยังขาดความเข้าใจในกระบวนการทำรำที่ถูกต้องเป็นบางท่าและยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทำรำที่ถูกต้อง

“หนูรู้วิธีการรำทำนี้ให้สวยแล้วค่ะ เพื่อนที่เป็นแบบเค้ารำให้ดู เค้ารำสวยมากและก็ใจดีด้วย ช่วยสอนหนูและเพื่อน ๆ ในกลุ่ม พวกเราก็จะรำตามเค้าตลอดเลยคะ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 1 (5 ก.พ.52)

“เมื่อก่อนหนูรำไม่ค่อยได้หรอกคะ แต่พอมีเพื่อนมาสอนทีละท่าตลอดอย่างนี้หนูค่อยรำได้หน่อย แต่ยังไม่สวยเท่าไรร์ แค่นี้ก็ดีแล้วคะ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 2 (5 ก.พ.52)

“ตอนดูในซีดี เหมือนจะรำยากนะ แต่เวลาครูอธิบายวิธีรำทีละท่าแล้วให้เพื่อนทำให้ดูด้วยมันก็พอทำได้ ไม่ยากเท่าไรร์”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 4 (19 ก.พ.52)

“ ถ้ารำไม่ได้ก็ดูเพื่อนที่เป็นแบบก็ได้ครับ เพราะเค้ารำได้อยู่แล้ว”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 8 (5 มี.ค.52)

“ พวกเราจำทำรำไม่ค่อยได้กันหรอกครับ เวลาครูให้ไปซ้อมกันในกลุ่มก็จะรำไม่ค่อยได้ เลยแอบไปดูกลุ่มอื่นที่เค้าเก่ง ๆ”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่9 (5 มี.ค.52)

“ หนูก็จำทำได้บ้างไม่ได้บ้างแต่ก็ ู๊ๆไปจนจบเพลงนั้นแหละค่ะ”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่5 (19 ก.พ.52)

“ทำรำมันยากครับ ไม่รู้ทำไม ผมเห็นบางคนเค้าทำอย่างนั้นอีกบางคนทำอย่างนี้ไม่รู้ อย่งไหนถูกกันแน่”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่9 (5 มี.ค.52)

ด้านอารมณ์และความรู้สึก พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองจะมีความสนุกสนานและ ชื่นชอบในการเรียนนาฏศิลป์ มีความสุขที่ได้ฝึกปฏิบัติทำรำและกล้าแสดงออกมากกว่านักเรียนใน กลุ่มควบคุม

“ เวลาซ้อมรำกับเพื่อน ๆ ก็สนุกดีครับ ได้เล่นได้รำไปกับเพื่อน ๆ สนุกดี”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 3 (5 ก.พ.52)

“ อยากมาเรียนนาฏศิลป์บ่อย ๆ เพราะว่ามันเครียด หนูชอบการรำไทยมากอยากรำ เก่ง ๆ จะได้ออกงานบ่อย ๆ เหมือนเพื่อนบ้าง”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่2(19 ก.พ.52)

“ เวลาหนูรำได้ก็อยากมาอยู่ด้านหน้า แต่ถ้ารำไม่ค่อยได้ก็จะขอไปยืนด้านหลังเพื่อน ดีกว่าค่ะ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 7 (5 มี.ค.52)

“ผมว่ามีเพื่อนสอนอย่างนี้สนุกดีนะครับเป็นกันเองดี เวลาผมทำท่าอะไรไม่ได้ก็จะได้ถามเพื่อน เพื่อนผมบางคนเค้าไม่กล้าถามครูหรอก กลัวครูจะว่าเอา ถามเพื่อนอย่างนี้ดีกว่า”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 9 (5 มี.ค.52)

“เวลาทำท่ายาก ๆ ก็ไม่यर่าเลย โดยเฉพาะเวลาครูให้ออกมาร่าให้ดูหน้าห้อง เพราะกลัวทำท่าไม่ถูกอวยเพื่อนคะ”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 1 (5 ก.พ.52)

“ผมว่ามันยากนะครับ แต่พวกผู้หญิงก็อาจจะชอบเพราะเขาร่ากันได้ แต่ผมร่าไม่ได้ก็เฉย ๆ ”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 3 (5 ก.พ.52)

“บางวันก็สนุกดีนะคะ แต่ถ้าวันไหนร่าท่ายาก ๆ ก็เหนื่อยหน่อยเพื่อนในกลุ่มก็ไม่ค่อยอยากฝึก พวกมันชอบเล่นกันทุกทีเลยคะ”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 6 (19 ก.พ.52)

“ผมไม่เคยอยู่หน้าเลยครับ ก็อวยเพื่อนเพราะผมร่าไม่ค่อยได้และก็ร่าไม่สวยด้วยครับ”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 9 (5 มี.ค.52)

ด้านการแสดงพฤติกรรม พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน เมื่อสงสัยก็จะซักถามครู เวลาปฏิบัติท่าร่าก็ตั้งใจฝึกปฏิบัติไม่ค่อยมีปัญหาในการฝึกปฏิบัติท่าร่า ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุม พบว่า ในขณะที่เรียนตั้งใจเรียนดีแต่เมื่อมีการแบ่งกลุ่มกันฝึกซ้อมท่าร่า นักเรียนไม่ค่อยตั้งใจฝึกซ้อมเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งมาจากการปฏิบัติท่าร่าไม่ได้ และไม่กล้าถามครู แต่ถ้าปฏิบัติท่าร่าที่ง่าย ๆ ก็จะสนใจฝึกซ้อม แต่เมื่อท่าร่ายากขึ้นก็จะเบื่อหน่ายและจะเล่นกันมากกว่าทำการฝึกซ้อม เวลาฝึกปฏิบัติท่าร่าเป็นกลุ่มจะมีปัญหา โดยเฉพาะนักเรียนชาย

“พวกหนูฝึกซ้อมกันบ่อยมากเลยคะ เวลาที่ครูบอกว่าจะสอบจะนัดซ้อมกันตอนพักเที่ยงร่ากันจนกว่าจะได้คะ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 5 (19 ก.พ.52)

“ ตอนซ้อมกันในกลุ่มก็ดูวิธีการรำจากเพื่อนที่เป็นแบบ คำจะรำให้ดูเป็นท่า ๆ ไป ถ้ารำได้บ้างแล้วก็ผลักดันรำให้เพื่อนดู บางทีก็รำทีละคน บางทีก็รำทีละ 2 คน”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่6 (19 ก.พ.52)

“ กลุ่มพวกหนูตั้งใจฝึกซ้อมกันดีตลอดเลยคะโดยเฉพาะผู้หญิง แต่ผู้ชายก็มีเล่นกันนิดหน่อยเท่านั้น พอพวกหนูเรียกพวกเค้าก็มาทันคะ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่2 (5 ก.พ.52)

“ มีเพื่อนรำเก่ง ๆ อย่างนี้ดีนะครับ เวลาพวกผมรำไม่ได้ก็จะได้ถาม พวกเค้ารำให้ผมดูด้วย เวลาฝึกก็ให้รำให้ดูเป็นท่า ๆ ไป ใครรำไม่ได้ก็ให้รำใหม่อยู่อย่างนั้นจนกว่าจะได้ครับ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่8 (5 มี.ค.52)

“ พวกผู้ชายเล่นกันตลอดเลยคะไม่ค่อยตั้งใจฝึกซ้อม พวกหนูเบื่อบอกอยากเปลี่ยนกลุ่มใหม่ ไม่อยากให้พวกเค้าอยู่ด้วยหรอกคะชอบกวนพวกหนูมากกว่า”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่4 (19 ก.พ.52)

“วันนี้ก็พอรำได้บ้างครับทำไม่ยาก นั่งรำแบบนี้ไม่ต้องกังวลหลายอย่าง จำเฉพาะท่ามือและสีริษะเท่านั้นเอง”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่2 (5 ก.พ.52)

“ บางทีจะทะเลาะกันเรื่องท่ารำ ก็จำกันไม่ค่อยได้ให้ใครไปถามครูก็เกียงกัน กลัวครูตำว่าตอนเรียนไม่ยอมตั้งใจเรียน...พวกหนูก็จะไปถามเพื่อนกลุ่มอื่นที่เก่ง ๆ”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่4 (19 ก.พ.52)

“ ตอนฝึกซ้อมกันก็จะรำตามหัวหน้า ถ้าหัวหน้าจำไม่ได้ก็จะช่วยกันนึกท่าที่ครูสอน .. ส่วนใหญ่ก็ทะเลาะกันเรื่องท่ารำนี่แหละคะ”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่5 (19 ก.พ.52)

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ

5.1 ความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองจากการวัด 6 ครั้ง

จากการวิเคราะห์คะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measure ANOVA) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความแปรปรวนของคะแนนว่าเป็น Compound Symmetry โดยการทดสอบ Sphericity จากคะแนนการวัดซ้ำ 6 ครั้ง เพื่อที่จะเลือกสถิติได้ถูกต้อง พบว่า ความแปรปรวนของคะแนนจากการวัด 6 ครั้งไม่เป็น Compound Symmetry ($p = 0.00$) ดังนั้นในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มทดลองผู้วิจัยจึงเลือกใช้การประมาณค่าแบบ Greenhouse-Geisser ซึ่งผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มทดลองโดยใช้การประมาณค่าแบบ Greenhouse-Geisser พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยอย่างน้อย 1 คู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($p = 0.00$) (รายละเอียดดังตารางที่ 4.8 และ 4.9) ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี LSD พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจากการวัดครั้งที่ 1 และ 2 มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($p = 0.12$) นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 6 รองลงมา ได้แก่ การวัดครั้งที่ 5 ครั้งที่ 4 ครั้งที่ 3 ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ตามลำดับ (รายละเอียดดังตารางที่ 4.10 และแผนภาพที่ 4.1)

ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบเงื่อนไข Sphericity ของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง

Within Subjects Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.	Epsilon		
					Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
test	0.13	77.31	14	0.00	0.55	0.60	0.20

ตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย
ของนักเรียนกลุ่มทดลองจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง

Source		Sum of Squares	df	Mean Square	F	p
test	Sphericity Assumed	278.62	5.00	55.72	76.83	0.00
	Greenhouse-Geisser	278.62	2.76	100.95	76.83*	0.00
	Huynh-Feldt	278.62	2.99	93.34	76.83	0.00
	Lower-bound	278.62	1.00	278.62	76.83	0.00
Error(test)	Sphericity Assumed	145.05	200.00	0.73		
	Greenhouse-Geisser	145.05	110.40	1.31		
	Huynh-Feldt	145.05	119.40	1.22		
	Lower-bound	145.049	40.000	3.626		

* p < .05

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยรายคู่ของนักเรียน
กลุ่มทดลองจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง

(I) test	(J) test	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
1	2	0.20	0.12	0.12
	3	-.56*	0.20	0.01
	4	-1.29*	0.16	0.00
	5	-2.22*	0.21	0.00
	6	-2.63*	0.19	0.00

* p < .05

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

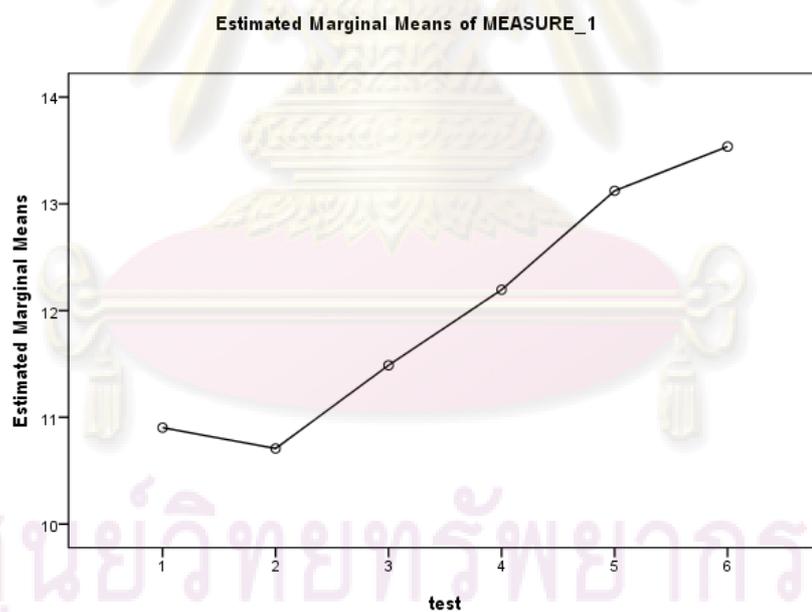
(I) test	(J) test	Mean Difference		
		(I-J)	Std. Error	Sig.
2	1	-0.20	0.12	0.12
	3	-.780*	0.24	0.00
	4	-1.45*	0.20	0.00
	5	-2.42*	0.25	0.00
	6	-2.83*	0.24	0.00
	3	1	.59*	0.20
2		.78*	0.24	0.00
4		-.71*	0.20	0.00
5		-1.63*	0.19	0.00
6		-2.05*	0.14	0.00
4		1	1.29*	0.16
	2	1.49*	0.20	0.00
	3	.71*	0.20	0.00
	5	-.93*	0.16	0.00
	6	-1.34*	0.16	0.00
	5	1	2.22*	0.21
2		2.42*	0.25	0.00
3		1.63*	0.19	0.00
4		.93*	0.16	0.00
6		-.42*	0.11	0.00

* p < .05

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

(I) test	(J) test	Mean Difference		
		(I-J)	Std. Error	Sig.
6	1	2.63*	0.19	0.00
	2	2.83*	0.24	0.00
	3	2.05*	0.14	0.00
	4	1.34*	0.16	0.00
	5	.42*	0.11	0.00

* p < .05

แผนภาพที่ 4.1 คะแนนเฉลี่ยความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองจากการวัด 6 ครั้ง

5.2 ความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมจากการวัด 6 ครั้ง

จากการวิเคราะห์คะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measure ANOVA) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความแปรปรวนของคะแนนว่าเป็น Compound Symmetry โดยทดสอบ Sphericity จากคะแนนการวัดซ้ำ 6 ครั้ง เพื่อที่จะเลือกสถิติได้ถูกต้อง พบว่า ความแปรปรวนของคะแนนจากการวัด 6 ครั้งไม่เป็น Compound Symmetry ($p = 0.00$) ดังนั้นในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มทดลองผู้วิจัยจึงเลือกใช้การประมาณค่าแบบ Greenhouse-Geisser ซึ่งผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มทดลองโดยใช้การประมาณค่าแบบ Greenhouse-Geisser พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยอย่างน้อย 1 คู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($P = .00$) (รายละเอียดดังตารางที่ 4.11 และ 4.12) ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี LSD พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจากการวัดครั้งที่ 1, 4 ครั้งที่ 1, 5 ครั้งที่ 1, 6 ครั้งที่ 2, 4 ครั้งที่ 2, 5 ครั้งที่ 2, 6 ครั้งที่ 3, 4 ครั้งที่ 3, 5 ครั้งที่ 3, 6 และครั้งที่ 5, 6 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($p = 0.00, 0.02, 0.00, 0.00, 0.00, 0.00, 0.00, 0.00, 0.00$ และ 0.02 ตามลำดับ) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 6 รองลงมาได้แก่การวัดครั้งที่ 4 ครั้งที่ 5 ครั้งที่ 3 ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยจากการวัดครั้งที่ 1, 2 ครั้งที่ 1, 3 ครั้งที่ 2, 3 ครั้งที่ 4, 5 และครั้งที่ 4, 6 มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($p = 0.12, 1.00, 0.32, 0.46$ และ 0.16 ตามลำดับ) (รายละเอียดดังตารางที่ 10.13 และแผนภาพที่ 4.2)

ตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบเงื่อนไข Sphericity ของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง

Within Subjects Effect	Approx. Mauchly's W	Epsilon	Greenhouse-Geisser			Huynh-Feldt	
			Chi-Square	df	Sig.	-Geisser	Feldt
test	0.25	52.75	14.00	0.00	0.59	0.64	0.20

ตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย
ของนักเรียนกลุ่มควบคุมจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง

Source		Sum of Squares	df	Mean Square	F	p
test	Sphericity Assumed	68.26	5	13.65	11.18	.00
	Greenhouse-Geisser	68.26	2.95	23.11	11.18*	.00
	Huynh-Feldt	68.26	3.22	21.23	11.18	.00
	Lower-bound	68.26	1.00	68.26	11.18	.00
Error(test)	Sphericity Assumed	244.24	200	1.22		
	Greenhouse-Geisser	244.24	118.18	2.07		
	Huynh-Feldt	244.24	128.64	1.90		
	Lower-bound	244.24	40.00	6.11		

* p < .05

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยรายคู่ของนักเรียน
กลุ่มควบคุมจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง

(I) test	(J) test	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
1	2	0.24	0.16	0.12
	3	0.00	0.24	1.00
	4	-.854*	0.26	0.00
	5	-.707*	0.28	0.02
	6	-1.20*	0.30	0.00

* p < .05

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

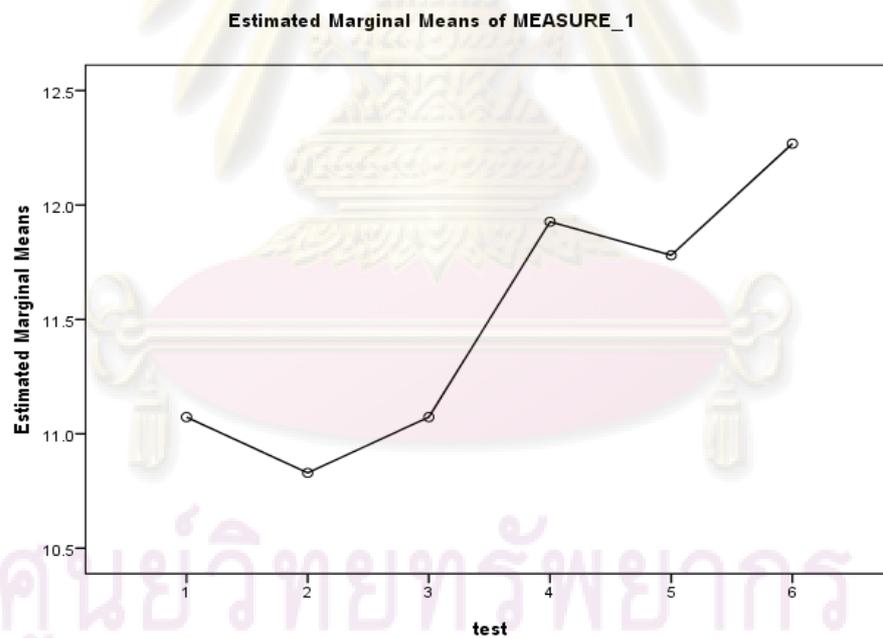
Mean Difference				
(I) test	(J) test	(I-J)	Std. Error	Sig.
2	1	-0.24	0.16	0.12
	3	-0.24	0.24	0.32
	4	-1.10*	0.28	0.00
	5	-.95*	.30	.00
	6	-1.44*	.31	.00
	3	1	.00	.24
2		.24	.24	.32
4		-.85*	.21	.00
5		-.71*	.20	.00
6		-1.20*	.18	.00
4		1	.85*	0.26
	2	1.10*	0.28	0.00
	3	.85*	0.21	0.00
	5	.15	0.20	0.46
	6	-.34	0.24	0.16
	5	1	.71*	0.28
2		.95*	0.30	0.00
3		.71*	0.20	0.00
4		-.15	0.20	0.46
6		-.49*	0.20	0.02

* p < .05

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

(I) test	(J) test	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
6	1	1.20*	0.30	0.00
	2	1.44*	0.31	0.00
	3	1.20*	0.18	0.00
	4	.34	0.24	0.16
	5	.49*	0.20	0.02

* p < .05

แผนภาพที่ 4.2 คะแนนเฉลี่ยความสามารถทางนฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมจากการวัด 6 ครั้ง

ตอนที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ

6.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองจากการวัด 3 ครั้ง

การเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนทดลอง ผู้วิจัยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ของนักเรียน 2 กลุ่ม ด้วยการทดสอบค่าที (independent samples t-test)) และวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลด้วยวิธีการของ Cohen โดยใช้สูตรการหาค่า Cohen's d ดังนี้

$$d = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{S_p}$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 3 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.49 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.15 คะแนน รองลงมาได้แก่ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.90 คะแนน และ 10.71 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.56 คะแนน และ 1.50 คะแนนตามลำดับ ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 1 และการวัดครั้งที่ 3 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 11.07 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.46 คะแนน และ 1.31 คะแนน ส่วนการวัดครั้งที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.83 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32 คะแนน เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้ง 3 ครั้งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -0.51, p = 0.61$, $t = -0.39, p = 0.70$ และ $t = 1.32, p = 0.19$ ตามลำดับ) รายละเอียดดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนทดลอง

	กลุ่มทดลอง (N=41)		กลุ่มควบคุม (N=41)		t	Sig (2-tailed)	Effect size
	M	SD	M	SD			
การวัดครั้งที่ 1	10.90	1.56	11.07	1.46	-0.51	0.61	-0.11
การวัดครั้งที่ 2	10.71	1.50	10.83	1.32	-0.39	0.70	-0.09
การวัดครั้งที่ 3	11.49	1.52	11.07	1.31	1.32	0.19	0.30

6.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองจากการวัด 3 ครั้ง

การเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังทดลอง ผู้วิจัยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ของนักเรียน 2 กลุ่ม ด้วยการทดสอบค่าที (independent samples t-test) และวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลด้วยวิธีการของ Cohen โดยใช้สูตรการหาค่า Cohen's d ดังนี้

$$d = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{S_p}$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 6 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.54 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.83 คะแนน รองลงมาได้แก่ครั้งที่ 5 และครั้งที่ 4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.12 คะแนน และ 12.20 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.06 คะแนน และ 1.90 คะแนนตามลำดับ ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.27 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.80 คะแนน รองลงมาได้แก่การวัดครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.93 คะแนน และ 11.78 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.66 คะแนน และ 1.86 คะแนน ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการวัดครั้งที่ 5 และครั้งที่ 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = 3.09$, $p = 0.00$, ค่าขนาดอิทธิพล = 0.68 และ $t = 3.16$, $p = 0.00$, ค่าขนาดอิทธิพล = 0.70 ตามลำดับ) โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์มากกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการวัดครั้งที่ 4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($t = 0.68$, $p = 0.50$) รายละเอียดดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังทดลอง

	กลุ่มทดลอง (N=41)		กลุ่มควบคุม (N=41)		t	Sig (2-tailed)	Effect size
	M	SD	M	SD			
การวัดครั้งที่ 4	12.20	1.90	11.93	1.66	0.68	0.50	0.15
การวัดครั้งที่ 5	13.12	2.06	11.78	1.86	3.09*	0.00	0.68
การวัดครั้งที่ 6	13.54	1.83	12.27	1.80	3.16*	0.00	0.70

* $p < .05$

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตและสัมภาษณ์เกี่ยวกับความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปได้ได้ ดังนี้

ความถูกต้องของท่ารำ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองสามารถปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องมากกว่ากลุ่มควบคุม และผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติท่ารำของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติท่ารำแต่ละท่า และสามารถจดจำท่ารำได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม

“หนูจำท่าได้หมดเลยคะ เวลาซ้อมก็มีคนรำให้ดูด้วย กลุ่มหนูซ้อมบ่อยมาก แต่ก็ดีเหมือนกันทำให้พวกหนูรำได้ เวลาสอบจะได้มีคะแนนเก็บเยอะ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่1 (5 ก.พ.52)

“ท่าไม่ยากหรอกคะ ตอนแรก ๆ ก็คิดว่าจะยาก แต่พอเพื่อนมาทำให้ดูเป็นตัวอย่างให้เราทำตามทีละท่าก็พอทำได้ แต่ยังรำไม่สวยหรอกคะ ผู้เพื่อนเค้าไม่ได้”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่6 (19 ก.พ.52)

“ผมเห็นท่าที่เค้ารำในซีดีก็คิดว่าเราไม่น่าจะทำได้ แต่พอมาลองรำเองดูก็ไม่ยากเท่าไรหรอก รำตามเพื่อนบ่อย ๆ ก็รำได้เอง”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 8 (5 มี.ค.52)

“ตอนครูรำให้ดูผมมองไม่ค่อยเห็นครับ เพื่อนบังหมด ก็เลยรำไม่ค่อยได้ เพื่อนที่รำเก่งเค้าก็อยู่กลุ่มอื่นกันหมด”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่9 (5 มี.ค.52)

“เวลากระดกเท้าหนูทำไม่ค่อยได้ กระดกที่ไรจะล้มทุกทีเลยคะ”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่8 (5 มี.ค.52)

“หนูชอบเอียงหัวผิิดประจำ เพื่อนบอกว่าต้องเอียงขวาแต่หนูว่ามันซัด ๆ ยังไงไม่รู้
รำที่ไรก็ผิิดทุกที ”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 5 (19 ก.พ.52)

“รำทำมือได้ พอก้าวเท้าด้วยก็ลื้มมือ เป็นบ่อยครับ กว่าจะได้ก็นาน”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 3 (5 ก.พ.52)

ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า
กลุ่มทดลองสามารถรำได้ตรงจังหวะมากกว่ากลุ่มควบคุมทั้งการรำในท่ารำ และทำยื่น ส่วนกลุ่ม
ควบคุมจะรำตรงจังหวะเป็นส่วนใหญ่ในการรำทำนอง

“เรื่องจังหวะผมไม่สนใจหรอกครับ แต่ทำรำก็จะแยแล้ว จำไม่ค่อยจะได้เลย”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 3 (5 ก.พ.52)

“เพื่อน ๆ ชอบบอกว่าผมรำไม่เคยทันเพื่อนเลย ผมก็ว่าจริง ๆ ครับ เวลาหมุนตัว
กลับมาที่ไร เพื่อนรำทำอื่นไปก่อนแล้วทุกที ”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 9 (5 มี.ค.52)

“ตอนฝึกซ้อมพวกเราจะร้องเพลงและตบมือกันก่อน ทำให้รู้จังหวะในการรำ เวลารำ
จะได้รำถูกจังหวะกันทุกคนค่ะ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 6 (19 ก.พ.52)

ความสวยงามของท่ารำ พบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มยังมีลีลาท่ารำ และการถ่ายทอด
อารมณ์ในการรำไม่แตกต่างกัน ทั้งสองกลุ่มยังขาดทักษะการเคลื่อนไหวมือ เท้า ลำตัวและศีรษะ
ยังไม่สัมพันธ์กัน ส่วนใหญ่จะเคลื่อนไหวเฉพาะมือและเท้า ขาดความอ่อนช้อยในการเคลื่อนไหว
ส่วนศีรษะและลำตัว

“ถ้าจะให้ประเมินตนเองเกี่ยวกับการรำ ผมว่าผมก็รำได้เกือบทุกท่านะครับ แต่ยังไม่
ค่อยสวย มือไม้ยังไม่อ่อน ไม่เหมือนแม่แบบ เขารำอ่อนช้อยจริง ๆครับ ผมได้แค่นี้ก็ดีแล้วครับ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 3 (5 ก.พ.52)

“พอรำมือ เข้าได้ ก็ยังมีเอียงคอเอียงไหล่อะไรเยอะเยอะ มันรำไม่ได้พร้อม ๆ กัน หนู
ขอรำท่ามืออย่างเดี๋ยวกว่า ง่ายดี”

นักเรียนกลุ่มควบคุมคนที่ 3 (5 ก.พ.52)

การถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ จากการสังเกตพฤติกรรม พบว่า ทั้งกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมยังแสดงอารมณ์ในการแสดงได้ไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนใหญ่นักเรียนจะรำก้มหน้า
หรือเหม่อมองทางอื่นอย่างเลื่อนลอยสายตาไม่มองผู้ชม ไม่ยิ้มแย้ม หรือยิ้มเฉพาะเวลาปฏิบัติท่า
รำผิด

“เวลาครูให้ออกมาสอบรำ หนูไม่อยากมองเพื่อนหรือก๊ะ พวกเขาชอบทำให้เสีย
สมาธิ กลัวรำผิดท่าคะ”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 5 (19 ก.พ.52)

“เพื่อนบอกว่าเวลารำให้ยิ้มด้วย หนูว่าก็สวยดีนะคะ แต่หนูยิ้มตลอดเวลาอย่างเขา
ไม่ได้หรือคะมันไม่ชิน”

นักเรียนกลุ่มทดลองคนที่ 6 (19 ก.พ.52)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย 2) เปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และการใช้เทคนิคปกติ 3) เปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคปกติ

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi - experimental designs) แบบแผนการทดลองเป็นแบบศึกษาสองกลุ่มวัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (control-group pretest-posttest time-series design) ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 12 สัปดาห์

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล (หลวงพ่อวิริยงค์อุปถัมภ์) สำนักงานเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 82 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 41 คน และกลุ่มควบคุม 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน แบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย แบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way repeated measure ANOVA) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าที (independent samples t-test) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังทดลองด้วยการทดสอบค่าที (dependent samples t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. เทคนิคแม่แบบผสมผสาน เป็นเทคนิคการสอนนาฏศิลป์ที่มีการนำเสนอแม่แบบเพื่อใช้สอนนาฏศิลป์ทั้งแม่แบบที่มีชีวิตและแม่แบบสัญลักษณ์ผสมผสานกัน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นการเสนอแม่แบบ ขั้นปฏิบัติตามแบบ และขั้นสรุปและประเมินผล ในขั้นสร้างความสนใจจะเป็นการนำเสนอแม่แบบสัญลักษณ์ (วิดีโอหรือ

วิดีโอ ซีดี) เพื่อสร้างความสนใจ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนพร้อมที่จะเรียนรู้จากแม่แบบชิ้นเสนอแม่แบบ เป็นขั้นตอนที่นำเสนอแม่แบบที่มีชีวิต ได้แก่ นักเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นแม่แบบ ให้แม่แบบแสดงท่ารำประกอบเพลงที่จะให้ผู้สังเกตทำตามแบบเพื่อให้ผู้สังเกตดูเป็นแบบอย่าง โดยแม่แบบจะรำให้ดูทีละท่า เพื่อให้ผู้สังเกตจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ของท่ารำแล้วช่วยกันอภิปรายถึงลักษณะของท่ารำและวิธีการปฏิบัติท่ารำที่แม่แบบนำเสนอ เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้สังเกตได้ระลึกถึงข้อมูลที่จะเลียนแบบ ขั้นปฏิบัติตามแบบคือขั้นที่ให้ผู้สังเกตได้ฝึกปฏิบัติตามแบบโดยใช้วิธีการฝึกแบบรายกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจะมีแม่แบบประจำคอยแสดงท่ารำเพื่อให้ผู้สังเกตดูเป็นแบบอย่าง ในขั้นนี้จะมีการเสริมแรงให้แก่ผู้ที่สามารถปฏิบัติตามแบบได้ถูกต้องเหมือนแม่แบบ และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเลียนแบบของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข และสุดท้ายคือขั้นสรุปและประเมินผล จะไม่มีการเสนอแม่แบบแต่จะให้ผู้สังเกตออกมาแสดงท่ารำที่ได้ปฏิบัติตามแม่แบบหน้าชั้น แล้วให้ครูและเพื่อน ๆ ช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการแสดงท่ารำโดยที่ครูเป็นผู้กำหนดประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติของตนเองและจะได้นำไปปรับปรุงในครั้งต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยก่อนและหลังทดลอง พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานมีคะแนนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยก่อนและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีคะแนนหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติมีคะแนนเจตติก่อนและหลังทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยพิจารณาแยกเป็นก่อนทดลองและหลังทดลอง พบว่า เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยก่อนทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยหลังทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สรุปได้ ดังนี้

ด้านความรู้ พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติท่ารำเป็นอย่างดี ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมยังขาดความเข้าใจในกระบวนการท่ารำที่ถูกต้องเป็นบางท่าและยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติท่ารำที่ถูกต้อง

ด้านอารมณ์และความรู้สึก พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองจะมีความสุขสนุกสนานและชื่นชอบในการเรียนนาฏศิลป์ มีความสุขที่ได้ฝึกปฏิบัติท่ารำและกล้าแสดงออกมากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

ด้านการแสดงพฤติกรรม พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน เมื่อสงสัยก็จะซักถามครู เวลาปฏิบัติท่ารำก็ตั้งใจฝึกปฏิบัติไม่ค่อยมีปัญหาในการฝึกปฏิบัติท่ารำ ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุม พบว่า ในขณะที่เรียนตั้งใจเรียนดีแต่เมื่อมีการแบ่งกลุ่มกันฝึกซ้อมท่ารำ นักเรียนไม่ค่อยตั้งใจฝึกซ้อมเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งมาจากการปฏิบัติท่ารำไม่ได้ และไม่กล้าถามครู แต่ถ้าปฏิบัติท่ารำที่ง่าย ๆ ก็จะสนใจฝึกซ้อม แต่เมื่อท่ารำยากขึ้นก็จะเบื่อหน่ายและจะเล่นกันมากกว่าทำการฝึกซ้อม เวลาฝึกปฏิบัติท่ารำเป็นกลุ่มจะมีปัญหาโดยเฉพาะนักเรียนชาย

4. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจากการวัดซ้ำ 6 ครั้งของนักเรียนกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจากการวัด 6 ครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี LSD พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจากการวัดครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 6 รองลงมา ได้แก่ การวัดครั้งที่ 5 ครั้งที่ 4 ครั้งที่ 3 ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ตามลำดับ

5. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง ของนักเรียนกลุ่มควบคุมพบว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคปกติมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจากการวัด 6 ครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี LSD พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจากการวัดครั้งที่ 1, 4 ครั้งที่ 1, 5 ครั้งที่ 1, 6 ครั้งที่ 2, 4 ครั้งที่ 2, 5 ครั้งที่ 2, 6 ครั้งที่ 3, 4 ครั้งที่ 3, 5 ครั้งที่ 3, 6 และครั้งที่ 5, 6 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 6 รองลงมาได้แก่การวัดครั้งที่ 4 ครั้งที่ 5 ครั้งที่ 3 ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ตามลำดับ ส่วนค่าเฉลี่ยจากการวัดครั้งที่ 1, 2 ครั้งที่ 1, 3 ครั้งที่ 2, 3 ครั้งที่ 4, 5 และครั้งที่ 4, 6 มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ เมื่อพิจารณาเป็นก่อนทดลองและหลังทดลอง พบว่า ก่อนทดลองคะแนน

ความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการวัดครั้งที่ 1, 2 และ 3 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 3 (Pre 3) รองลงมาได้แก่ครั้งที่ 1(Pre1) และครั้งที่ 2(Pre2) ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 1(Pre1) และ 3 (Pre3) รองลงมาได้แก่การวัดครั้งที่ 2 (Pre2) ส่วนคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจากการวัดหลังการทดลอง 3 ครั้ง (การวัดครั้งที่ 4, 5 และ 6) พบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยจากการวัดครั้งที่ 5 (Post 2) และครั้งที่ 6 (Post 3) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งจากการวัดครั้งที่ 5 และครั้งที่ 6 ส่วนคะแนนจากการวัดครั้งที่ 4 (Post 1) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 6 (Post3) รองลงมาได้แก่ครั้งที่ 5 (Post2) และครั้งที่ 4(Post1) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนสูงสุดจากการวัดครั้งที่ 6 (Post3) รองลงมาได้แก่การวัดครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สรุปได้ดังนี้

ความถูกต้องของท่ารำ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองสามารถปฏิบัติท่ารำได้ถูกต้องมากกว่ากลุ่มควบคุม และผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติท่ารำของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติท่ารำแต่ละท่า และสามารถจดจำท่ารำได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม

ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่ากลุ่มทดลองสามารถรำได้ตรงจังหวะมากกว่ากลุ่มควบคุมทั้งการรำในท่ารำ และท่ายืน ส่วนกลุ่มควบคุมจะรำตรงจังหวะเป็นส่วนใหญ่ในการรำท่ารำ

ความสวยงามของท่ารำ พบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มยังมีลีลาท่ารำ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการรำไม่แตกต่างกัน ทั้งสองกลุ่มยังขาดทักษะการเคลื่อนไหวมือ เท้า ลำตัวและศีรษะ ยังไม่สัมพันธ์กัน ส่วนใหญ่จะเคลื่อนไหวเฉพาะมือและเท้า ขาดความอ่อนช้อยในการเคลื่อนไหว ส่วนศีรษะและลำตัว

การถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ จากการสังเกตพฤติกรรม พบว่า ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมยังแสดงอารมณ์ในการแสดงได้ไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนใหญ่นักเรียนจะรำก้มหน้าหรือเหม่อมองทางอื่นอย่างเลื่อนลอยสายตาไม่มองผู้ชม ไม่ยิ้มแย้ม หรือยิ้มเฉพาะเวลาปฏิบัติท่ารำผิด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย 2) เปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน และการใช้เทคนิคปกติ 3) เปรียบเทียบเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคปกติ จากผลการวิจัยผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการอภิปรายผลการวิจัยเป็น 2 ประเด็น ได้แก่การอภิปรายเกี่ยวกับเทคนิคแม่แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้พัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย และอภิปรายเกี่ยวกับผลการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เทคนิคแม่แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้พัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

เทคนิคแม่แบบผสมผสาน เป็นเทคนิคที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ซึ่งได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบมี 4 กระบวนการ คือ กระบวนการให้ความสนใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการแสดงออก กระบวนการจูงใจ (Bandura, 1977) ผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นเทคนิคแม่แบบผสมผสานที่ใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นเสนอแม่แบบ ขั้นปฏิบัติตามแบบ และขั้นสรุปและประเมินผล ที่มีการนำแม่แบบที่มีชีวิตและแม่แบบสัญลักษณ์มาใช้ร่วมกันในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแม่แบบทั้ง 2 อย่างนี้มีข้อดีที่แตกต่างกัน แม่แบบที่มีชีวิตมีข้อดี คือ สามารถเพิ่มเติมหรือปรับปรุงพฤติกรรมให้ชัดเจนและเหมาะสมมากยิ่งขึ้นได้ และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สังเกตได้โดยตรง แม่แบบสัญลักษณ์มีข้อดี คือ เน้นจุดสำคัญของการแสดง และสามารถเก็บไว้ใช้ครั้งต่อไปได้ การเลือกแม่แบบในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกแม่แบบที่มีชีวิตเป็นนักเรียนในห้องเรียนเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการนำเสนอแม่แบบ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการเลือกแม่แบบของ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536) ที่กล่าวว่า ควรคัดเลือกแม่แบบที่มีลักษณะเป็นกันเองและอบอุ่น มีระดับความสามารถใกล้เคียงกับผู้สังเกต เพราะถ้าใช้แม่แบบที่มีความสามารถสูงมาก จะทำให้ผู้สังเกตคิดว่าเขาไม่น่าจะทำตามแบบได้และ การใช้แม่แบบที่มีชื่อเสียง ถ้ามีชื่อเสียงมากเกินไปจะทำให้ผู้สังเกตคิดว่าสิ่งที่แม่แบบกระทำนั้น เป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเป็นจริงสำหรับเขาได้ และสอดคล้องกับหลักการคัดเลือกแม่แบบของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536) กล่าวว่า แม่แบบและผู้เลียนแบบควรจะมีความคล้ายคลึงกัน หรือมีลักษณะหรือคุณสมบัติ

ร่วมกัน เช่น อยู่ในวัยเดียวกัน เพศเดียวกัน เป็นเพื่อนกัน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้สังเกตความสนใจของผู้สนใจของผู้สังเกต และจะทำให้ผู้สังเกตมั่นใจว่าสามารถแสดงพฤติกรรมที่สังเกตนั้นได้ เพราะแม่แบบมีลักษณะคล้ายคลึงกับตน จะช่วยให้การเลียนแบบมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ส่วนแม่แบบสัญลักษณ์ ผู้วิจัยเลือกใช้แม่แบบที่เป็น วิดีโอ ซีดี การแสดงนาฏศิลป์ไทย เพื่อเข้าใจให้นักเรียนสนใจเรียนในขั้นต้น เพราะวิดีโอ ซีดี จะมีทั้งภาพและเสียง การแต่งกาย การแปรแถว ตลอดจนอุปกรณ์ประกอบการแสดง ทำให้นักเรียนได้เห็นการแสดงนาฏศิลป์ไทยอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียนมาก

2. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน

ผลการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยแตกต่างกัน โดยกลุ่มทดลองมีเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม เห็นได้จากผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยก่อนและหลังทดลอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน มีคะแนน เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยก่อนและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติมีคะแนนเจตคติก่อนและหลังทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า เจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ก็พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม เห็นได้จาก ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคปกติ ซึ่งก่อนทดลองทั้งสองกลุ่มมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหลังทดลองพบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จากการวัดครั้งที่ 5 (Post 2) และครั้งที่ 6 (Post 3) โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้ง ส่วนคะแนนจากการวัดครั้งที่ 4 (Post 1) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกแม่แบบ เนื่องจากการใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแม่แบบ โดยผสมผสานระหว่างแม่แบบที่มีชีวิตและแม่แบบสัญลักษณ์ ซึ่งแม่แบบทั้ง 2 ชนิดมีข้อดีที่แตกต่างกัน ดังนั้นการนำข้อดีของแม่แบบแต่ละชนิดมานำเสนอในขั้นตอนการสอน โดยใช้เทคนิคผสมผสาน จึงสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของการเรียนในแต่ละชั้นได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นแล้ว การเลือกแม่แบบ โดยเฉพาะแม่แบบที่มีชีวิต ผู้วิจัยเลือกแม่แบบที่เป็นนักเรียนในห้องเรียนเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการนำเสนอแม่แบบ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการเลือกแม่แบบของ สมโภชน์ เขียมสุภาษิต (2536) ที่กล่าวว่า ควรคัดเลือกแม่แบบที่มีลักษณะเป็นกันเองและอบอุ่น มีระดับความสามารถใกล้เคียงกับผู้สังเกต เพราะถ้าใช้แม่แบบที่มีความสามารถสูงมาก จะทำให้ผู้สังเกตคิดว่าเขาไม่น่าจะทำตามแบบได้ และการใช้แม่แบบที่มีชื่อเสียง ถ้ามีชื่อเสียงมากเกินไปก็จะทำให้ผู้สังเกตคิดว่าสิ่งที่แม่แบบกระทำนั้น เป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเป็นจริงสำหรับเขาได้ และสอดคล้องกับหลักการคัดเลือกแม่แบบของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536) กล่าวว่า แม่แบบและผู้เรียนแบบควรจะมี ความคล้ายคลึงกัน หรือมีลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน เช่น อยู่ในวัยเดียวกัน เพศเดียวกัน เป็นเพื่อนกัน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนใจของผู้สนใจของผู้สังเกต และจะทำให้ผู้สังเกตมั่นใจว่าสามารถแสดงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ เพราะแม่แบบมีลักษณะคล้ายคลึงกับตน จะช่วยให้การเลียนแบบมีประสิทธิภาพสูงขึ้น สอดคล้องกับ Egel and other (1981 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2530: 65-67) ได้ศึกษาการใช้ตัวแบบที่เป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน และอยู่ในวัยเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กออทิสติก (Autistic) จำนวน 4 คน เป็นชาย 2 คนและหญิง 2 คน อายุระหว่าง 5 ปี ถึง 7 ปี 9 เดือน ตัวแบบเป็นนักเรียนระดับเขาวนัญญาปกติ อายุระหว่าง 6-9 ปี เป็นชาย 3 คน หญิง 1 คน ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นกับกลุ่มตัวอย่าง กิจกรรมที่จะให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนเลียนแบบแตกต่างกัน ตัวแบบจึงแสดงพฤติกรรมเป้าหมายแตกต่างกันตามชนิดของกิจกรรมที่กำหนด สำหรับกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน ผลการศึกษาพบว่า การใช้ตัวแบบที่อยู่ในวัยเดียวกัน เพศเดียวกัน อายุใกล้เคียงกันทำให้การเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง

2. การนำเสนอแบบ ที่มีขั้นตอนอย่างค่อย ๆ เป็นไปทีละทำ ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติตามแบบทีละทำก่อน เมื่อปฏิบัติได้แล้วจึงนำเสนอแม่แบบใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการนำเสนอแม่แบบของสมโภชน์ เขียมสุภาษิต (2536) ได้กล่าวถึงวิธีการเสนอแม่แบบว่า ควรเสนอแบบค่อย ๆ ไปทีละทักษะ ซึ่งผู้สังเกตจะต้องทำได้ตามแบบเสียก่อนจึงค่อยเสนอแม่แบบในลำดับต่อไป

3. กิจกรรมในการเรียนการสอนของกลุ่มทดลองโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานเป็นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนในวัยประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจาก

กิจกรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม โดยใช้การสังเกตและเลียนแบบเพื่อน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นหลัก ซึ่งธรรมชาติของเด็กในวัยนี้เริ่มเรียนรู้อย่างมีระบบและสนใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ชอบจับกลุ่มกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันและชอบยกย่องเพื่อนร่วมชั้น (สมพร สุทัศนีย์, 2544) ดังนั้นการให้เพื่อนร่วมชั้นที่มีความสามารถทางนาฏศิลป์และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนในชั้นเรียนมาเป็นแบบจึงสามารถจูงใจให้นักเรียนอยากกระทำตามแบบมากขึ้น

4. กิจกรรมที่นำเสนอในแต่ละขั้นตอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถตนเองได้ตามศักยภาพ เนื่องจากหลังจากฝึกพร้อมกันในห้องเรียนแล้ว ยังมีกาให้นักเรียนได้ฝึกเป็นกลุ่มย่อยโดยขณะฝึกก็จะมีแม่แบบเป็นแบบให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามตลอด ซึ่งจะทำให้นักเรียนที่เรียนรู้ได้เข้ามีโอกาสได้ฝึกฝนและพัฒนาตนเองได้ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นจะต้องจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

5. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ครูสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด สามารถเห็นพฤติกรรมและการแสดงของนักเรียนอย่างทั่วถึง จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขทำให้นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถทางนาฏศิลป์ดีขึ้น

และผลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนชายมีความสนใจ และตั้งใจฝึกซ้อมทำรำน้อยกว่านักเรียนหญิง โดยเฉพาะนักเรียนชายในกลุ่มควบคุม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการคัดเลือกเพลงเป็นเพลงเชิดพระขวัญซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชานาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดธรรมมงคล(หลวงพ่อวิริยงค์อุปถัมภ์) เป็นเพลงที่มีจังหวะค่อนข้างช้า ต้องใช้ลีลาในการรำอ่อนช้อยนุ่มนวล ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียนชายที่น่าจะชอบทำรำที่มีความสง่างามและแข็งแรง มากกว่าทำรำที่อ่อนช้อยนุ่มนวล ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนชายอาจมีเจตคติและพฤติกรรมการเรียนไม่เหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนหญิง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบว่าการสอนนาฏศิลป์โดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสานระหว่างแม่แบบสัญลักษณ์และแม่แบบที่มีชีวิต สามารถพัฒนาเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทยและช่วยพัฒนาความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้น ครูผู้สอนนาฏศิลป์ควรจะนำเทคนิคการสอนนี้ไปใช้ในการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ของนักเรียนต่อไป หรือนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในในกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ อีก

2. จากผลการวิจัยพบว่าแม่แบบสามารถพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์ได้ ดังนั้น ครูผู้สอนนาฏศิลป์ควรมีการเตรียมตัวแม่แบบทั้งแม่แบบสัญลักษณ์และแม่แบบที่มีชีวิตให้พร้อมและมีประสิทธิภาพ เพราะแม่แบบที่ดีจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้ที่ยื่นแบบ

3. การใช้แม่แบบที่เป็นนักเรียนในการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรให้นักเรียนที่เป็นแบบแสดงท่าจำและให้คำแนะนำในการแสดงท่าจำแก่เพื่อนได้เท่านั้น ไม่ควรให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบจับท่าจำให้เพื่อน เนื่องจากจะทำให้ผิดจารีตในการถ่ายทอดความรู้ทางนาฏศิลป์ เนื่องจากนักเรียนยังไม่ผ่านการมอบให้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

4. การวัดซ้ำหลายครั้งแบบอนุกรมเวลาทำให้ได้ทราบการเปลี่ยนแปลงของความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำผลที่ได้จากการวัดแต่ละครั้งไปปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดได้ ดังนั้นในสาระการเรียนรู้อื่นๆ จึงควรใช้วิธีการวัดซ้ำหลายครั้งแบบอนุกรมเวลาเพื่อจะได้ทราบข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

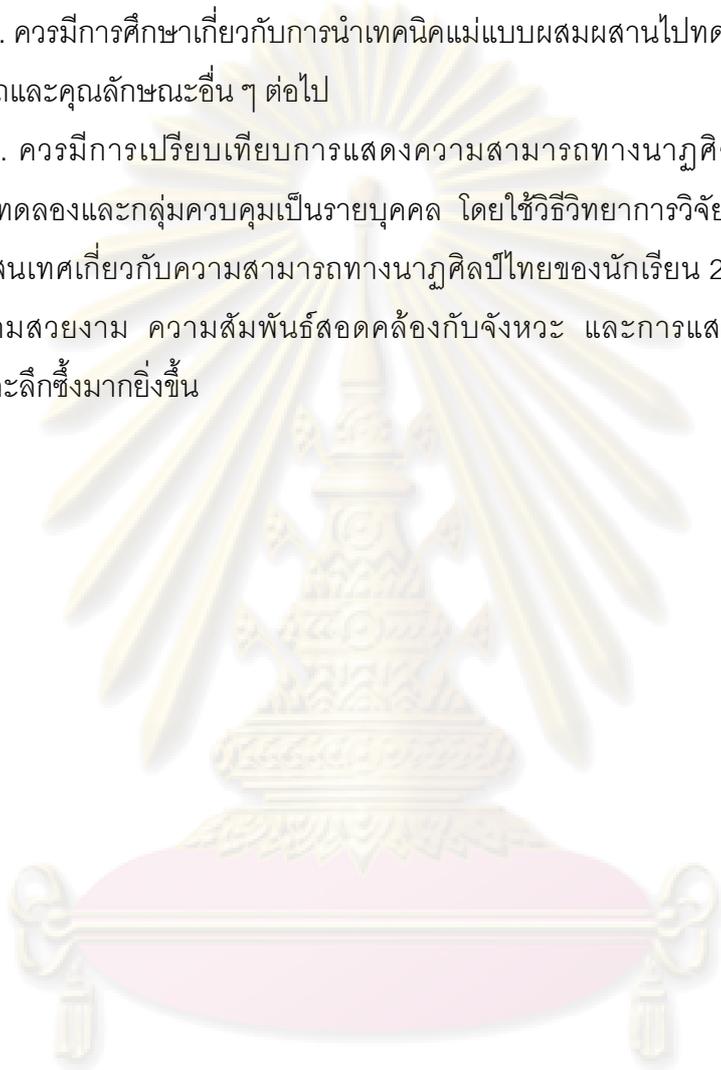
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ดังนั้นจึงควรนำเทคนิคแม่แบบผสมผสานไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อจะได้เปรียบเทียบผลการวิจัยว่ามีความแตกต่างหรือสอดคล้องกันอย่างไร และจะได้รู้ว่าเทคนิคแม่แบบสามารถใช้ได้กับนักเรียนในระดับใดเหมาะสมมากที่สุด

2. ควรเปรียบเทียบการใช้เทคนิคแม่แบบที่หลากหลายเช่นเปรียบเทียบการใช้เทคนิคแม่แบบสัญลักษณ์รูปแบบต่าง ๆ กับแม่แบบมีชีวิต ว่าแม่แบบใดเหมาะสำหรับการพัฒนาเจตคติและความสามารถทางนาฏศิลป์มากที่สุด

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนำเทคนิคแม่แบบผสมผสานไปทดลองใช้ในการพัฒนาความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ต่อไป

4. ควรมีการเปรียบเทียบการแสดงความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายบุคคล โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับความสามารถทางนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน 2 กลุ่ม ในด้านความถูกต้อง ความสวยงาม ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ และการแสดงอารมณ์ในการรำได้ชัดเจน และลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. (2528). *จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ศรีเดชา.
- กันยา ประสงค์เจริญ. (2526). *ผลการใช้เทคนิคแม่แบบ เพื่อพัฒนาจริยธรรมความรู้สึกผิดชอบ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ชนิษฐา ไพโรจน์. (2543). *ทัศนคติที่มีต่อการเรียนนาฏศิลป์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรรยาตรี วีระวานิช. (2526). *คู่มือการสอนและจัดการแสดง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชินและคณะ.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2549). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทนา สันธนากร เขี่ยมสกุล. (2545). *นาฏลีลาอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอ็มที.เพรส.
- ชมนาด ไสภณ. (2531). *พัฒนาการศึกษานาฏศิลป์ไทยในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล ชันสัมฤทธิ์. (2542). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวรรตน์ พลสาร. (2549). *การประดิษฐ์ท่ารำประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพ่อนึ่ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ วิชาดนตรี นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- น้ำอ้อย แสงกระจ่าง. (2540). *ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงแบบต่อเนื่อง และการเสริมแรงแบบเว้นระยะเพื่อพัฒนาความสามารถในการรำและทัศนคติต่อวิชาดนตรี- นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุวรรณาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- บงกชรัตน์ สุทธิบังกช. (2542). ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมการร้องเพลง
ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนศรีวิกรม์ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุปผา ประทีปทอง. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยา
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปนัดดา ระดาดาษ. (2548). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเหตุผลและอารมณ์ต่อ
เจตคติในการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแก
วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประทีน พวงสำลี. (2514). หลักนาฏศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 4. (ม.ป.ท.).
- ประสาน บริบูรณ์นางกูร. (2537). การศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีไทยในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์. (2543). การใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยะธิดา เกษสุวรรณ. (2542). การเปรียบเทียบผลการใช้แม่แบบเพื่อนชายและแม่แบบเพื่อนหญิง
เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชายชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม เขตสายไหม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2536). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการแนะ
แนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). การปรับแก้พฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริม
การแต่งตำราทบวงมหาวิทยาลัย.
- พัชรี ใจชอบ. (2545). การพัฒนาแผนการสอนเรื่องรำเชิงกระบี่ข้าวดนตรี-นาฏศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการ
สอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรพันธ์ วันศุกร์. (2534). การเปรียบเทียบผลของเทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนกับโปรแกรมพัฒนา
สุขนิสัยที่มีต่อสุขนิสัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบันไดม้า จังหวัด
นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พินิต วัฒนโน. (2520). *การผลิตรายการโทรทัศน์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิมพ์รัชต์ เรื่องปัญญา. (2542). *การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- พานี สีสวย. (2526). *สุนทรียของนาฏศิลป์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬินไทย.
- มณฑา เกตุแก้ว. (2546). *การเปรียบเทียบผลการใช้แม่แบบครูกับแม่แบบเพื่อนนักเรียนที่มีต่อความสามารถในการเป่าขลุ่ยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดยายร่ม เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- มรกต ศรียาสวิน. (2545). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- มาศสุภา ศรีสุกอง. (2531). *พัฒนาการของการศึกษาวิชาดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เขาวลัษณ์ ศรีนวล. (2542). *ความสนใจในกิจกรรมวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสบเปิงวิทยา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- รัชนี วิเศษมงคล. (2533). *เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ระหว่างการสอนโดยวิธีใช้สไลด์เทปเสียงกับการสอนโดยวิธีปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.
- รุจิราภรณ์ เหลาหนอง. (2549). *การเรียนรู้โดยซีดีดีวีดีทำรำพื้นฐานทางนาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาการจัดการการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.*
- เรณู โกศินานนท์. (2535). *รำไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เรณู โกศินานนท์. (2544). *สืบสานนาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

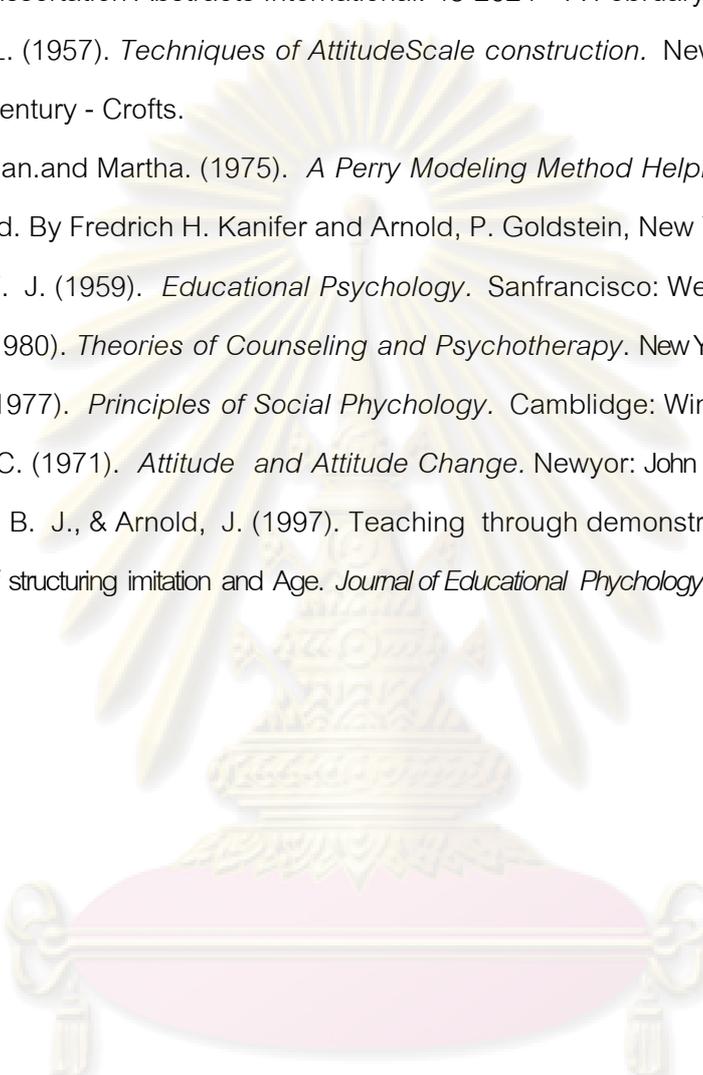
- ลัดดา กิติวิภาต. (2532). *ทัศนคติทางสังคมเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2549). *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชาการ, กรม. (2536). *การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยคนตรีนาฏศิลป์ หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิชาการ, กรม. (2536). *คู่มือเกี่ยวกับการสอนลักษณะนิสัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- วิชาการ, กรม. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยร่มเกล้า.
- วิชาการ, กรม. (2545). *แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- วิภาวดี โพธิ์งาม. (2539). *การพัฒนาเทคนิคการสอนนาฏศิลป์ที่บ้านตามภูมิปัญญาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *ทฤษฎีการสอนแบบดั้งเดิม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมถวิล วิเศษสมบัติ. (2525). *วรรณคดีการละคร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต.
- สมพร สุทัศน์ีย์, ม.ร.ว. (2544). *จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธากาแฟพิมพ์.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2526). *การปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2536). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวณา พรพฒนกุล. (2525). *อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อพัฒนาการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร*.
- สุชา จันท์เอม และ สุรางค์ จันท์เอม. (2521). *จิตวิทยาในห้องเรียน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

- สุชีรา ภัทรายุตวรรัตน. (2545). *คู่มือการวัดทางจิตวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: เมดิคัลมีเดีย.
- สุปรียา อันทิวโรทัย. (2529). ผลการใช้แม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สมิตร เทพวงษ์. (2541). *นาฏศิลป์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543). *หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิกจำกัด.
- อภิสิทธิ์พร แม่นวิเศษพงศ์. (2549). *การพัฒนาชุดการสอนเรื่อง นาฏศิลป์และภาษาทำนาฏศิลป์ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อมรา กล้าเจริญ. (2525). *สุนทรียนาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อังคณา ทองดี. (2543). *การเปรียบเทียบความตรงเชิงโครงสร้าง ความเที่ยง ความคงที่ในการตอบค่าเฉลี่ยของคะแนนการตอบและฟังก์ชันสารสนเทศของมาตรวัดเจตคติแบบลิเคิร์ต ที่มีทิศทางการเรียงมาตรฐานและความเข้มของข้อความต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจาตุรงค์ มนตรีศาสตร์. (2525). *นาฏศิลป์เพื่อการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าของคุรุสภา.
- อุษา สบฤกษ์. (2536). *การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. New Jersey: Prentice - Hall.
- Blesoe, J. (1971). Factor ractors relate to pupil opservation report of teachers and attitude toward their teacher. *The Journal of Educational Research*. 65: 121- 122.

- Koivo, A. D. (1983). *The Relationship of student Perception of Study Habits and Attitudes Based on Differences in Sex, Grade, and Academic Achievement*. Dissertation Abstracts International. 43-2624 – A February, 1983
- Edward, A. L. (1957). *Techniques of Attitude Scale construction*. New York: Appleton Century - Crofts.
- Maratt, G. Alan and Martha. (1975). *A Perry Modeling Method Helping People change*. Ed. By Fredrich H. Kanifer and Arnold, P. Goldstein, New York: Pergaman Inc.
- McDonald, F. J. (1959). *Educational Psychology*. San Francisco: Wadsworth Publish.
- Patterson. (1980). *Theories of Counseling and Psychotherapy*. New York: Harper and Row.
- Shaver, K. (1977). *Principles of Social Psychology*. Cambridge: Winthrop Publishies.
- Triandis, H. C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York: John Wiley And Sons Inc.
- Zimmerman, B. J., & Arnold, J. (1997). Teaching through demonstration: The effects of structuring imitation and Age. *Journal of Educational Psychology*. 69:77-778.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพ
ของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี โพธิเวชกุล	อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ บัชรอด	อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา
5. อาจารย์บุษบา สมบูรณ์ศิลป์	อาจารย์ผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
สภานาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษา
โรงเรียนบางโพธิ์มาวาส
กรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถ
ทางนาฏศิลป์และแผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี โพธิเวชกุล อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ บั้วรอด อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา
3. คีษานีเทศก์อัปสร พกุลานนท์ หน่วยศึกษานิเทศก์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง

1. แบบวัดเจตคติฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีทั้งหมด 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เป็นแบบสำรวจรายการ ซึ่งมีข้อคำถามทั้งหมด 3 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ซึ่งมีข้อคำถามทั้งหมด 36 ข้อ ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านอารมณ์และความรู้สึก และด้านการแสดงพฤติกรรม

2. ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความเป็นจริงมากที่สุดเพียงช่องเดียว โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น หรือเป็นจริงระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น หรือเป็นจริงระดับมาก
- 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น หรือเป็นจริงระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น หรือเป็นจริงระดับน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น หรือเป็นจริงระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านความรู้						
01	ข้าพเจ้าคิดว่านาฏศิลป์เป็นวิชาที่มีความสำคัญ		✓			
02	ข้าพเจ้าคิดว่านาฏศิลป์ไทยเป็นวัฒนธรรมที่สมควรอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป				✓	

จากตัวอย่าง

ข้อ 01 หมายความว่านักเรียนคิดว่านาฏศิลป์เป็นวิชาที่มีความสำคัญระดับมาก

ข้อ 02 หมายความว่านักเรียนคิดว่านาฏศิลป์ไทยเป็นวัฒนธรรมที่สมควรอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไประดับน้อย

3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบคำถามครั้งนี้ จะใช้เพื่อการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลรายบุคคล และนักเรียนจะไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ จากการตอบคำถามนี้ทั้งสิ้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

1. เพศ ชาย หญิง
2. ระดับผลการเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา (ปีการศึกษา 2550)
- 1.0-1.5 1.6-2.0
- 2.1-2.5 2.6-3.0
- 3.1-3.5 3.6-4.0
3. ประสบการณ์การแสดงนาฏศิลป์ไทยในปีการศึกษาที่ผ่านมา (ปีการศึกษา 2550)
- 15 ครั้ง
- 6-10 ครั้ง
- มากกว่า 10 ครั้ง
- ไม่เคยแสดงเลย

ตอนที่ 2 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านความรู้						
1	ข้าพเจ้าคิดว่านาฏศิลป์เป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน					
2	ข้าพเจ้าคิดว่านาฏศิลป์ไทยเป็นวัฒนธรรมที่สมควรอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป					
3	ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เรียนนาฏศิลป์เป็นคนเซยล้ำสมัย					
4	ข้าพเจ้าคิดว่า การเรียนนาฏศิลป์ช่วยทำให้รู้สึกผ่อนคลาย อารมณ์ดี					
5	การเรียนนาฏศิลป์จะทำให้เป็นคนที่มีบุคลิกภาพดี					
6	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชานาฏศิลป์มีความยุ่งยากซับซ้อน					
7	ข้าพเจ้าคิดว่า การเรียนนาฏศิลป์จะช่วยให้เป็นคนกล้าแสดงออก					
8	นาฏศิลป์เป็นวิชาที่ไร้สาระ ไม่มีประโยชน์					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
9	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนนาฏศิลป์ช่วยทำให้ข้าพเจ้าเป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์					
10	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนนาฏศิลป์ทำได้ไม่ยาก ถ้ามีความพยายาม					
11	ข้าพเจ้าคิดว่านาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่มีความงดงามที่สุด					
12	การเรียนนาฏศิลป์ทำให้สมองไม่ได้รับการพัฒนา					
ด้านอารมณ์และความรู้สึก						
13	ข้าพเจ้ามีความสุขมากที่ได้เรียนนาฏศิลป์					
14	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนนาฏศิลป์น่าเบื่อหน่ายที่สุด					
15	ข้าพเจ้ารู้สึกชื่นชอบเมื่อได้ยินเสียงขับร้องเพลงไทย					
16	ข้าพเจ้ารู้สึกเพลิดเพลินเมื่อได้ชมการแสดงนาฏศิลป์					
17	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดทุกครั้งที่ย่านนาฏศิลป์					
18	ข้าพเจ้าสนุกสนานเมื่อมีการฝึกซ้อมนาฏศิลป์					
19	ข้าพเจ้ารู้สึกผิดหวังทุกครั้งเมื่อมีการงดเรียนนาฏศิลป์					
20	ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจมากเมื่อได้รับคัดเลือกให้แสดงนาฏศิลป์					
21	ข้าพเจ้าไม่ชอบดูการแสดงนาฏศิลป์เพราะมีลีลาเชื่องช้า					
22	ข้าพเจ้าภาคภูมิใจที่ได้เรียนวิชานาฏศิลป์					
23	ข้าพเจ้าชื่นชอบในความอ่อนช้อย งดงามของนาฏศิลป์					
24	เมื่อข้าพเจ้าแสดงนาฏศิลป์ไทยข้าพเจ้าจะรู้สึกเหนื่อยมาก					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการแสดงพฤติกรรม						
25	เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าจะทบทวนท่ารำ					
26	ข้าพเจ้าหงุดหงิดทุกครั้งเมื่อเพื่อนไม่ตั้งใจเรียนนาฏศิลป์					
27	ข้าพเจ้าจะปฏิเสธทุกครั้งเมื่อครูให้ออกมาแสดงนาฏศิลป์หน้าห้องเรียน					
28	เมื่อมีโอกาสข้าพเจ้าจะสมัครเรียนชมรมนาฏศิลป์ทุกครั้ง					
29	เมื่อมีการแสดงนาฏศิลป์ข้าพเจ้าจะอาสาเข้าร่วมแสดงทุกครั้ง					
30	ข้าพเจ้าชอบเข้าชมการแสดงนาฏศิลป์ทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน					
31	ข้าพเจ้าไม่เข้าเรียนเรียนวิชานาฏศิลป์เป็นประจำ					
32	ข้าพเจ้าตั้งใจดูครูสาธิตท่ารำทุกครั้ง					
33	ข้าพเจ้าตั้งใจฝึกปฏิบัติท่ารำตามที่ครูกำหนด					
34	ข้าพเจ้าชอบไปยืนอยู่หลังแถวเมื่อมีการฝึกทำท่ารำนาฏศิลป์					
35	เมื่อสงสัยเกี่ยวกับนาฏศิลป์ข้าพเจ้าจะถามครูทุกครั้ง					
36	เมื่อครูมอบหมายงานเกี่ยวกับนาฏศิลป์ ข้าพเจ้าจะรีบทำทันที					

แบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

คำชี้แจง จงสังเกตการปฏิบัติท่ารำของนักเรียนแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในแบบบันทึกคะแนน โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

ประเด็นในการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
1. ความถูกต้องของท่ารำ	ปฏิบัติท่ารำได้ ถูกต้องตามแบบ 80 % ขึ้นไป	ปฏิบัติท่ารำได้ ถูกต้องตามแบบ ตั้งแต่ 70-79 %	ปฏิบัติท่ารำได้ ถูกต้องตามแบบ ตั้งแต่ 60-69 %	ปฏิบัติท่ารำได้ ถูกต้องตามแบบ น้อยกว่า 60 %
2. ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ	ปฏิบัติท่ารำได้ สอดคล้องกับ จังหวะ 80 % ขึ้นไป	ปฏิบัติท่ารำได้ สอดคล้องกับ จังหวะตั้งแต่ 70-79 %	ปฏิบัติท่ารำได้ สอดคล้องกับ จังหวะตั้งแต่ 60-69 %	ปฏิบัติท่ารำได้ สอดคล้องกับ จังหวะน้อยกว่า 60%
3. ความสวยงามของท่ารำ	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและ ลำตัวได้อ่อนช้อย สวยงามตาม แบบนาฏศิลป์ ไทย ตลอดทั้ง เพลง	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและ ลำตัวได้อ่อนช้อย สวยงามตาม แบบนาฏศิลป์ ไทย เพลงเป็น ส่วนใหญ่	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและ ลำตัวได้อ่อนช้อย สวยงามตาม แบบนาฏศิลป์ ไทย เป็นบางท่า	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและ ลำตัวไม่สัมพันธ์ กัน ตลอดเพลง
4. การถ่ายทอดอารมณ์ ในการรำ	แสดงสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส สอดคล้องกับ อารมณ์เพลง ตลอดทั้งเพลง	แสดงสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส สอดคล้องกับ อารมณ์เพลงเป็น ส่วนใหญ่	แสดงสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส สอดคล้องกับ อารมณ์เพลงบ้าง เล็กน้อย	แสดงสีหน้า ในขณะที่รำไม่ สอดคล้องกับ อารมณ์เพลง

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

14- 16 คะแนน

11 - 13 คะแนน

8 - 10 คะแนน

ต่ำกว่า 8 คะแนน

ระดับคุณภาพ ดีมาก

ระดับคุณภาพ ดี

ระดับคุณภาพ พอใช้

ระดับคุณภาพ ควรปรับปรุง

แผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เรื่อง การรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ จำนวน 1 ชั่วโมง (ครั้งที่ 1)

สาระการเรียนรู้

การรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ ประกอบเนื้อร้อง

“ขวัญเจ้าเอ๋ย

ขวัญเอ๋ยมาสู่องค์เอ๋ย

ขอเชิญพระขวัญเมื่อวันเดือนเพ็ญ

ให้อยู่ร่มเย็น ออย่าหนีไปไหน”

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีปฏิบัติท่ารำประกอบเพลงเชิดพระขวัญตามที่กำหนดได้
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติท่ารำประกอบเพลงเชิดพระขวัญตามที่กำหนดให้ได้
3. นักเรียนมีความสนใจและมีความสุขในการปฏิบัติท่ารำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ

1. นำเสนอแม่แบบสัญลักษณ์ด้วยการเปิดวิดีโอ ซีดี ชุดการรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ ให้นักเรียนดู เพื่อสร้างความสนใจ และเตรียมความพร้อมก่อนเรียน โดยครูแนะนำให้ นักเรียนสังเกตท่ารำ การแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง และลีลาท่าทางของผู้แสดงขณะรำประกอบเพลง

2. ครูให้นักเรียนช่วยกันอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการชมวิดีโอ ซีดี ชุดการรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ เกี่ยวกับการแสดงท่ารำ การแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง และลีลาท่าทางและอารมณ์การแสดง เพื่อเป็นการให้นักเรียนได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับแม่แบบมากที่สุด

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

3. นำเสนอแม่แบบที่มีชีวิต แม่แบบที่มีชีวิต ได้แก่แก่นักเรียนที่มีความสามารถทางด้าน การรำที่เตรียมไว้แล้ว โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกแม่แบบ ดังนี้

1. เป็นนักเรียนที่อยู่ในห้องเรียนเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง
2. เป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ และจากแฟ้มสะสมผลงานทางนาฏศิลป์

3. เป็นนักเรียนที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนในห้อง

โดยครูให้แม่แบบออกมาหน้าชั้นเรียนแสดงท่ารำประกอบเพลงเชิดพระขวัญให้เพื่อนดูทีละท่า ประมาณ 2-3 ครั้ง

4. ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายลักษณะท่ารำที่แม่แบบนำเสนอแต่ละท่า พร้อมทั้งช่วยกันอธิบายวิธีปฏิบัติท่ารำแต่ละท่าให้ถูกต้องและสวยงาม โดยครูคอยชี้แนะวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติตามแบบ

5. ครูให้นักเรียนปฏิบัติ ท่ารำตามแบบพร้อมกันทั้งชั้น โดยมีแม่แบบแสดงท่าหน้าชั้นเรียน ครูเป็นคนบอกท่ารำพร้อมทั้งอธิบายท่ารำประกอบการแสดงของแม่แบบประมาณ 2-3 รอบ

6. นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ 7-8 คน โดยแต่ละกลุ่มจะมีแม่แบบประจำกลุ่มเพื่อแสดงท่ารำให้เพื่อนในกลุ่มปฏิบัติตามแบบ

7. ครูสังเกตการปฏิบัติท่ารำตามแบบของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติท่ารำตามแบบของนักเรียน และชื่นชมนักเรียนที่ปฏิบัติได้ตามแบบ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประเมินผล

8. แต่ละกลุ่มออกมาแสดงท่ารำประกอบเพลงเชิดพระขวัญตามที่กำหนดให้หน้าชั้นเรียน ให้เพื่อนและครูช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์การแสดงท่ารำประกอบเพลงของแต่ละกลุ่มและรายบุคคล โดยครูตั้งประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความถูกต้องของท่ารำ ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ ความสวยงามของลีลาท่ารำ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการรำครั้งต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

1. แม่แบบสัญลักษณ์ วิดีโอ ซีดี ชุดการรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ
2. แม่แบบที่มีชีวิต ได้แก่ นักเรียนที่เป็นแบบ
3. วิดีโอ ซีดี เพลงเชิดพระขวัญ และเครื่องเล่นวิดีโอ ซีดี

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการเรียน
2. สังเกตการรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ

แผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เรื่อง การรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ จำนวน 1 ชั่วโมง (ครั้งที่ 2)

สาระการเรียนรู้

การรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ ประกอบเนื้อร้อง

“ขวัญเจ้าเอ๋ย ขวัญเอ๋ย ขวัญเจ้าอย่าเลยไปไกล
อย่าเที่ยวจนเพลิน อย่าระเหินระหก อย่ามัวชมนก อย่ามัวชมไม้”

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญตามที่กำหนดได้
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญตามที่กำหนดให้ได้
3. นักเรียนมีความสนใจและมีความสุขในการปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ

1. ครูให้นักเรียนทบทวนท่ารำในครั้งที่ 1 พร้อมกัน
2. นำเสนอแม่แบบสัญลักษณ์ด้วยการเปิดวิดีโอ ซีดี ชุดการรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญเฉพาะส่วนที่จะเรียนในครั้งนี้ ให้นักเรียนดูประมาณ 2-3 รอบ เพื่อให้นักเรียนได้เห็นลีลาท่าทางของนักแสดงอย่างชัดเจน และเป็นการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากปฏิบัติตาม
3. ครูให้นักเรียนช่วยกันอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงท่ารำของแม่แบบสัญลักษณ์จากการชมวิดีโอ ซีดี

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

4. นำเสนอแม่แบบที่มีชีวิต แม่แบบ ได้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถทางด้านกรำที่เตรียมไว้แล้ว ครูให้แม่แบบออกมาหน้าชั้นเรียนแสดงท่ารำประกอบเพลงเชิดพระขวัญให้เพื่อนดูทีละท่า ประมาณ 2-3 ครั้ง
5. ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายลักษณะท่ารำที่แม่แบบนำเสนอแต่ละท่า พร้อมทั้งช่วยกันอธิบายวิธีปฏิบัติท่ารำแต่ละท่าให้ถูกต้องและสวยงาม โดยครูคอยชี้แนะวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติตามแบบ

6. ครูให้นักเรียนปฏิบัติทำรำตามแบบพร้อมกันทั้งชั้น โดยมีแม่แบบแสดงรำหน้าชั้นเรียน ครูเป็นคนบอกทำรำพร้อมทั้งอธิบายทำรำประกอบการแสดงของแม่แบบประมาณ 2-3 รอบ

7. นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ 7-8 คน โดยแต่ละกลุ่มจะมีแม่แบบประจำกลุ่มเพื่อแสดงทำรำให้เพื่อนในกลุ่มปฏิบัติตามแบบ

8. ครูสังเกตการปฏิบัติทำรำตามแบบของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติทำรำตามแบบของนักเรียน และชื่นชมนักเรียนที่ปฏิบัติได้ตามแบบ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประเมินผล

9. แต่ละกลุ่มออกมาแสดงทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญตามที่กำหนดให้หน้าชั้นเรียน ให้เพื่อนและครูช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์การแสดงทำรำประกอบเพลงของแต่ละกลุ่มและรายบุคคล โดยครูตั้งประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความถูกต้องของทำรำ ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ ความสวยงามของลีลาทำรำ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการรำครั้งต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

1. แม่แบบสัญลักษณ์ วิดีโอ ซีดี ชุดการทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ
2. แม่แบบที่มีชีวิต ได้แก่ นักเรียนที่เป็นแบบ
3. วิดีโอ ซีดี เพลงเชิดพระขวัญ และเครื่องเล่นวิดีโอ ซีดี

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการเรียน
2. สังเกตการทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ

แผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เรื่อง การรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ จำนวน 1 ชั่วโมง (ครั้งที่ 3)

สาระการเรียนรู้

การรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ ประกอบเนื้อร้อง

“ขอเชิญขวัญเจ้า

รับเข้าสู่กาย

อย่าลืมนี่หาย

เลยนะขวัญเจ้าเอ๋ย”

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญตามที่กำหนดได้
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญตามที่กำหนดให้ได้
3. นักเรียนมีความสนใจและมีความสุขในการปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ

1. ครูให้นักเรียนทบทวนท่ารำในครั้งที่ 2 พร้อมกัน
2. นำเสนอแม่แบบสัญลักษณ์ด้วยการเปิดวิดีโอ ซีดี ชุดการรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญเฉพาะส่วนที่จะเรียนในครั้งนี้ ให้นักเรียนดูประมาณ 2-3 รอบ เพื่อให้นักเรียนได้เห็นลีลาท่าทางของนักแสดงอย่างชัดเจน และเป็นการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากปฏิบัติตาม
3. ครูให้นักเรียนช่วยกันอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงท่ารำของแม่แบบสัญลักษณ์ จากการชมวิดีโอ ซีดี

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

4. นำเสนอแม่แบบที่มีชีวิต แม่แบบได้แก่นักเรียนที่มีความสามารถทางด้านท่ารำที่เตรียมไว้แล้ว ครูให้แม่แบบออกมาหน้าชั้นเรียนแสดงท่ารำประกอบเพลงเชิดพระขวัญให้เพื่อนดูทีละท่า ประมาณ 2-3 ครั้ง
5. ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายลักษณะท่ารำที่แม่แบบนำเสนอแต่ละท่า พร้อมทั้งช่วยกันอธิบายวิธีปฏิบัติท่ารำแต่ละท่าให้ถูกต้องและสวยงาม โดยครูคอยชี้แนะวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติตามแบบ

6. ครูให้นักเรียนปฏิบัติทำรำตามแบบพร้อมกันทั้งชั้น โดยมีแม่แบบแสดงรำหน้าชั้นเรียน ครูเป็นคนบอกทำรำพร้อมทั้งอธิบายทำรำประกอบการแสดงของแม่แบบประมาณ 2-3 รอบ

7. นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ 7-8 คน โดยแต่ละกลุ่มจะมีแม่แบบประจำกลุ่มเพื่อแสดงทำรำให้เพื่อนในกลุ่มปฏิบัติตามแบบ

8. ครูสังเกตการปฏิบัติทำรำตามแบบของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติทำรำตามแบบของนักเรียน และชื่นชมนักเรียนที่ปฏิบัติได้ตามแบบ

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประเมินผล

9. แต่ละกลุ่มออกมาแสดงทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญตามที่กำหนดให้หน้าชั้นเรียน ให้เพื่อนและครูช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์การแสดงทำรำประกอบเพลงของแต่ละกลุ่มและรายบุคคล โดยครูตั้งประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความถูกต้องของทำรำ ความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะ ความสวยงามของลีลาทำรำ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการรำครั้งต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

1. แม่แบบสัญลักษณ์ วิดีโอ ซีดี ชุดการทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ
2. แม่แบบที่มีชีวิต ได้แก่ นักเรียนที่เป็นแบบ
3. วิดีโอ ซีดี เพลงเชิดพระขวัญ และเครื่องเล่นวิดีโอ ซีดี

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการเรียน
2. สังเกตการทำรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ

แผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดยใช้เทคนิคปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เรื่อง การรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญ จำนวน 1 ชั่วโมง (ครั้งที่ 1)

สาระการเรียนรู้

การรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญ ประกอบเนื้อร้อง

“ขวัญเจ้าเอ๋ย

ขวัญเอ๋ยมาสู่องค์เอ๋ย

ขอเชลยพระขวัญเมื่อวันเดือนเพ็ญ

ให้อยู่ร่มเย็น ออย่าหนีไปไหน”

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญตามที่กำหนดได้
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญตามที่กำหนดให้ได้
3. นักเรียนมีความสนใจและมีความสุขในการปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเปิดวิดีโอซีดีเพลง เชลยพระขวัญให้นักเรียนดูการแสดงรำเพลงเชลยพระขวัญ
2. ครูอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะท่ารำ การแต่งกาย และการแสดงสีหน้าของผู้แสดงตลอดจนอุปกรณ์ในการแสดงเพลงเชลยพระขวัญ

ขั้นสอน

3. ครูสาธิตและอธิบายท่ารำให้นักเรียนดูทีละท่า และให้ปฏิบัติท่ารำตามครูพร้อมกัน ทั้งชั้นประมาณ 2-3 รอบ
4. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 7-8 คนเพื่อไปฝึกปฏิบัติท่ารำตามที่ครูสอนโดยให้นักเรียนในกลุ่มฝึกปฏิบัติกันเอง
5. ครูสังเกตการปฏิบัติท่ารำของนักเรียน และแนะนำท่ารำที่ถูกต้องให้นักเรียนในขณะที่ฝึกปฏิบัติท่ารำ

ขั้นสรุปและประเมินผล

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอทำำหน้าชั้นเรียนโดยให้ครูและเพื่อน ๆ ช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงทำำในเรื่องความถูกต้อง ความสวยงาม ความสัมพันธ์กับจังหวะ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการทำำเพื่อให้นักเรียนนำไปปรับปรุงการทำำในครั้งต่อไป

สื่อการเรียนรู้

1. วิดีโอซีดีเพลงเชิดพระขวัญ
3. เทปเพลงเชิดพระขวัญและเครื่องบันทึกเสียง

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการทำำประกอบเพลง
2. สังเกตความสนใจในการเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดยใช้เทคนิคปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เรื่อง การรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญ จำนวน 1 ชั่วโมง (ครั้งที่ 2)

สาระการเรียนรู้

การรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญ ประกอบเนื้อร้อง

“ขวัญเจ้าเอ๋ย ขวัญเอ๋ย ขวัญเจ้าอย่าเลยไปไกล
อย่าเที่ยวจนเพลิน อย่าระเหินระหก อย่ามัวชมนก อย่ามัวชมไม้”

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญตามที่กำหนดได้
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญตามที่กำหนดให้ได้
3. นักเรียนมีความสนใจและมีความสุขในการปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเปิดเพลงให้นักเรียนรำเพลงเชลยพระขวัญที่เรียนไปในครั้งที่ 1 พร้อมกันทั้งชั้น เพื่อเป็นการทบทวนท่ารำ

ขั้นสอน

2. ครูสาธิตและอธิบายท่ารำให้นักเรียนดูทีละท่า และให้ปฏิบัติท่ารำตามครูทั้งชั้น ประมาณ 2-3 รอบ
3. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 7-8 คนเพื่อไปฝึกปฏิบัติท่ารำตามที่ครูสอนโดยให้นักเรียนในกลุ่มฝึกปฏิบัติกันเอง
4. ครูสังเกตการปฏิบัติท่ารำของนักเรียน และแนะนำท่ารำที่ถูกต้องให้นักเรียนในขณะที่ฝึกปฏิบัติท่ารำ

ขั้นสรุปและประเมินผล

5. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอทำำหน้าชั้นเรียนโดยให้ครูและเพื่อน ๆ ช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงทำำในเรื่องความถูกต้อง ความสวยงาม ความสัมพันธ์กับจังหวะ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการทำำเพื่อให้นักเรียนนำไปปรับปรุงการำในครั้งต่อไป

สื่อการเรียนรู้

1. เทปเพลงเชิญพระขวัญ
2. เครื่องบันทึกเสียง

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการำประกอบเพลง
2. สังเกตความสนใจในการเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดยใช้เทคนิคปกติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เรื่อง การรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญ จำนวน 1 ชั่วโมง (ครั้งที่ 3)

สาระการเรียนรู้

การรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญ ประกอบเนื้อร้อง
“ขอเชลยขวัญเจ้า รีบเข้าสู่กาย
อย่าลี้หนีหาย เลยนะขวัญเจ้าเอ๋ย”

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายวิธีปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญตามที่กำหนดได้
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญตามที่กำหนดให้ได้
3. นักเรียนมีความสนใจและมีความสุขในการปฏิบัติทำรำประกอบเพลงเชลยพระขวัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเปิดเพลงให้นักเรียนรำเพลงเชลยพระขวัญที่เรียนไปในครั้งที่ 2 พร้อมกันทั้งชั้น เพื่อเป็นการทบทวนท่ารำ

ขั้นสอน

2. ครูสาธิตและอธิบายท่ารำให้นักเรียนดูทีละท่า และให้นักเรียนปฏิบัติท่ารำตามครู ประมาณ 2-3 รอบ
3. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 7-8 คนเพื่อไปฝึกปฏิบัติท่ารำตามที่ครูสอนโดยให้นักเรียนในกลุ่มฝึกปฏิบัติกันเอง
4. ครูสังเกตการปฏิบัติท่ารำของนักเรียน และแนะนำท่ารำที่ถูกต้องให้นักเรียนในขณะที่ฝึกปฏิบัติท่ารำ

ขั้นสรุปและประเมินผล

5. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอทำรำน้้าชั้นเรียนโดยให้ครูและเพื่อน ๆ ช่วยกันอภิรรายเกี่ยวกับการแสดงทำรำน้้าในเรื่องความถูกต้อง ความสวยงาม ความสัมพันธ์กับจังหวะ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการรำน้้าเพื่อให้นักเรียนนำไปปรับปรุงการรำน้้าในครั้งต่อไป

สื่อการเรียนรู้

1. เทปเพลงเชิดพระขั้วญ
2. เครื่องบันทึกลงเสียง

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการรำน้้าประกอบเพลง
2. สังเกตความสนใจในการเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ชื่อ นามสกุล

ชั้น เพศ

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำรำ

.....
.....

2. ความรู้สึกต่อการเรียนนาฏศิลป์

.....
.....
.....

3. วิธีการฝึกปฏิบัติทำรำ

.....
.....
.....

4. ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกปฏิบัติทำรำ และวิธีการแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

5. ผลของการฝึกปฏิบัติทำรำ

.....
.....
.....

ผู้สัมภาษณ์ สัมภาษณ์เมื่อ เวลา.....

ภาคผนวก ค
ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา
ของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนนาฏศิลป์ไทย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา
ของแบบวัดเจตคติการเรียนรู้นาฏศิลป์ไทย ของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน**

ข้อ	รายการ	ผลการตรวจสอบของ						ข้อเสนอแนะ
		ผู้ทรงคุณวุฒิ						
		1	2	3	4	5	IOC	
ด้านความรู้ หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและการทำงานของนาฏศิลป์ ตลอดจนการเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนนาฏศิลป์								
1	ข้าพเจ้าคิดว่านาฏศิลป์เป็นวิชาที่มีความสำคัญ	1	1	1	1	1	1	
2	ข้าพเจ้าคิดว่านาฏศิลป์ไทยเป็นวัฒนธรรมที่สมควรอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป	1	1	1	1	1	1	
3	ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เรียนนาฏศิลป์เป็นคนเซย ล้าสมัย (-)	1	1	0	1	1	0.8	
4	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนนาฏศิลป์ช่วยให้รู้สึกผ่อนคลาย อารมณ์ดี	1	1	0	1	1	0.8	
5	การเรียนนาฏศิลป์จะทำให้เป็นคนที่มีบุคลิกภาพดี	1	1	1	1	1	1	
6	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชานาฏศิลป์มีความยุ่งยากซับซ้อน (-)	1	1	1	1	1	1	
7	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนนาฏศิลป์จะช่วยให้เป็นคนกล้าแสดงออก	1	1	1	1	1	1	
8	นาฏศิลป์เป็นวิชาที่ไร้สาระ ไม่มีประโยชน์ (-)	1	1	1	1	1	1	

*หมายเหตุ ข้อรายการที่มีเครื่องหมาย (-) ต่อท้าย หมายถึงเป็นข้อรายการในเชิงลบ

ข้อ	รายการ	ผลการตรวจสอบของ						ข้อเสนอแนะ
		ผู้ทรงคุณวุฒิ						
		1	2	3	4	5	IOC	
9	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนนาฏศิลป์ช่วยทำให้ข้าพเจ้าเป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์	1	1	1	1	1	1	
10	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนนาฏศิลป์ทำได้ไม่ยาก ถ้ามีความพยายาม	1	1	1	1	1	1	
11	ข้าพเจ้าคิดว่านาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่มีความงดงามที่สุด	1	0	1	1	1	0.8	
12	การเรียนนาฏศิลป์ทำให้สมองไม่ได้รับการพัฒนา (-)	1	1	1	1	1	1	
ด้านอารมณ์และความรู้สึก หมายถึง ความชื่นชอบ และความพึงพอใจต่อการเรียนนาฏศิลป์								
13	ข้าพเจ้ามีความสุขมากที่ได้เรียนนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	
14	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนนาฏศิลป์น่าเบื่อหน่ายที่สุด (-)	1	1	1	1	1	1	
15	ข้าพเจ้ารู้สึกชื่นชอบเมื่อได้ยินเสียงขับร้องเพลงไทย	1	1	1	1	1	1	
16	ข้าพเจ้ารู้สึกเพลิดเพลินเมื่อได้ชมการแสดงนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	
17	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดทุกครั้งที่ยเรียนนาฏศิลป์ (-)	1	1	1	1	1	1	
18	ข้าพเจ้าสนุกสนานเมื่อมีการฝึกซ้อมนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	

* หมายถึง ข้อรายการที่มีเครื่องหมาย (-) ต่อท้าย หมายถึงเป็นข้อรายการในเชิงลบ

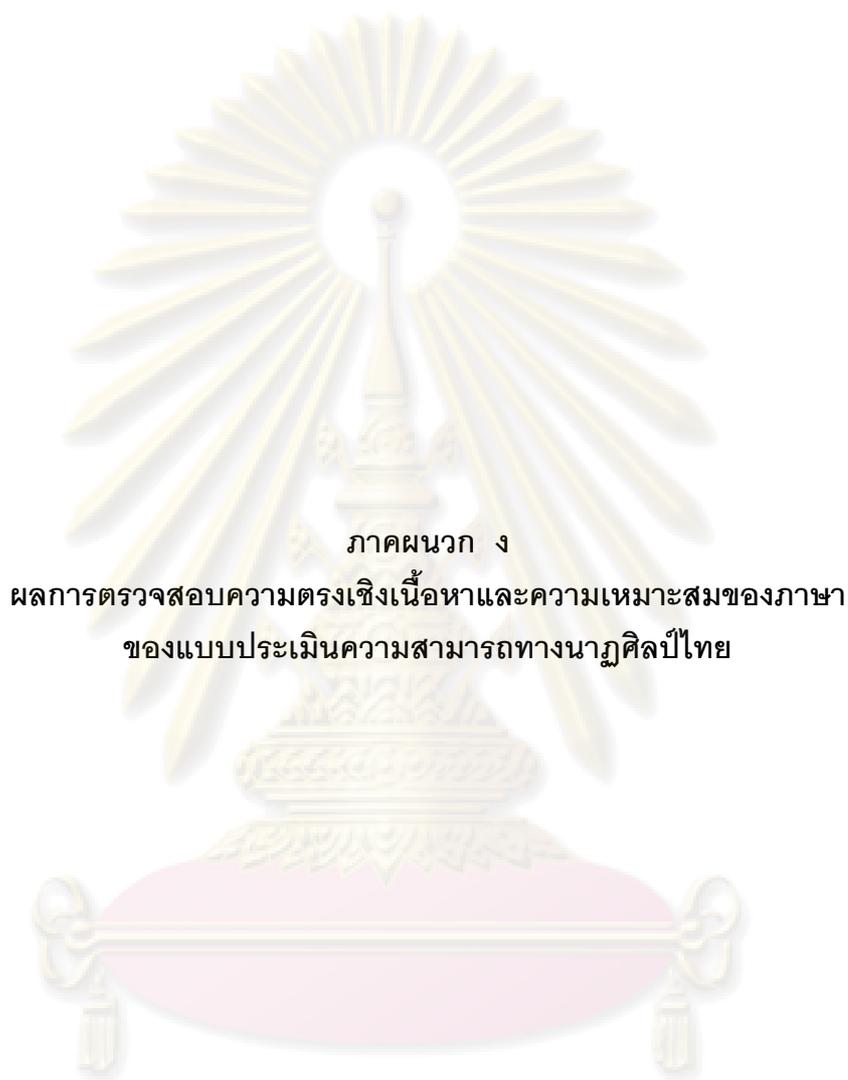
ข้อ	รายการ	ผลการตรวจสอบของ						ข้อเสนอแนะ
		ผู้ทรงคุณวุฒิ						
		1	2	3	4	5	IOC	
19	ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจทุกครั้งเมื่อมีการงดเรียนนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	ปรับคำว่าเสียใจเป็นคำว่าผิดหวัง
20	ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจมากเมื่อได้รับคัดเลือกให้แสดงนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	
21	ข้าพเจ้าไม่ชอบดูการแสดงนาฏศิลป์ เพราะมีลีลาเชื่องช้า น่าเบื่อ (-)	1	1	1	1	1	1	ตัดคำว่าน่าเบื่อ
22	ข้าพเจ้าภาคภูมิใจที่ได้เรียนวิชานาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	
23	ข้าพเจ้าหลงใหลในความอ่อนช้อยงดงาม ของนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	ปรับคำว่าหลงใหลเป็นคำว่าชื่นชอบ
24	เมื่อข้าพเจ้าแสดงนาฏศิลป์ไทย ข้าพเจ้าจะรู้สึกเหนื่อยมาก (-)	1	1	1	1	1	1	
<p>ด้านการแสดงพฤติกรรม หมายถึง อาการและท่าทีที่ปฏิบัติหรือแสดงออกในขณะที่เรียนวิชานาฏศิลป์ เช่น การตั้งใจเรียน ชักถามเมื่อเกิดความสงสัย ปฏิบัติงานตามที่ครูกำหนด สนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์และการเข้าร่วมกิจกรรมทางนาฏศิลป์</p>								
25	เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าจะทบทวนท่ารำ	1	1	1	1	1	1	
26	ข้าพเจ้าหงุดหงิดทุกครั้งเมื่อเพื่อนไม่ตั้งใจเรียนนาฏศิลป์	1	1	1	1	1	1	
27	ข้าพเจ้าจะปฏิเสธทุกครั้งเมื่อครูให้ออกมาแสดงนาฏศิลป์หน้าห้องเรียน (-)	1	1	1	1	1	1	
28	เมื่อมีโอกาสข้าพเจ้าจะสมัครเรียนชมรมนาฏศิลป์ทุกครั้ง	1	1	1	1	1	1	

* หมายถึง ข้อรายการที่มีเครื่องหมาย (-) ต่อท้าย หมายถึงเป็นข้อรายการในเชิงลบ

ข้อ	รายการ	ผลการตรวจสอบของ						ข้อเสนอแนะ
		ผู้ทรงคุณวุฒิ						
		1	2	3	4	5	IOC	
29	เมื่อมีการแสดงนาฏศิลป์ข้าพเจ้าจะ อาสาเข้าร่วมแสดงทุกครั้ง	1	1	1	1	1	1	
30	ข้าพเจ้าชอบเข้าชมการแสดง นาฏศิลป์ทั้งภายในโรงเรียนและนอก โรงเรียน	1	1	1	1	1	1	
31	ข้าพเจ้าโดดเรียนวิชานาฏศิลป์เป็น ประจำ (-)	1	1	1	1	1	1	ปรับภาษาคำว่าโดด เรียนเป็นไม่เข้าเรียน
32	ข้าพเจ้าตั้งใจดูครูสาธิตท่ารำทุกครั้ง	1	1	1	1	1	1	
33	ข้าพเจ้าตั้งใจฝึกปฏิบัติท่ารำตามที่ครู กำหนด	1	1	1	1	1	1	
34	ข้าพเจ้าชอบไปยืนอยู่หลังแถวเมื่อมี การฝึกทำท่านาฏศิลป์ (-)	1	1	1	1	1	1	
35	เมื่อสงสัยเกี่ยวกับนาฏศิลป์ข้าพเจ้า จะถามครูทุกครั้ง	1	1	1	1	1	1	
36	เมื่อครูมอบหมายงานเกี่ยวกับ นาฏศิลป์ ข้าพเจ้าจะรีบทำทันที	1	1	1	1	1	1	

*หมายเหตุ ข้อรายการที่มีเครื่องหมาย (-) ต่อท้าย หมายถึงเป็นข้อรายการในเชิงลบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา
ของแบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา
ของแบบประเมินความสามารถทางนาฏศิลป์ไทย**

ประเด็นในการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ				ผลการตรวจสอบของ ผู้ทรงคุณวุฒิ				ข้อเสนอแนะเพื่อการ แก้ไขปรับปรุง
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)	1	2	3	IOC	
1. ความถูกต้องของท่ารำ หมายถึง ความสามารถในการ แสดงท่ารำได้ตามแบบ	ปฏิบัติท่ารำได้ ถูกต้องตามแบบ ทุกท่า	ปฏิบัติท่ารำได้ ถูกต้องตามแบบ ระหว่าง 80-99 %	ปฏิบัติท่ารำได้ ถูกต้องตามแบบ ระหว่าง 50-79 %	ปฏิบัติท่ารำได้ ถูกต้องตามแบบ น้อยกว่า 50 %	1	1	1	1	ปรับระดับคุณภาพ ดังนี้ ดีมาก(4) เป็น 80 % ขึ้นไป ดี เป็น 70-79 % พอใช้เป็น 60-69 % ควรปรับปรุง เป็น น้อยกว่า 60%
2. ความสัมพันธ์สอดคล้อง กับจังหวะ หมายถึง การแสดงท่ารำแต่ละ ท่าได้ตรงจังหวะ ไม่ช้าหรือเร็ว กว่าจังหวะ	ปฏิบัติท่ารำได้ สอดคล้องกับ จังหวะ ทุกท่า	ปฏิบัติท่ารำได้ สอดคล้องกับ จังหวะระหว่าง 80-99 %	ปฏิบัติท่ารำได้ สอดคล้องกับ จังหวะระหว่าง 50-79 %	ปฏิบัติท่ารำได้ สอดคล้องกับ น้อยกว่า 50%	1	1	1	1	ปรับระดับคุณภาพ ดังนี้ ดีมาก(4) เป็น 80 % ขึ้นไป ดี เป็น 70-79 % พอใช้เป็น 60-69 % ควรปรับปรุง เป็น น้อยกว่า 60%

ประเด็นในการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ				ผลการตรวจสอบของ ผู้ทรงคุณวุฒิ				ข้อเสนอแนะเพื่อการ แก้ไขปรับปรุง
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)	1	2	3	IOC	
3. ความสวยงามของท่ารำ หมายถึง การเคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะ และลำตัว ได้อ่อน ช้อย งดงามตามหลักนาฏศิลป์ ไทย	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและลำตัวได้ อ่อนช้อยสวยงาม ตามแบบนาฏศิลป์ ไทย ตลอดทั้ง เพลง	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและลำตัวได้ อ่อนช้อยสวยงาม ตามแบบนาฏศิลป์ ไทย เพลงเป็นส่วน ใหญ่	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและลำตัวได้ อ่อนช้อยสวยงาม ตามแบบนาฏศิลป์ ไทย เป็นบางท่า	เคลื่อนไหวมือ เท้า ศีรษะและลำตัวไม่ สัมพันธ์กัน	1	1	1	1	
4. การถ่ายทอดอารมณ์ใน การรำ หมายถึง การแสดงออกทาง สีหน้าด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใสได้ สอดคล้องกับอารมณ์เพลง	แสดงสีหน้ายิ้ม แย้มแจ่มใส สอดคล้องกับ อารมณ์เพลง ตลอดทั้งเพลง	แสดงสีหน้ายิ้ม แย้มแจ่มใส สอดคล้องกับ อารมณ์เพลงเป็น ส่วนใหญ่	แสดงสีหน้ายิ้ม แย้มแจ่มใส สอดคล้องกับ อารมณ์เพลงบ้าง เล็กน้อย	แสดงสีหน้าในขณะ รำไม่สอดคล้องกับ อารมณ์เพลง	1	1	1	1	
เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ					1	1	1	1	
14 – 16 คะแนน	ระดับคุณภาพ ดีมาก								
11 – 13 คะแนน	ระดับคุณภาพ ดี								
8 – 0 คะแนน	ระดับคุณภาพ พอใช้								
ต่ำกว่า 8 คะแนน	ระดับคุณภาพ ควรปรับปรุง								

ภาคผนวก จ

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน

จากการที่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ ได้รับคำแนะนำ ดังนี้

1. ปรับส่วนหัวของแผนการสอนทุกครั้ง โดยระบุชั้นที่สอนลงไปด้วย ดังนี้
 “แผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดยใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 เรื่อง การรำประกอบเพลงเชิดพระขวัญ จำนวน 1 ชั่วโมง (ครั้งที่ 1)”
2. ในขั้นการปฏิบัติตามแบบข้อที่ 6 ของการสอนทุกครั้ง ให้ปรับคำว่าครูเดินดูการปฏิบัติท่ารำ เป็น “ครูสังเกตการปฏิบัติท่ารำตามแบบของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติท่ารำตามแบบของนักเรียน และชื่นชมนักเรียนที่ปฏิบัติได้ตามแบบ”
3. ในขั้นสรุปและประเมินผลข้อที่ 7 ของการสอนทุกครั้ง ให้ปรับเป็น “แต่ละกลุ่มออกมาแสดงท่ารำประกอบเพลงเชิดพระขวัญตามที่กำหนดให้หน้าชั้นเรียน ให้เพื่อนและครูช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์การแสดงท่ารำประกอบเพลงของแต่ละกลุ่มและรายบุคคล โดยครูตั้งประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความถูกต้องของท่ารำ ความสัมพันธ์คล้องกับจังหวะ ความสวยงามของลีลาท่ารำ และการถ่ายทอดอารมณ์ในการรำ พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการรำครั้งต่อไป”
4. เพิ่มสื่อการสอน โดยเพิ่มวิดีโอ ซีดี และเครื่องเล่นวีซีดี ลงในแผนการสอนทุกครั้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ
แผนการดำเนินการทดลอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการดำเนินการทดลอง

สัปดาห์ที่	ว/ด/ป	กลุ่ม	เวลา	กิจกรรม
สัปดาห์ที่ 1	18 ธ.ค. 51	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	-เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการ สอนปกติ -ทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียน นาฏศิลป์ไทยครั้งที่ 1
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	-เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการ สอนปกติ -ทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียน นาฏศิลป์ไทยครั้งที่ 1
สัปดาห์ที่ 2	25 ธ.ค. 51	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 1(Pre1)
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 1(Pre1)
สัปดาห์ที่ 3	8 ม.ค. 52	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	-เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการ สอนปกติ
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	-เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการ สอนปกติ
สัปดาห์ที่ 4	15 ม.ค. 52	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 2 (Pre2)
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 2 (Pre2)
สัปดาห์ที่ 5	22 ม.ค. 52	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	-เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการ สอนปกติ
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	-เรียนนาฏศิลป์ตามแผนการ สอนปกติ

สัปดาห์ที่	ว/ด/ป	กลุ่ม	เวลา	กิจกรรม
สัปดาห์ที่ 6	24 ม.ค. 52	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 3 (Pre3)
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 3 (Pre3)
สัปดาห์ที่ 7	5 ก.พ. 52	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	- เรียนนาฏศิลป์โดยใช้เทคนิค แม่แบบผสมผสานตาม แผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดย ใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ครั้งที่ 1 - สังเกต และสัมภาษณ์ นักเรียน
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	- เรียนนาฏศิลป์โดยใช้เทคนิค ปกติ - สังเกตและสัมภาษณ์นักเรียน
สัปดาห์ที่ 8	12 ก.พ. 52	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (Post 1)
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 4 (Post 1)
สัปดาห์ที่ 9	19 ก.พ. 52	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	- เรียนนาฏศิลป์โดยใช้เทคนิค แม่แบบผสมผสานตาม แผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดย ใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ครั้งที่ 2 - สังเกตและสัมภาษณ์นักเรียน
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	- เรียนนาฏศิลป์โดยใช้เทคนิค ปกติ - สังเกตและสัมภาษณ์นักเรียน

สัปดาห์ที่	ว/ด/ป	กลุ่ม	เวลา	กิจกรรม
สัปดาห์ที่ 10	26 ก.พ.52	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (Post 2)
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 5 (Post 2)
สัปดาห์ที่ 11	5 มี.ค. 52	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	- เรียนนาฏศิลป์โดยใช้เทคนิค แม่แบบผสมผสานตาม แผนการสอนนาฏศิลป์ไทยโดย ใช้เทคนิคแม่แบบผสมผสาน ครั้งที่ 3 - สังเกตและสัมภาษณ์นักเรียน
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	- เรียนนาฏศิลป์โดยใช้เทคนิค ปกติ - สังเกตและสัมภาษณ์นักเรียน
สัปดาห์ที่ 12	11 มี.ค. 52	กลุ่มทดลอง	09.30 - 10.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 6 (Post 3) - ทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียน นาฏศิลป์ไทยครั้งที่ 2
		กลุ่มควบคุม	10.30 - 11.30	- สอบวัดความสามารถทาง นาฏศิลป์ครั้งที่ 6 (Post 3) - ทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียน นาฏศิลป์ไทยครั้งที่ 2

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวมะลิวัลย์ ปัทมะ เกิดเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2519 ที่ตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอกนาฏศิลป์ (เกียรตินิยมอันดับ 2) คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2541 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2550 ปัจจุบัน รับราชการตำแหน่ง ครู คศ.1 โรงเรียนวัดธรรมมงคล (หลวงพ่อวิริยังค์อุปถัมภ์) สำนักงานเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย